

گزارش اقتصادی شاپرک

آذر ۱۳۹۷ . شماره ۴۲

فهرست مطالب

۶	فهرست شکل‌ها.....
۸	فهرست جداول.....
۱۱	پیشگفتار.....
۱۲	شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه.....
۱۶	۱. جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی.....
۱۷	۱,۱. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی.....
۱۸	۱,۱,۱. نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی.....
۲۰	۱,۱,۲. مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی.....
۲۱	۱,۲. بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان.....
۲۲	۱,۲,۱. قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی.....
۲۳	۱,۲,۲. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP.....
۲۶	۲. شاخص‌های عملکردی شاپرک در آذر ماه ۱۳۹۷.....
۲۶	۲,۱. آمار عملکردی شاپرک.....
۲۷	۲,۱,۱. آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک.....
۲۸	۲,۱,۲. رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی.....
۲۹	۲,۱,۳. عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش.....
۳۱	۲,۱,۴. عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها.....
۳۵	۲,۱,۵. عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت.....
۳۸	۲,۲. نفوذ منطقه‌ای.....
۳۸	۲,۲,۱. ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی.....
۳۹	۲,۲,۲. سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور.....
۴۰	۲,۲,۳. تعداد و تعداد سرانه کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان.....
۴۵	۲,۲,۴. تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی.....
۴۶	۲,۲,۵. تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی در استان‌های کشور.....
۴۸	۲,۳. شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها.....
۴۹	۲,۳,۱. دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه.....
۵۳	۲,۳,۲. نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها.....
۵۴	۲,۳,۳. بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش.....
۶۰	۳. کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت.....

- ۳,۱ سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۶۱
- ۳,۲ آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۶۱
- ۳,۳ دسترس‌پذیری حس شده خدمات ۶۴
- ۳,۴ آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه ۶۵
- ۴. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۸**
- ۴,۱ بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۹
- ۴,۱,۱ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۹
- ۴,۱,۲ سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۷۱
- ۴,۱,۳ سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۵
- ۴,۱,۴ بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۹
- ۴,۱,۵ اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش ۸۲
- ۴,۱,۶ اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای نوع سرویس ۸۵
- ۴,۲ بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۸۷
- ۴,۳ بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه ۹۱
- ۴,۳,۱ سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه در استان‌های کشور ۹۲
- ۴,۳,۲ سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در استان‌های کشور ۹۵
- ۴,۳,۳ شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در بعد کشوری ۹۹
- ۴,۳,۴ شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۱۰۴
- ۴,۳,۵ عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۱۰۸
- ۵. بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۱۱۳**
- ۵,۱ سهم بازار پذیرندگی ۱۱۳
- ۵,۱,۱ سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۱۱۴
- ۵,۱,۲ سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۱۱۷
- ۵,۱,۳ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۱۹
- ۵,۱,۴ اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۲۲
- ۵,۲ سهم بازار صادرکنندگی ۱۲۵
- ۵,۲,۱ تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۲۵
- ۵,۲,۲ سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۸
- ۵,۲,۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۹
- ۵,۲,۴ سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۳۱

- ۵,۲,۵. اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار..... ۱۳۳
- ۵,۳. سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۳۷
- ۵,۴. کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش ۱۴۳
- ۵,۴,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید ۱۴۳
- ۵,۴,۲. کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ ۱۵۰
۶. جمع‌بندی ۱۵۳
۷. واژه‌نامه ۱۶۳

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت مهر ماه ۱۳۹۷... ۱۸
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۲۰
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک..... ۲۲
- شکل ۴-۱ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP..... ۲۴
- شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - آذر ۱۳۹۷ ۳۱
- شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آبان و آذر ۱۳۹۷ ۳۳
- شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ ۳۴
- شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - آذر ۱۳۹۷ ۳۵
- شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - آذر ۱۳۹۷ ۳۶
- شکل ۶-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - آبان و آذر ۱۳۹۷ ۳۶
- شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - آذر ۱۳۹۶ و آذر ۱۳۹۷ ۳۷
- شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - آذر نسبت به آبان ۱۳۹۷ ۴۱
- شکل ۹-۲ تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - آذر ۱۳۹۷ ۴۲
- شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - آذر ۱۳۹۷ ۴۴
- شکل ۱۱-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - آذر ۱۳۹۷ ۴۶
- شکل ۱۲-۲ سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - آذر ۱۳۹۷ ۴۷
- شکل ۱۳-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتهای فروشگاهی (بر حسب ریال) - آذر ۱۳۹۷ ۵۰
- شکل ۱۴-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - آذر ۱۳۹۷ ۵۱
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - آذر ۱۳۹۷ ۵۲
- شکل ۱۶-۲ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی..... ۵۴
- شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - آذر ۱۳۹۷ ۵۶
- شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - آذر ۱۳۹۷ ۵۸
- شکل ۱۹-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - آذر ۱۳۹۷ ۶۲
- شکل ۲۰-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - آذر ۱۳۹۷ ۶۳
- شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - آذر ۱۳۹۷ ۶۹
- شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - آذر ۱۳۹۷ ۷۰

- شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - آذر ۱۳۹۷ ۷۳
- شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر ۱۳۹۷ ۷۵
- شکل ۵-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - آذر ۱۳۹۷ ۷۷
- شکل ۶-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - آذر ۱۳۹۷ ۷۹
- شکل ۷-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - آبان و آذر ۹۷ ۸۱
- شکل ۸-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به تفکیک استان‌ها - آذر ۱۳۹۷ ۹۵
- شکل ۹-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان‌ها - آذر ۱۳۹۷ ۹۸
- شکل ۱۰-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - آذر ۱۳۹۷ ۱۰۷
- شکل ۱۱-۴ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از اردیبهشت ۹۷ تا کنون ۱۰۹
- شکل ۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - آذر ۱۳۹۷ ۱۱۵
- شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - آذر ۱۳۹۷ ۱۱۶
- شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - آذر ۱۳۹۷ ۱۲۹
- شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - آذر ۱۳۹۷ ۱۳۹
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - آذر ۱۳۹۷ ۱۴۰
- شکل ۶-۵ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - آذر ۱۳۹۷ ۱۴۱
- شکل ۷-۵ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - آذر ۱۳۹۷ ۱۴۲

فهرست جداول

- جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به مهر ۹۷..... ۱۷
- جدول ۲-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به مهر ماه ۱۳۹۷..... ۱۹
- جدول ۳-۱ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP..... ۲۳
- جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک..... ۲۷
- جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۶..... ۲۷
- جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک..... ۲۸
- جدول ۴-۲ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک..... ۲۹
- جدول ۵-۲ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آبان و آذر ۱۳۹۷..... ۳۰
- جدول ۶-۲ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار - آبان و آذر ۱۳۹۷..... ۳۰
- جدول ۷-۲ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آذر ۱۳۹۷..... ۳۲
- جدول ۸-۲ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آذر ۱۳۹۷..... ۳۲
- جدول ۹-۲ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر ۱۳۹۷..... ۳۳
- جدول ۱۰-۲ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - آذر ۱۳۹۷..... ۳۹
- جدول ۱۱-۲ سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - آذر ۱۳۹۷..... ۳۹
- جدول ۱۲-۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی - آبان و آذر ۱۳۹۷..... ۴۰
- جدول ۱۳-۲ سرانه استانی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - آبان و آذر ۱۳۹۷..... ۴۳
- جدول ۱۴-۲ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی..... ۵۳
- جدول ۱۵-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش..... ۵۵
- جدول ۱۶-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش..... ۵۶
- جدول ۱-۳ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - آذر ۹۷..... ۶۱
- جدول ۲-۳ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - آبان و آذر ۱۳۹۷..... ۶۲
- جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - آذر ۱۳۹۷..... ۶۳
- جدول ۴-۳ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - آبان و آذر ۱۳۹۷..... ۶۴
- جدول ۵-۳ دسترس پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی..... ۶۵
- جدول ۶-۳ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - آبان و آذر ۱۳۹۷..... ۶۶
- جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آبان و آذر ۹۷..... ۷۲
- جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آبان و آذر ۹۷..... ۷۴

جدول ۳-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-آبان و آذر ۹۷.....	۷۶
جدول ۴-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-آبان و آذر ۹۷.....	۷۸
جدول ۵-۴	مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP -آبان و آذر ۹۷.....	۸۰
جدول ۶-۴	وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن.....	۸۲
جدول ۷-۴	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش- آذر ۱۳۹۷.....	۸۴
جدول ۸-۴	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در آبان و آذر ۹۷.....	۸۵
جدول ۹-۴	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس- آذر ۹۷.....	۸۶
جدول ۱۰-۴	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در آبان و آذر ۹۷.....	۸۷
جدول ۱۱-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی-آبان و آذر ۹۷.....	۸۹
جدول ۱۲-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار-آبان و آذر ۹۷.....	۹۰
جدول ۱۳-۴	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی به تفکیک استان- آذر ۱۳۹۷.....	۹۲
جدول ۱۴-۴	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان- آذر ۱۳۹۷.....	۹۵
جدول ۱۵-۴	شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت- آذر ۱۳۹۷.....	۱۰۰
جدول ۱۶-۴	مقایسه شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت -آبان و آذر ۹۷.....	۱۰۱
جدول ۱۷-۴	شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت - آذر ۱۳۹۷.....	۱۰۳
جدول ۱۸-۴	مقایسه شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت -آبان و آذر ۹۷.....	۱۰۴
جدول ۱۹-۴	شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - آذر ۱۳۹۷.....	۱۰۵
جدول ۲۰-۴	سهم تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتهای فعال سیستمی آن- آذر ۱۳۹۷.....	۱۱۰
جدول ۱-۵	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر ۱۳۹۷.....	۱۱۷
جدول ۲-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - آذر ۱۳۹۷.....	۱۲۰
جدول ۳-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - آذر ۱۳۹۷.....	۱۲۲
جدول ۴-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده- آبان و آذر ۹۷.....	۱۲۴
جدول ۵-۵	مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش دار - آذر ۹۷.....	۱۲۷
جدول ۶-۵	سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش دار - آذر ۱۳۹۷.....	۱۳۰
جدول ۷-۵	سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش دار از مجموع کارتهای بانک صادرکننده - آذر ۱۳۹۷.....	۱۳۲
جدول ۸-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار - آذر ۱۳۹۷.....	۱۳۴
جدول ۹-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده-آبان و آذر ۹۷.....	۱۳۶
جدول ۱۰-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - آذر ۱۳۹۷.....	۱۳۷
جدول ۱۱-۵	مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - آذر ۱۳۹۷.....	۱۴۴

جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشنده با احتساب هزینه اجاره

بها - آذر ۱۳۹۷ ۱۴۷

جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - آذر

۱۳۹۷ ۱۵۰

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۴۲ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان دسترس‌پذیری حس‌شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در آذر ماه ۱۳۹۷ شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهم از نقدینگی

▲	۱۵/۴۵ درصد	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی
▲	۲/۶۷ درصد	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی
▶	۱۹۹/۰۲ درصد	سهم ارزش پرداخت الکترونیک شاپرکی به تولید ناخالصی داخلی (GDP)

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در آذر ماه ۹۷

آمار عملکردی

▲	۱,۸۵۵,۱۷۶,۵۸۲ عدد	تعداد تراکنش های شاپرک
▼	۲,۰۰۰,۴۱۴,۵۵۴ میلیون ریال	ارزش تراکنش های شاپرک

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

▲	-۹/۶۳ درصد	رشد اسمی ماهانه آذر ۹۷ نسبت به آبان ۹۷
▲	-۸/۵۰ درصد	رشد حقیقی ماهانه آذر ۹۷ نسبت به آبان ۹۷
▼	۳۲/۹۱ درصد	رشد اسمی آذر ۹۷ نسبت به آذر ۹۶
▼	-۱/۹۶ درصد	رشد حقیقی آذر ۹۷ نسبت به آذر ۹۶

سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▲	۵/۵۶ درصد	ابزار پذیرش اینترنتی
▼	۵/۹۴ درصد	ابزار پذیرش موبایلی
▼	۸۸/۴۹ درصد	کارتخوان فروشگاه

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▼	۹۴/۰۷ درصد	خرید کالا و خدمات
▲	۵/۹۳ درصد	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه

سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▼	۸۱/۹۱ درصد	خرید کالا و خدمات
▼	۱۲/۴۹ درصد	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه
▲	۵/۶۰ درصد	مانده گیری

ضریب نفوذ منطقه ای

سرنانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور

▲	۱,۵۴۹/۷۲	کل ابزارها
▲	۱,۱۹۰/۰۱	کارتخوان فروشگاه
▲	۱۹۱/۶۲	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۱۶۸/۰۹	ابزار پذیرش اینترنتی

سرنانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور

▲	۳۱/۱۰	کل ابزارها
▲	۲۷/۵۲	کارتخوان فروشگاه
▼	۱/۸۵	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۱/۷۳	ابزار پذیرش اینترنتی

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی

▲	۱,۴۹۹,۲۸۱ عدد	بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه
▲	۱۳,۲۰۷ عدد	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه
▲	۰/۱۷۱ عدد	بیشترین سرنانه تعداد کارتخوان فروشگاه
▲	۴۳/۳۸ عدد	بیشترین تعداد سرنانه تراکنش های کارتخوان فروشگاه

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

▼	۶۶۸/۶۵	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول
---	--------	-------------------------------

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	به پرداخت ملت درصد ۲۴/۱۷	بانک ملت درصد ۲۴/۱۲
بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	به پرداخت ملت درصد ۲۱/۰۳	بانک ملت درصد ۲۴/۸۹

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	پرداخت الکترونیک سامان درصد ۲۶/۲۵	بانک ملت درصد ۳۱/۴۸
ابزار پذیرش موبایلی	آسان پرداخت پرشین درصد ۳۵/۱۱	بانک ملت درصد ۳۹/۲۱
کارتخوان فروشگاهی	به پرداخت ملت درصد ۲۳/۷۰	بانک ملت درصد ۲۳/۴۳

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	آسان پرداخت پرشین درصد ۳۰/۳۴	بانک پارسیان درصد ۲۰/۲۳
ابزار پذیرش موبایلی	پرداخت نوین آراین درصد ۳۲/۷۲	بانک ملت درصد ۴۸/۲۲
کارتخوان فروشگاهی	به پرداخت ملت درصد ۲۳/۱۵	بانک ملت درصد ۲۳/۸۸

شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۹۹۷	۱,۳۴۷
ابزار پذیرش موبایلی	۲,۹۰۷	۳,۳۲۵
کارتخوان فروشگاهی	۱,۴	۱,۰۰۷

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

کارت هدیه و بین کارت	بانک پارسیان	درصد ۴۴/۳۸
کارت اعتباری	بانک ملت	درصد ۴۳/۷۷
کارت برداشت	بانک ملی ایران	درصد ۲۱/۸۶

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

۳

سهم تراکنش های موفق

درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	درصد ۹۰/۲۳
درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها	درصد ۹۹/۹۶

سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

خطای پذیرندگی	درصد ۱/۲۶
خطای شاپرکی	درصد ۰/۳۶
خطای صادرکنندگی	درصد ۱۰/۲۵
خطای کاربردی	درصد ۸۷/۰۴
خطای کسب و کار	درصد ۱/۰۹

دسترس پذیری حس شده خدمات

دسترس پذیری حس شده شبکه	درصد ۹۸/۷۳
دسترس پذیری حس شده شاپرک	درصد ۹۹/۹۶

تراکنش های ناتمام

درصد تراکنش های معوق از کل تراکنش ها	درصد ۰/۰۱۹
درصد تغییرات تراکنش های ناتمام	درصد ۷/۹۵

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارتی در آذرماه ۹۷

۴

شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	به پرداخت ملت	۱/۷۷۳
کمترین میزان شاخص	مینا کارت آریا	۰/۵۱۹

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

بالاترین میزان شاخص	کارت اعتباری ایران کیش	درصد ۰/۶۷۶
کمترین میزان شاخص	مینا کارت آریا	درصد ۰/۰۱۴

سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

بالاترین سهم	پرداخت نوین آراین	درصد ۳۳/۴۰
کمترین سهم	آسان پرداخت پرشین	درصد ۱۰/۵۰

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

۱. جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱.۱. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود. جدول ۱-۱ اطلاعات این شاخص را نشان می‌دهد.

شایان توجه است که به دلیل عدم انتشار آمار نقدینگی در ماه‌های آبان و آذر ۹۷ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا، در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا مهر ماه ۱۳۹۷) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به مهر ۹۷

ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
مهر ۹۶	۱۴,۰۳۰,۵۰۰,۰۰۰	۱,۴۳۲,۴۵۲,۵۴۰	۱۰/۲۱٪
آبان ۹۶	۱۴,۲۴۴,۷۰۰,۰۰۰	۱,۳۹۱,۱۶۱,۴۲۷	۹/۷۷٪
آذر ۹۶	۱۴,۴۵۰,۱۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۵,۱۰۴,۷۲۶	۱۰/۴۲٪
دی ۹۶	۱۴,۶۳۱,۲۰۰,۰۰۰	۱,۵۳۶,۹۹۱,۴۸۳	۱۰/۵۰٪
بهمن ۹۶	۱۴,۸۹۶,۴۰۰,۰۰۰	۱,۶۱۰,۶۲۶,۱۹۸	۱۰/۸۱٪
اسفند ۹۶	۱۵,۲۹۹,۸۰۰,۰۰۰	۱,۹۱۲,۵۰۰,۰۳۳	۱۲/۵۰٪
فروردین ۹۷	۱۵,۳۷۲,۶۰۰,۰۰۰	۱,۱۷۸,۲۱۶,۰۸۱	۷/۶۶٪
مرداد ۹۷	۱۵,۵۱۳,۵۰۰,۰۰۰	۱,۷۸۶,۰۶۸,۴۲۵	۱۱/۵۱٪
خرداد ۹۷	۱۵,۸۲۷,۵۰۰,۰۰۰	۱,۸۸۰,۱۲۱,۰۲۶	۱۱/۸۸٪
تیر ۹۷	۱۶,۰۲۲,۵۰۰,۰۰۰	۲,۰۳۲,۶۶۰,۳۴۰	۱۲/۶۹٪
مرداد ۹۷	۱۵,۲۹۹,۸۰۰,۰۰۰	۲,۳۶۵,۰۲۲,۷۵۷	۱۵/۴۶٪
شهریور ۹۷	۱۶,۷۲۳,۷۰۰,۰۰۰	۲,۴۴۸,۰۱۶,۳۲۱	۱۴/۶۴٪
مهر ۹۷	۱۶,۹۳۸,۴۰۰,۰۰۰	۲,۶۱۷,۲۵۰,۸۰۸	۱۵/۴۵٪

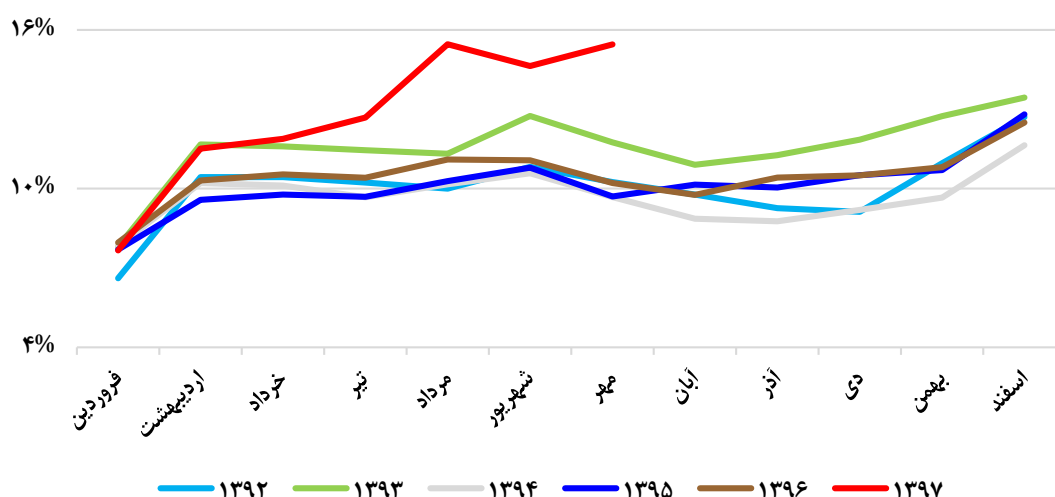
^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در مهر ۱۳۹۷ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۵/۴۵٪ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه شهریور ۹۷، رشد ۰/۸۱ درصدی داشته است.

در ماه مهر ۹۷، ارزش تراکنش‌های شاپرک رشد ۶/۹۱٪ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۱/۲۸٪ درصدی نقدینگی نسبت به شهریور ۹۷، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه مرداد را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی در ماه آبان و آذر ۱۳۹۷ منتشر نشده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۲ لغایت مهر ماه سال ۱۳۹۷ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت مهر ماه ۱۳۹۷

۱.۱.۱. نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

جدول ۲-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به مهر ماه ۱۳۹۷

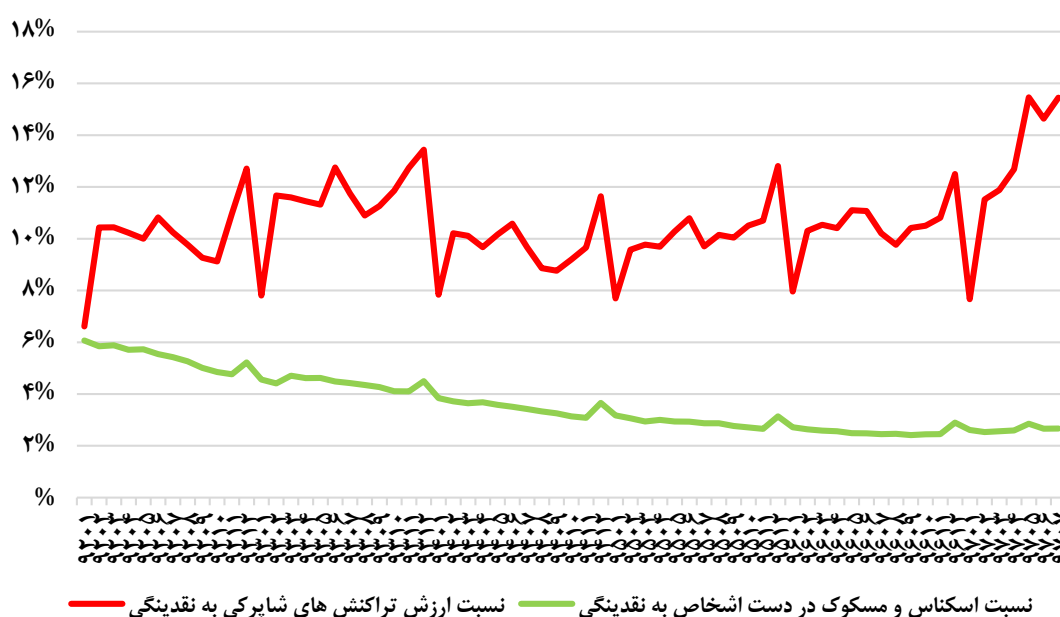
ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیون ریال)	نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
مهر ۹۶	۱۴,۰۳۰,۵۰۰,۰۰۰	۳۴۳,۶۰۰,۰۰۰	۲/۴۵٪
آبان ۹۶	۱۴,۲۴۴,۷۰۰,۰۰۰	۳۵۰,۶۰۰,۰۰۰	۲/۴۶٪
آذر ۹۶	۱۴,۴۵۰,۱۰۰,۰۰۰	۳۴۸,۶۰۰,۰۰۰	۲/۴۱٪
دی ۹۶	۱۴,۶۳۱,۲۰۰,۰۰۰	۳۵۸,۱۰۰,۰۰۰	۲/۴۵٪
بهمن ۹۶	۱۴,۸۹۶,۴۰۰,۰۰۰	۳۶۵,۳۰۰,۰۰۰	۲/۴۵٪
اسفند ۹۶	۱۵,۲۹۹,۸۰۰,۰۰۰	۴۴۲,۷۰۰,۰۰۰	۲/۸۹٪
فروردین ۹۷	۱۵,۳۷۲,۶۰۰,۰۰۰	۴۰۱,۷۰۰,۰۰۰	۲/۶۱٪
اردیبهشت ۹۷	۱۵,۵۱۳,۵۰۰,۰۰۰	۳۹۳,۲۰۰,۰۰۰	۲/۵۳٪
خرداد ۹۷	۱۵,۸۲۷,۵۰۰,۰۰۰	۴۰۶,۰۰۰,۰۰۰	۲/۵۷٪
تیر ۹۷	۱۶,۰۲۲,۵۰۰,۰۰۰	۴۱۵,۶۰۰,۰۰۰	۲/۵۹٪
مرداد ۹۷	۱۵,۲۹۹,۸۰۰,۰۰۰	۴۳۷,۰۰۰,۰۰۰	۲/۸۶٪
شهریور ۹۷	۱۶,۷۲۳,۷۰۰,۰۰۰	۴۴۵,۰۰۰,۰۰۰	۲/۶۶٪
مهر ۹۷	۱۶,۹۳۸,۴۰۰,۰۰۰	۴۵۲,۲۰۰,۰۰۰	۲/۶۷٪

در مهر ماه ۱۳۹۷، ۲/۶۷ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در ماه شهریور ماه افزایش ۰/۰۱ درصدی را تجربه نموده است. در مهر ماه ۱۳۹۷ میزان نقدینگی با افزایش ۱/۲۸ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۱/۶۲ درصدی همراه بوده است.

۱,۱,۲. مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۲ تا مهر ماه سال ۱۳۹۷) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۶/۶۱ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۲ به ۱۵/۴۵ درصد در مهر ماه ۱۳۹۷ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۶/۰۷ درصد به ۲/۶۷ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۳/۴۰ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می‌رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. اما با توجه به شروع روند کاهشی میزان نقدینگی به نظر می‌رسد سرعت کاهش سهم اسکناس و مسکوکات از نقدینگی، نسبت به

گذشته کاهش یابد. کاهش این نسبت در مهر ماه ۱۳۹۷ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۲ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم‌سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود. این در صورتی است که در ماه‌های گذشته شاهد افزایش سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی می‌باشیم که این بیانگر تزریق پول پر قدرت به بازار می‌باشد.

۱.۲. بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

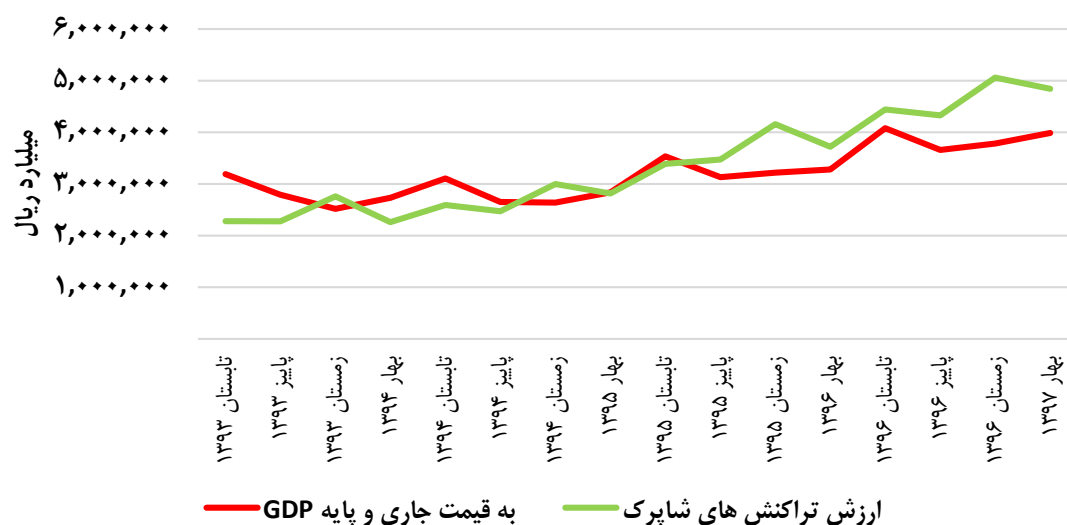
به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارتی را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارتی را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

^۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایانگر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

۱,۲,۱. قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

در شکل شماره ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی^۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک از تابستان سال ۱۳۹۳ لغایت بهار ۱۳۹۷ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

شکل ۱-۳ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به سه ماهه بهار سال ۱۳۹۷ می‌باشد.

داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

۱,۲,۲. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

نسبت ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی به GDP، شاخصی جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. آمار این شاخص در طول زمان^۷ در جدول ۱-۵ ارائه شده است. ارقام این جدول با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. مورد بازنگری قرار گرفته است و دلیل وجود اختلاف در GDP اعلام شده در شماره‌های گذشته گزارش اقتصادی شاپرک با این گزارش نیز همین مهم می‌باشد.

جدول ۱-۳ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP

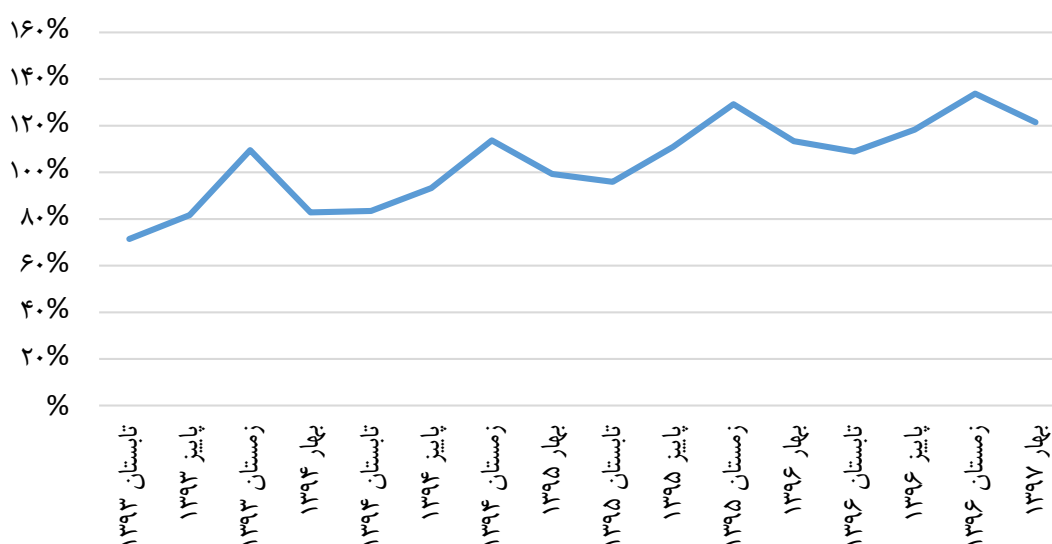
دوره	GDP (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌ها به GDP
تابستان ۱۳۹۳	۳,۱۹۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۷۹,۲۹۸,۰۱۷/۲۰	۷۱/۴۳٪
پاییز ۱۳۹۳	۲,۷۹۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۷۷,۴۹۴,۸۶۰/۴۲	۸۱/۶۳٪
زمستان ۱۳۹۳	۲,۵۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۲,۷۵۸,۸۳۳,۱۱۳/۲۲	۱۰۹/۵۲٪
بهار ۱۳۹۴	۲,۷۳۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۶۱,۸۳۰,۲۷۷/۱۶	۸۲/۸۲٪
تابستان ۱۳۹۴	۳,۱۰۷,۰۰۰,۰۰۰	۲,۵۹۳,۰۷۸,۸۳۸/۹۸	۸۳/۴۶٪
پاییز ۱۳۹۴	۲,۶۵۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۴۷۳,۰۹۴,۴۲۱/۹۱	۹۳/۲۵٪
زمستان ۱۳۹۴	۲,۶۳۹,۰۰۰,۰۰۰	۲,۹۹۹,۸۵۱,۸۸۱/۹۹	۱۱۳/۶۷٪
بهار ۱۳۹۵	۲,۸۳۸,۰۰۰,۰۰۰	۲,۸۱۶,۳۶۲,۸۲۷/۴۲	۹۹/۲۴٪
تابستان ۱۳۹۵	۳,۴۹۲,۰۰۰,۰۰۰	۳,۳۹۰,۱۸۲,۴۸۲/۱۹	۹۷/۰۸٪
پاییز ۱۳۹۵	۳,۱۰۴,۰۰۰,۰۰۰	۳,۴۷۳,۵۷۳,۶۸۰/۵۳	۱۱۱/۹۱٪
زمستان ۱۳۹۵	۳,۲۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۴,۱۵۹,۰۵۱,۹۳۹/۹۶	۱۲۹/۲۰٪
بهار ۱۳۹۶	۳,۲۷۵,۰۰۰,۰۰۰	۳,۷۲۰,۸۱۱,۴۳۷/۸۲	۱۱۳/۶۱٪
تابستان ۱۳۹۶	۴,۰۶۱,۰۰۰,۰۰۰	۴,۴۴۳,۷۱۶,۵۰۳/۲۷	۱۰۹/۴۲٪
پاییز ۱۳۹۶	۳,۶۳۷,۰۰۰,۰۰۰	۴,۳۲۸,۷۱۸,۶۹۳/۲۸	۱۱۹/۰۲٪
زمستان ۱۳۹۶	۳,۷۸۳,۰۰۰,۰۰۰	۵,۰۶۰,۱۱۷,۷۱۴/۰۷	۱۳۳/۷۶٪

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به بهار ۱۳۹۷ می‌باشد.

دوره	GDP (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌ها به GDP
بهار ۱۳۹۷	۳,۹۸۸,۰۰۰,۰۰۰	۴,۸۴۴,۴۰۵,۵۳۱/۸۶	۱۲۱/۴۷٪

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاها و واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاها و واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود و نسبت آن به GDP بیش از ۱۰۰ درصد شود.

بر اساس اطلاعات جدول ۱-۵، نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP طی دوره مورد بررسی در مجموع روندی صعودی داشته است که این روند در شکل ۱-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۱-۴ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

روند افزایشی این شاخص، نشان‌دهنده عملکرد مثبت شاپرک و افزایش سطح فعالیت آن با توجه به اندازه اقتصاد کشور می‌باشد. در واقع شکل ۱-۴ نشان می‌دهد در طول مدت مورد بررسی، بخش بیشتری از وجوه در تبادلات مالی به صورت الکترونیکی پرداخت شده است.

شاخصهای عملکردی شاپرک در آذر ماه ۹۷

۲. شاخص‌های عملکردی شاپرک در آذر ماه ۱۳۹۷

فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲.۱. آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

۲,۱,۱. آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در آذر ماه ۱۳۹۷ بالغ بر ۱,۸۵۵ میلیون تراکنش با ارزش ۲,۰۰۰ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به آبان ماه رشد ۳/۳۸ درصدی در تعداد و ۹/۶۳- درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در آبان و آذر ماه ۱۳۹۷ و درصد تغییرات آن درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	آبان ۱۳۹۷	آذر ۱۳۹۷	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱,۷۹۴,۵۵۴,۳۴۷	۱,۸۵۵,۱۷۶,۵۸۲	۳/۳۸٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۲,۲۱۳,۶۷۴,۳۴۹	۲,۰۰۰,۴۱۴,۵۵۴	-۹/۶۳٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک آذر ۱۳۹۶، آذر ۱۳۹۷ و درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۶

نوع	آذر ۱۳۹۶	آذر ۱۳۹۷	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱,۴۴۳,۲۹۱,۲۰۴	۱,۸۵۵,۱۷۶,۵۸۲	۲۸/۵۴٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱,۵۰۵,۱۰۴,۷۲۶	۲,۰۰۰,۴۱۴,۵۵۴	۳۲/۹۱٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های آذر ۱۳۹۷ به نسبت ماه مشابه سال ۱۳۹۶ از نظر تعدادی ۲۸/۵۴٪ و از نظر ریالی ۳۲/۹۱٪ رشد داشته است. اما بخشی از رشد ارزش ریالی تراکنش‌ها ناشی از تورم در مدت مورد بررسی بوده است. از جمله سایر عوامل تاثیر گذار بر رشد تعداد و مبلغ تراکنش‌های شاپرک، می‌توان به افزایش تعداد ابزارهای پذیرش، دارندگان کارت، کارت و افزایش میل به استفاده از شیوه‌های مختلف پرداخت الکترونیکی به جای استفاده از پول فیزیکی، اشاره نمود.

۲،۱،۲. رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورم‌زدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورم‌زدایی شده می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	آبان ۱۳۹۷	آذر ۱۳۹۷	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۲،۲۱۳،۶۷۴،۳۴۸/۶۴	۲،۰۰۰،۴۱۴،۵۵۳/۹۹	-۹/۶۳٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۴،۴۱۱،۹۴۲/۳۷	۱۳،۱۸۶،۶۴۸/۳۵	-۸/۵۰٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۱۵۳/۶۰	۱۵۱/۷۰	-۱/۲۴٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI تا ابتدای آذر ماه سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.و بعد از آن سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همان‌گونه که جدول ۳-۲ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های آذر ۱۳۹۷ نسبت به آبان ماه رشد ۹/۶۳- درصدی داشته و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در آذر ۱۳۹۷ رشد ۸/۵۰- درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد.

در ادامه طی جدول ۴-۲ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت ماهانه از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از بخش آمارهای اقتصادی اخذ شده است.

جدول ۴-۲ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	آذر ۱۳۹۶	آذر ۱۳۹۷	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱,۵۰۵,۱۰۴,۷۲۶/۳۰	۲,۰۰۰,۴۱۴,۵۵۳/۹۹	۳۲/۹۱٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۳,۴۵۰,۴۴۴/۳۸	۱۳,۱۸۶,۶۴۸/۳۵	-۱/۹۶٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۱۱۱/۹۰	۱۵۱/۷۰	۳۵/۵۷٪

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد.
(مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۴-۲ بیانگر رشد ۳۲/۹۱ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهدی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۱/۹۶- درصد می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲,۱,۳ عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است.

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در آذر ۱۳۹۷ در قیاس با آبان ماه در جدول ۵-۲ ارائه شده است.

جدول ۵-۲ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آبان و آذر ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		رشد
	آبان ۱۳۹۷	آذر ۱۳۹۷	
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۴۶،۹۶۱	۱،۰۰۲،۷۳۸	۵/۸۹٪
ابزار پذیرش موبایلی	۱،۱۲۶،۶۸۰	۱،۱۴۳،۰۹۸	۱/۴۶٪
کارتخوان فروشگاهی	۶،۹۹۵،۱۰۵	۷،۰۹۸،۹۵۳	۱/۴۸٪
مجموع ابزارها	۹،۰۶۸،۷۴۶	۹،۲۴۴،۷۸۹	۱/۹۴٪

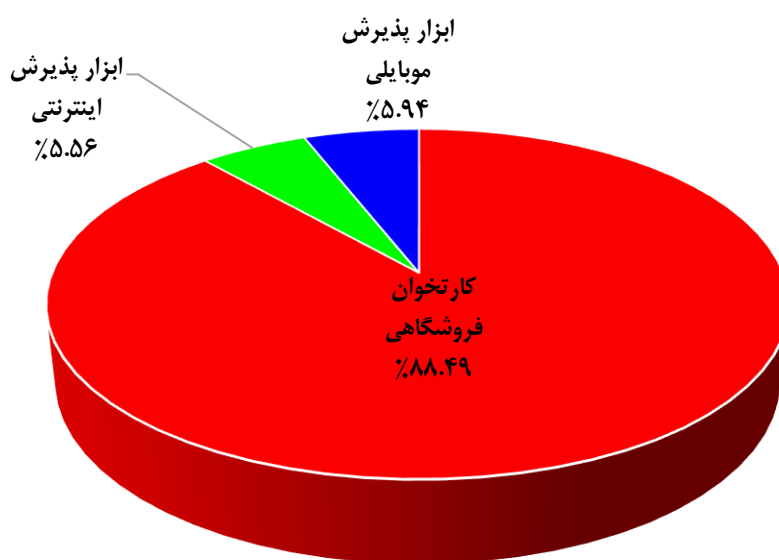
بر اساس جدول ۵-۲ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به آبان ماه رشد ۱/۹۴ درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این مقدار افزایش، افزایش ۱/۴۸ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در آذر ۱۳۹۷ نسبت به آبان ماه رشد ۵/۸۹ درصدی را تجربه نموده‌اند و تعداد ابزار پذیرش موبایلی نیز در مدت مشابه با افزایش ۱/۴۶ درصدی همراه بوده است. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۶-۲ ارائه شده است.

جدول ۶-۲ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار - آبان و آذر ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	آبان ۱۳۹۷		آذر ۱۳۹۷	
	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۴۶،۹۶۱	۱۰/۴۴٪	۱،۰۰۲،۷۳۸	۱۰/۸۵٪
ابزار پذیرش موبایلی	۱،۱۲۶،۶۸۰	۱۲/۴۲٪	۱،۱۴۳،۰۹۸	۱۲/۳۶٪
کارتخوان فروشگاهی	۶،۹۹۵،۱۰۵	۷۷/۱۳٪	۷،۰۹۸،۹۵۳	۷۶/۷۹٪
مجموع ابزارها	۹،۰۶۸،۷۴۶	۱۰۰/۰۰٪	۹،۲۴۴،۷۸۹	۱۰۰/۰۰٪

۲،۱،۴. عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۱-۲ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه‌های با سهم ۸۸/۴۹ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۱-۲ سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - آذر ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل مشخص است، بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۷-۲ شاخص تعداد تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آذر ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۰۰۲,۷۳۸	۱۰۳,۱۷۲,۸۹۴	۱۰۳
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۱۴۳,۰۹۸	۱۱۰,۲۷۲,۰۱۴	۹۶
کارتخوان فروشگاهی	۷,۰۹۸,۹۵۳	۱,۶۴۱,۷۳۱,۶۷۴	۲۳۱
مجموع ابزارها	۹,۲۴۴,۷۸۹	۱,۸۵۵,۱۷۶,۵۸۲	۲۰۱

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرک در آذر ۱۳۹۷، ۲۰۱ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته کاهش ۳/۰۹ واحدی (۱/۵۲- درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین کاهش متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. با توجه به گسترش فعالیت ابزارهای NFC تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز در ماه‌های اخیر که این دست از پرداخت‌ها در شبکه به کار گرفته شده است دارای نوسانات فراوان می‌باشد. در آذر ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با افزایش ۲/۱۰ درصدی از ۱۰۱ تراکنش در آبان ماه ۱۳۹۷ به ۱۰۳ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۹۶ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با کاهش ۰/۳۶ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با ۳/۶۶ واحد کاهش نسبت به آبان ۱۳۹۷ به ۲۳۱ عدد در آذر ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۸-۲ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۸-۲ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آذر ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۰۰۲,۷۳۸	۱۵۶,۹۱۳,۲۰۰	۱۵۶/۴۸
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۱۴۳,۰۹۸	۷,۲۵۷,۸۴۷	۶/۳۵
کارتخوان فروشگاهی	۷,۰۹۸,۹۵۳	۱,۸۳۶,۲۴۳,۵۰۷	۲۵۸/۶۶
مجموع ابزارها	۹,۲۴۴,۷۸۹	۲,۰۰۰,۴۱۴,۵۵۴	۲۱۶/۳۸

متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در آذر ۱۳۹۷ ماه با کاهش ۱۰۳/۲۹ میلیون ریالی به ۱۵۶/۴۸ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۰/۱۶ میلیون ریالی نسبت

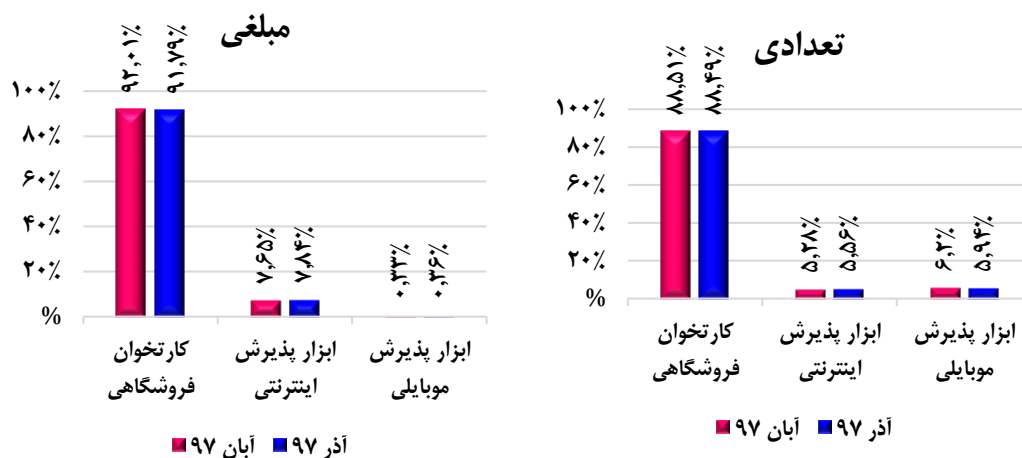
به آبان ماه به ۶/۳۵ میلیون ریال به ازای هر ابزار در آذر ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با توجه به جدول ۲-۸ نزدیک به ۲۵۸/۶۶ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت آبان ماه ۸۳/۱۰ میلیون ریال کاهش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار کارتخوان فروشگاه‌های از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (عدد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۰۳،۱۷۲،۸۹۴	۱۵۶،۹۱۳،۲۰۰	۱/۵۲
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۰،۲۷۲،۰۱۴	۷،۲۵۷،۸۴۷	۰/۰۷
کارتخوان فروشگاه‌های	۱،۶۴۱،۷۳۱،۶۷۴	۱،۸۳۶،۲۴۳،۵۰۷	۱/۱۲
مجموع ابزارها	۱،۸۵۵،۱۷۶،۵۸۲	۲،۰۰۰،۴۱۴،۵۵۴	۱/۰۸

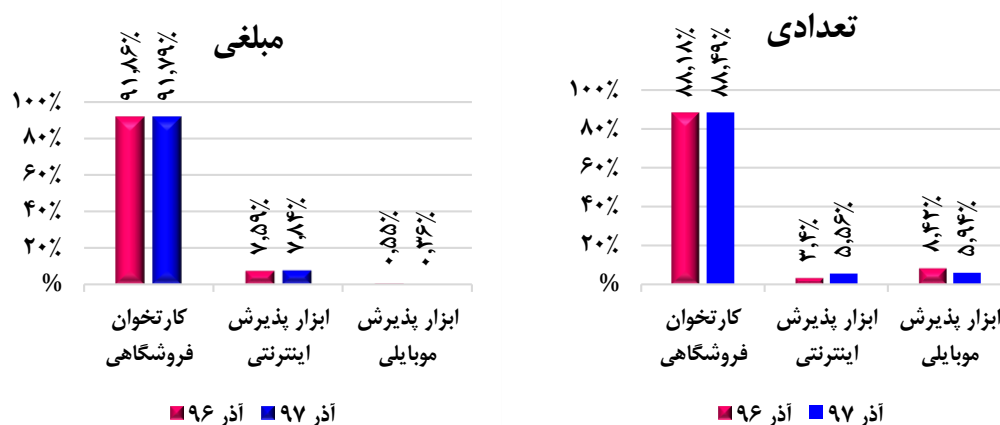
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه‌های آبان و آذر ۱۳۹۷ در شکل ۲-۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آبان و آذر ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل ۲-۲ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در آذر ۱۳۹۷ نسبت به آبان ماه به ترتیب کاهش ۰/۰۲ و کاهش ۰/۲۲ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در آذر ۱۳۹۷ نسبت به آبان به ترتیب افزایش ۰/۲۸ و افزایش ۰/۱۹ درصدی را تجربه نموده‌اند در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز کاهش ۰/۲۶ درصدی در تعداد تراکنش‌ها و افزایش ۰/۰۳ درصدی در مبلغ تراکنش‌ها مشهود می‌باشد.

شکل ۳-۲ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای آذر ۱۳۹۷ و مقایسه آن با آذر ۱۳۹۶ را نشان می‌دهند.

شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

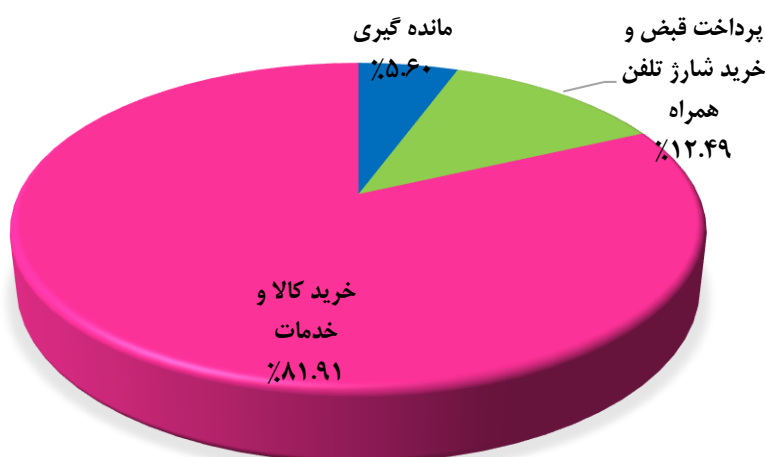
همانگونه که در شکل ۳-۲ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در آذر ماه ۱۳۹۷ نسبت به آذر ۱۳۹۶ به ترتیب با افزایش ۰/۳۱ و کاهش ۰/۰۶ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب افزایش ۲/۱۶ درصدی و افزایش ۰/۲۶ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد تراکنش ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۲/۴۸ درصدی همراه بوده و مبلغ تراکنش‌های این ابزار نیز با کاهش ۰/۱۹ درصدی همراه بوده است.

۲,۱,۵. عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

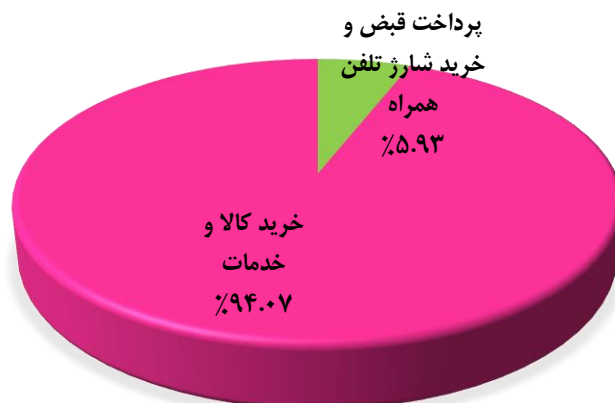
در این راستا شکل ۴-۲ و شکل ۵-۲ به ترتیب نسبت تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۴-۲ مبین آن است که در آذر ۱۳۹۷، ۸۱/۹۱ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۶-۲ نسبت به ماه گذشته این سهم کاهش ۰/۱۲- درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۵/۶۰ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

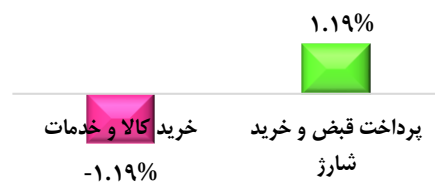
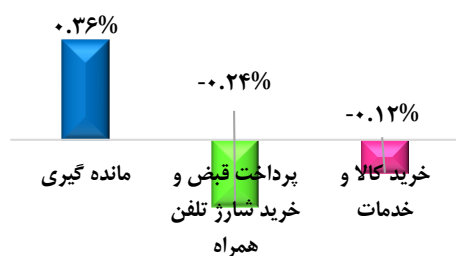
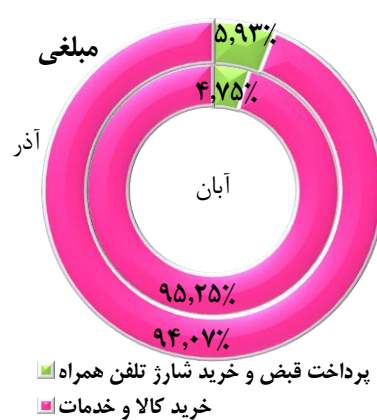
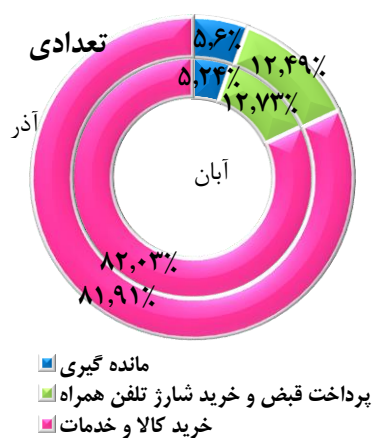
شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - آذر ۱۳۹۷

همانگونه که مشاهده می‌گردد، شکل ۵-۲ نشان می‌دهد که ۹۴/۰۷ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه آذر ۱۳۹۷ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۲-۵ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - آذر ۱۳۹۷

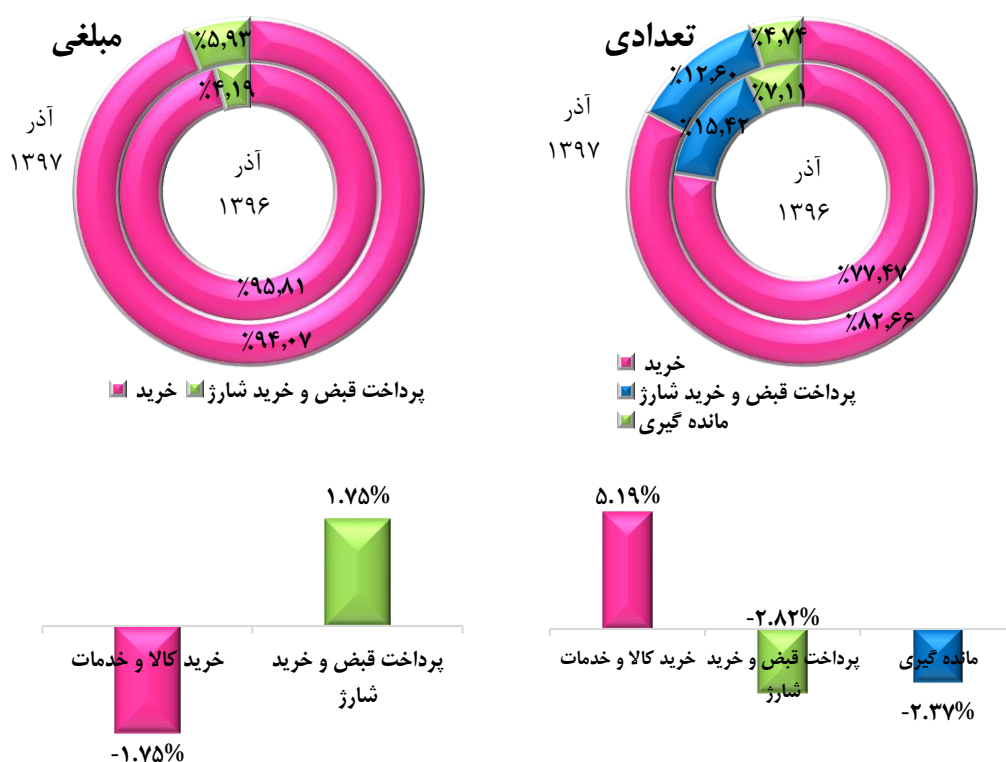
برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۶ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

شکل ۲-۶ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - آبان و آذر ۱۳۹۷

در شکل ۲-۶ ملاحظه می‌شود که نسبت به آبان ماه، سهم تعدادی خدمات "خرید کالا و خدمات" از کل تراکنش‌ها با کاهش همراه بوده، خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" از کل تراکنش‌ها کاهش داشته و خدمت "مانده‌گیری" با افزایش مواجه بوده است. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۱۲ درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاهش ۰/۲۴ درصدی و سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری با افزایش ۰/۳۶ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نیز در آذر ماه با کاهش ۱/۱۹ درصدی همراه بوده است که میزان کاهش یافته به سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" افزوده شده است.

در شکل ۲-۷ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی آبان ۱۳۹۷ بررسی شده است.

شکل ۲-۷ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - آذر ۱۳۹۶ و آذر ۱۳۹۷

بر اساس شکل ۲-۷ ملاحظه می‌شود همزمان با رشد ۵/۱۹ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در آذر ۱۳۹۷ نسبت به آذر ۱۳۹۶، سهم مبلغی آن به میزان ۱/۷۵- درصد کاهش داشته است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۲/۸۲- درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز کاهش ۲/۳۷- درصدی را تجربه نموده است.

۲.۲. نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲.۲.۱. ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در آذر ۱,۵۴۹/۷۲ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارخوان فروشگاه‌ها با تعداد ۱,۱۹۰/۰۱ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش اینترنتی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱۶۸/۰۹ ابزار پذیرش اینترنتی در کشور

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۱۹۱/۶۲ ابزار پذیرش موبایلی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاه، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

جدول ۱۰-۲ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - آذر ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۰۰۲,۷۳۸	۵۹,۶۵۴,۷۴۲	۱۶۸/۰۹
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۱۴۳,۰۹۸		۱۹۱/۶۲
کارتخوان فروشگاه	۷,۰۹۸,۹۵۳		۱,۱۹۰/۰۱
کل ابزارها	۹,۲۴۴,۷۸۹		۱,۵۴۹/۷۲

در آذر ۱۳۹۷ بیش از ۱,۵۵۰ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۱۹۰ ابزار، ابزار کارتخوان فروشگاه می‌باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۱۶۸ و ۱۹۲ ابزار می‌باشد.

۲,۲,۲. سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در آذر ماه سال جاری در جدول ۱۱-۲ ارائه گردیده است.

جدول ۱۱-۲ سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - آذر ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۰۳,۱۷۲,۸۹۴	۵۹,۶۵۴,۷۴۲	۱/۷۳
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۰,۲۷۲,۰۱۴		۱/۸۵
کارتخوان فروشگاه	۱,۶۴۱,۷۳۱,۶۷۴		۲۷/۵۲
کل ابزارها	۱,۸۵۵,۱۷۶,۵۸۲		۳۱/۱۰

همانطور که در جدول ۱۱-۲ مشاهده می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در آذر ماه سال جاری ۳۱/۱۰ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارخوان فروشگاه‌های با ۲۷/۵۲ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲،۲،۳. تعداد و تعداد سرانه کارخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان

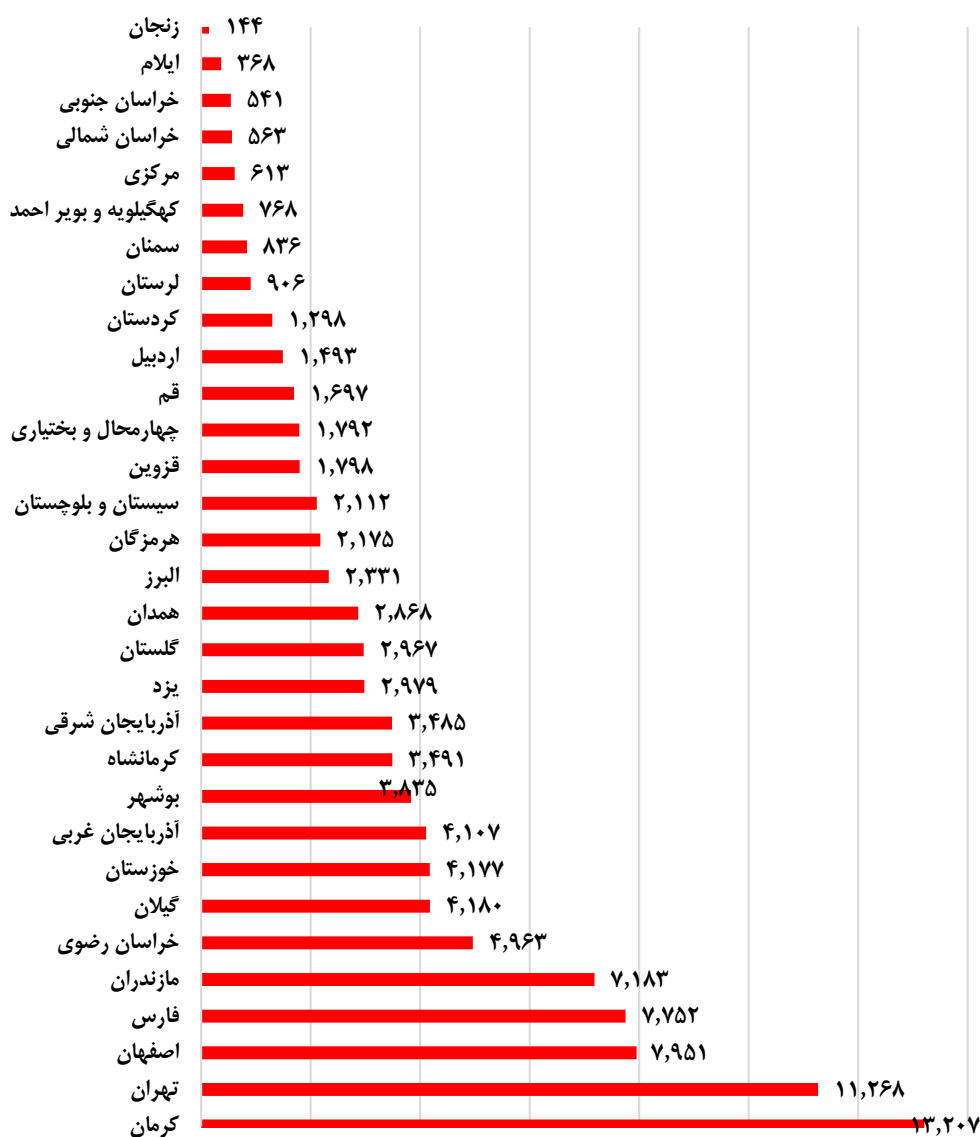
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارخوان فروشگاه‌های خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارخوان فروشگاه‌های فعال و تغییرات آن در آذر ۱۳۹۷ نسبت به آبان ماه در جدول ۱۲-۲ ارائه شده است.

جدول ۱۲-۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - آبان و آذر ۱۳۹۷

نام استان	آبان ۱۳۹۷	آذر ۱۳۹۷	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱،۴۸۸،۰۱۳	۱،۴۹۹،۲۸۱	۱۱،۲۶۸	۰/۷۶٪
خراسان رضوی	۵۳۶،۶۶۹	۵۴۱،۶۳۲	۴،۹۶۳	۰/۹۲٪
اصفهان	۴۹۹،۳۳۲	۵۰۷،۲۸۳	۷،۹۵۱	۱/۵۹٪
فارس	۴۰۸،۴۱۲	۴۱۶،۱۶۴	۷،۷۵۲	۱/۹۰٪
مازندران	۳۴۳،۱۹۴	۳۵۰،۳۷۷	۷،۱۸۳	۲/۰۹٪

همانگونه که در جدول ۱۲-۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، اصفهان، فارس و مازندران به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارخوان فروشگاه‌های فعال در آذر ۱۳۹۷ بوده‌اند.

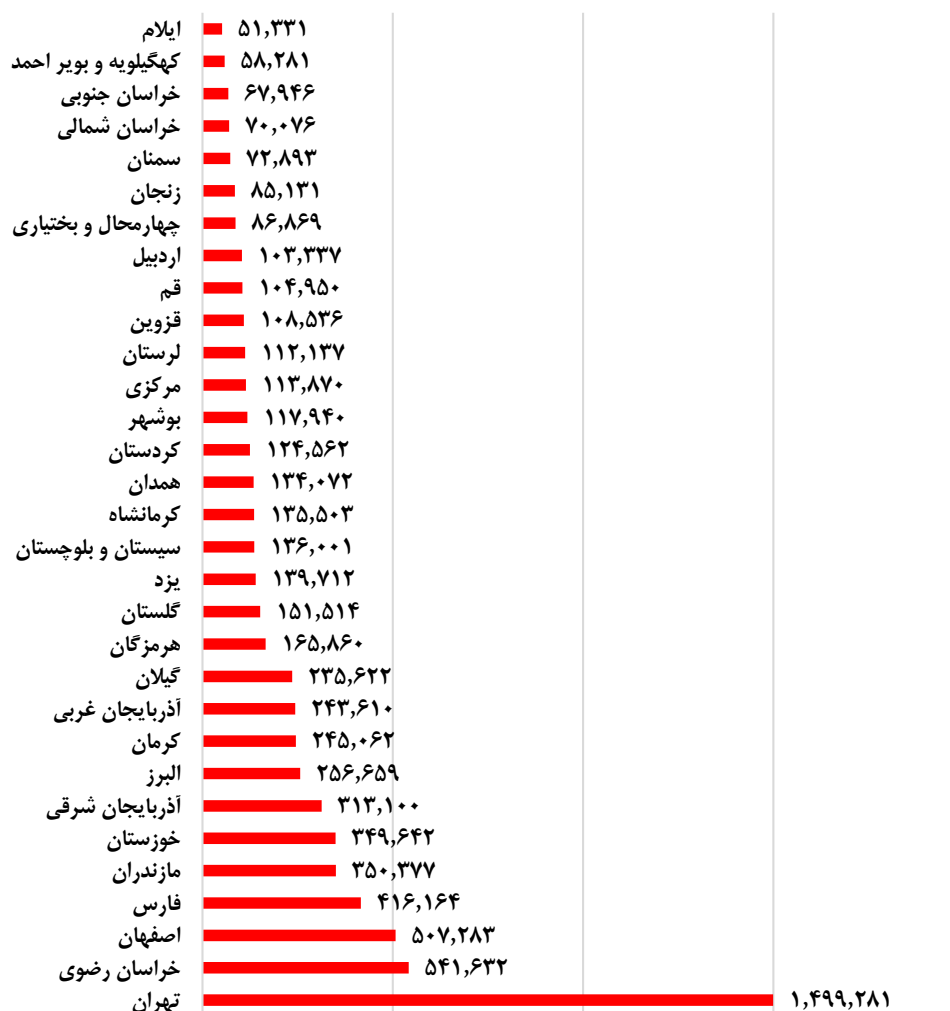
بر اساس اطلاعات جدول ۲-۱۲، شکل ۲-۸ تغییرات تعداد کارتهخوان فروشگاههای فعال سیستمی در هر یک از استانها را در آذر ۱۳۹۷ نسبت به آبان ماه نشان می‌دهد.

شکل ۲-۸ تغییر در تعداد کارتهخوان فروشگاههای فعال سیستمی در هر استان - آذر نسبت به آبان ۱۳۹۷

در آذر ۱۳۹۷ برآیند نرخ رشد تعداد کارتهخوانهای فروشگاههای نسبت به آبان ماه در تمام استانهای کشور مثبت بوده و در این بین بیشترین تعداد افزایش متعلق به کرمان با افزایش ۱۳,۲۰۷ عددی می‌باشد.

شکل ۹-۲ تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۹-۲ تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - آذر ۱۳۹۷

در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاه‌های به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۱۳-۲ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - آبان و آذر ۱۳۹۷

استان	تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		درصد تغییرات
	آبان ۱۳۹۷	آذر ۱۳۹۷	
یزد	۰/۱۶۸	۰/۱۷۱	۲/۱۸٪
تهران	۰/۱۴۳	۰/۱۴۴	۰/۷۶٪
بوشهر	۰/۱۳۵	۰/۱۴۰	۳/۳۶٪
هرمزگان	۰/۱۳۴	۰/۱۳۶	۱/۳۳٪
مازندران	۰/۱۳۲	۰/۱۳۵	۲/۰۹٪
سمنان	۰/۱۳۳	۰/۱۳۴	۱/۱۶٪
اصفهان	۰/۱۲۶	۰/۱۲۸	۱/۵۹٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۲۴	۰/۱۲۶	۲/۱۱٪
خراسان جنوبی	۰/۱۲۵	۰/۱۲۶	۰/۸۰٪
البرز	۰/۱۲۱	۰/۱۲۲	۰/۹۲٪
خراسان رضوی	۰/۱۱۶	۰/۱۱۷	۰/۹۲٪
ایلام	۰/۱۱۶	۰/۱۱۷	۰/۷۲٪
گیلان	۰/۱۱۳	۰/۱۱۵	۱/۸۱٪
کهگیلویه و بویر احمد	۰/۱۱۳	۰/۱۱۵	۱/۳۴٪
خراسان شمالی	۰/۱۱۳	۰/۱۱۴	۰/۸۱٪
فارس	۰/۱۱۱	۰/۱۱۳	۱/۹۰٪
قزوین	۰/۱۱۱	۰/۱۱۳	۱/۶۸٪
گلستان	۰/۱۱۱	۰/۱۱۳	۲/۰۰٪
قم	۰/۱۱۰	۰/۱۱۲	۱/۶۴٪
کرمان	۰/۱۰۳	۰/۱۰۹	۵/۷۰٪
اردبیل	۰/۱۰۷	۰/۱۰۸	۱/۴۷٪
زنجان	۰/۱۰۸	۰/۱۰۸	۰/۱۷٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۰۵	۰/۱۰۶	۱/۱۳٪
خوزستان	۰/۱۰۳	۰/۱۰۴	۱/۲۱٪
کردستان	۰/۱۰۳	۰/۱۰۴	۱/۰۵٪
مرکزی	۰/۱۰۳	۰/۱۰۴	۰/۵۴٪
آذربایجان غربی	۰/۱۰۱	۰/۱۰۲	۱/۷۱٪
همدان	۰/۰۹۹	۰/۱۰۱	۲/۱۹٪
کرمانشاه	۰/۰۸۸	۰/۰۹۰	۲/۶۴٪
لرستان	۰/۰۸۵	۰/۰۸۶	۰/۸۱٪
سیستان و بلوچستان	۰/۰۸۱	۰/۰۸۲	۱/۵۸٪

در شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

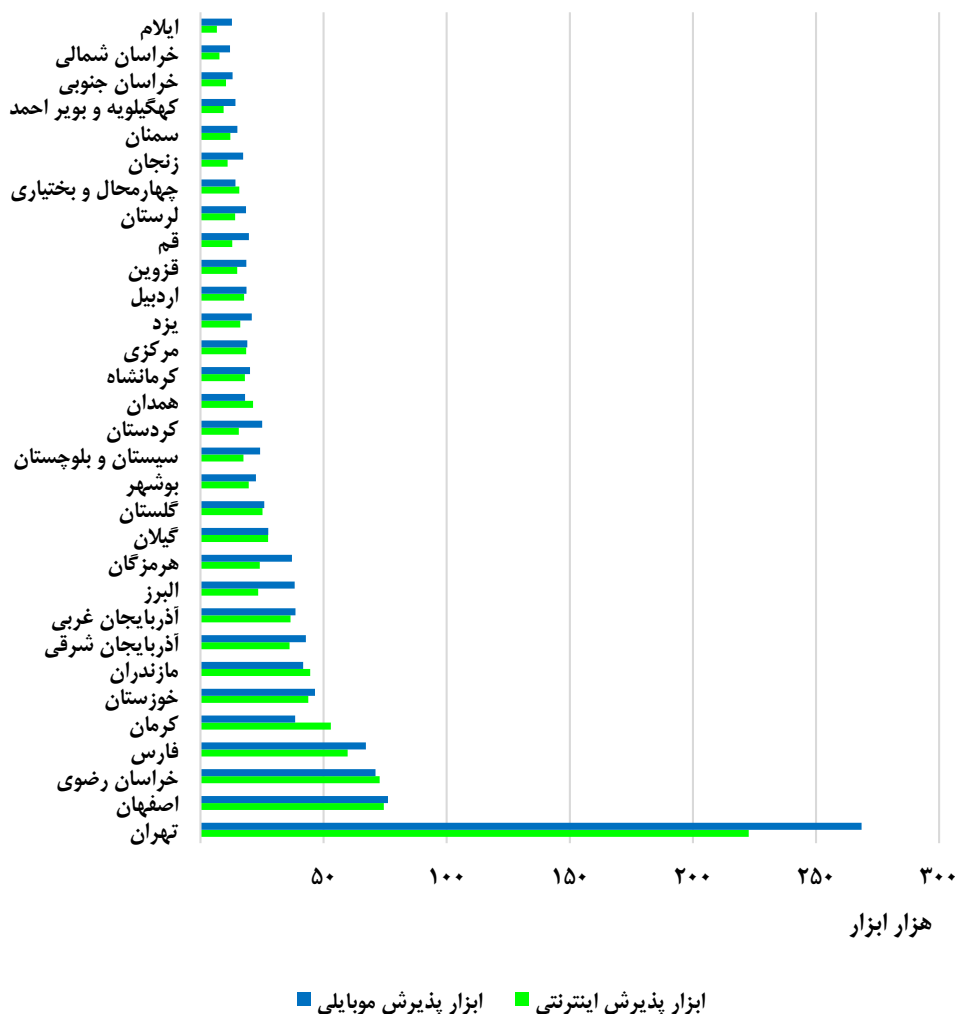
شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - آذر ۱۳۹۷

همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتهخوان فروشگاه‌های به ترتیب به استان‌های یزد، تهران و بوشهر و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمانشاه تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتهخوان فروشگاه‌های هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در آذر ۱۳۹۷، تعداد سرانه ابزار کارتهخوان فروشگاه‌های در کل کشور ۰/۱۱۹۰ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱،۱۹۰۱ ابزار به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲,۲,۴. تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سوییچ شاپرک، در شکل ۲-۱۱ ترسیم شده است.

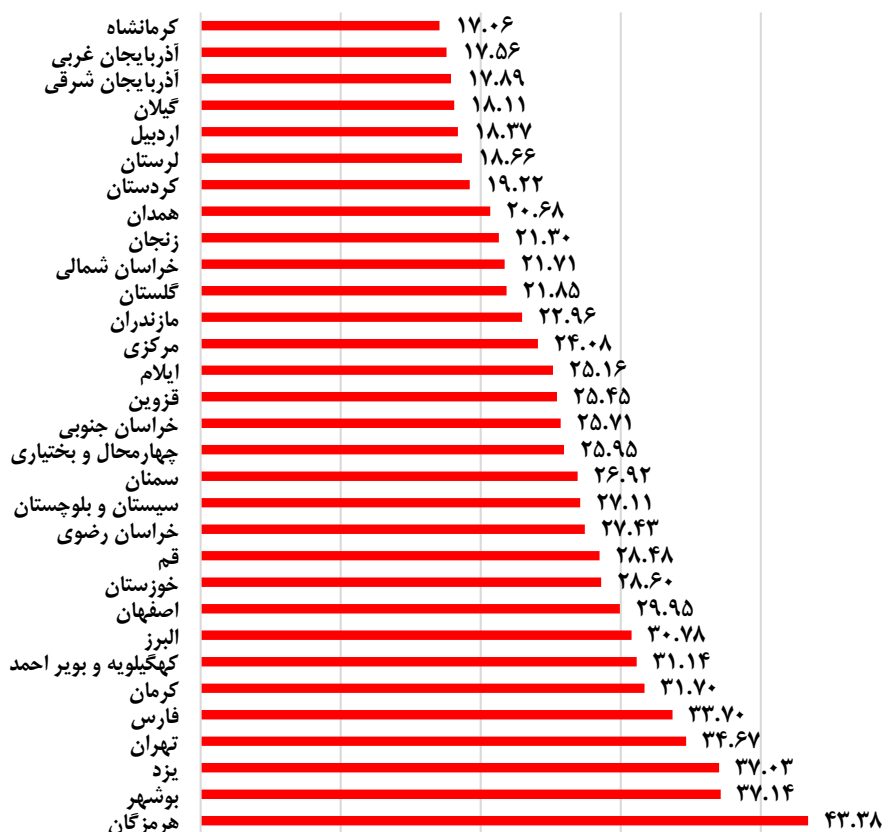
شکل ۱۱-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - آذر ۱۳۹۷

شکل ۱۱-۲ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، اصفهان و خراسان رضوی بوده می‌باشد.

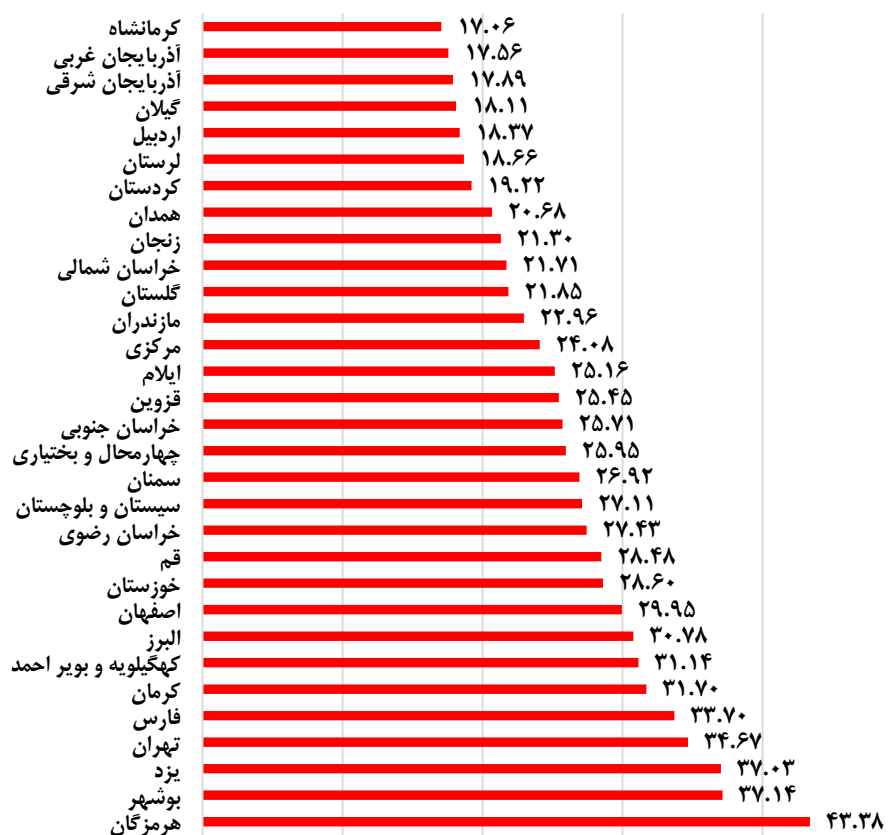
۲,۲,۵. تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق

دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای آذر ۱۳۹۷ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - آذر ۱۳۹۷

همانطور که در

شکل ۲-۱۲ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، بوشهر و یزد در سه جایگاه نخست تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی و کرمانشاه کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در آذر ۱۳۹۷ داشته‌اند.

۲,۳. شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه می‌شود. سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲,۳,۱. دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در آذر ماه ۱۳۹۷ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد.

بر اساس شکل ۱-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ :

- زیر ۵۰,۰۰۰ ریال

- بین ۵۰,۰۰۱ ریال تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال

- بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

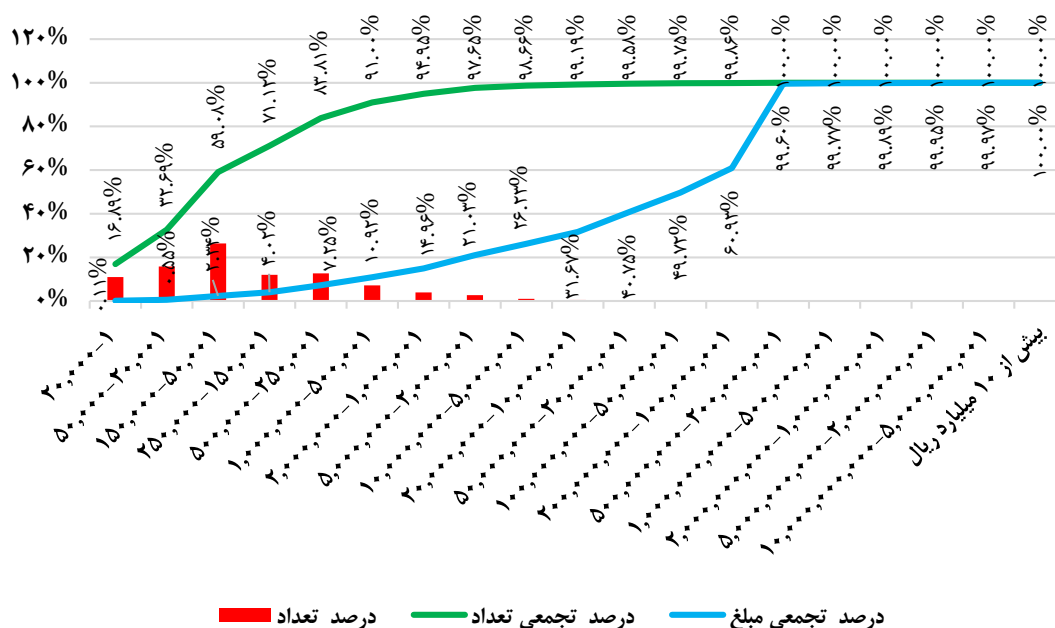
سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ۵/۸۸ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۳ مشخص است در آذر ماه ۱۳۹۷ :

- بیشترین تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه دارای مبلغی بین ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال بوده است.

- ۲۶/۸۱ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال را داشته‌اند.

- ۳۸/۴۲ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، در بازه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.

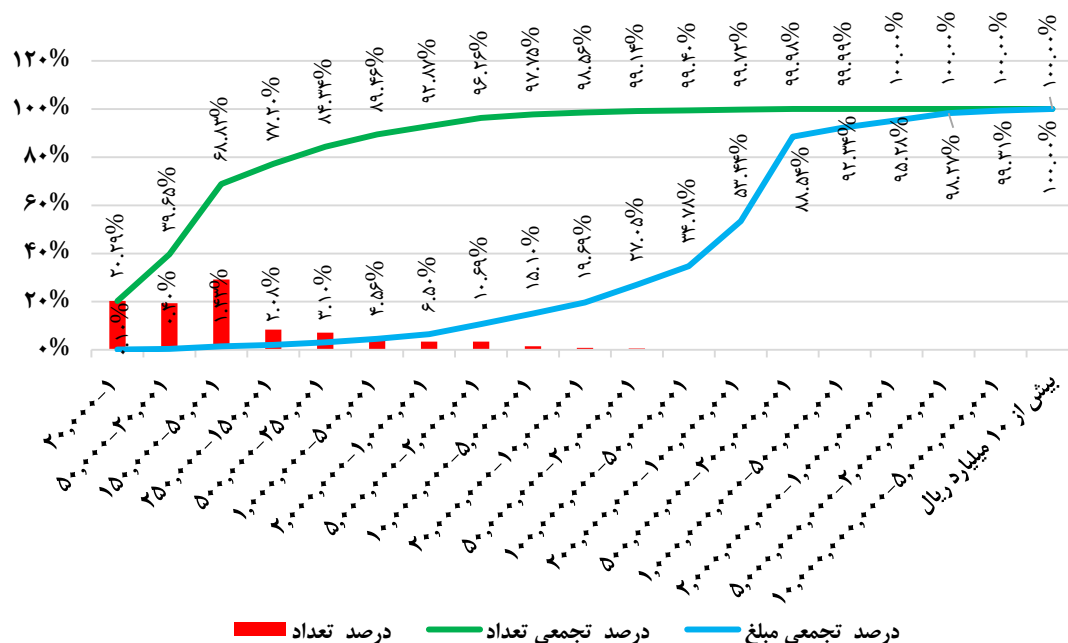
- ۲۸/۸۸ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۲-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه (بر حسب ریال) - آذر ۱۳۹۷

در آذر ماه ۱۳۹۷، تعداد تراکنش‌های با مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاه برابر با ۴۴۰,۵۷۲,۵۵۳ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ ریال و ۲۵۰,۰۰۰ ریال برابر با ۶۳۱,۴۱۸,۲۲۶ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۱ ریال برابر با ۴۷۴,۶۷۴,۴۰۷ عدد تراکنش می‌باشد. با توجه به نمودار دامنه مبلغی ابزار کارتخوان فروشگاه می‌توان بیان نمود که بیش از ۹۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه دارای مبلغ کمتر از ۵ میلیون ریال می‌باشد.

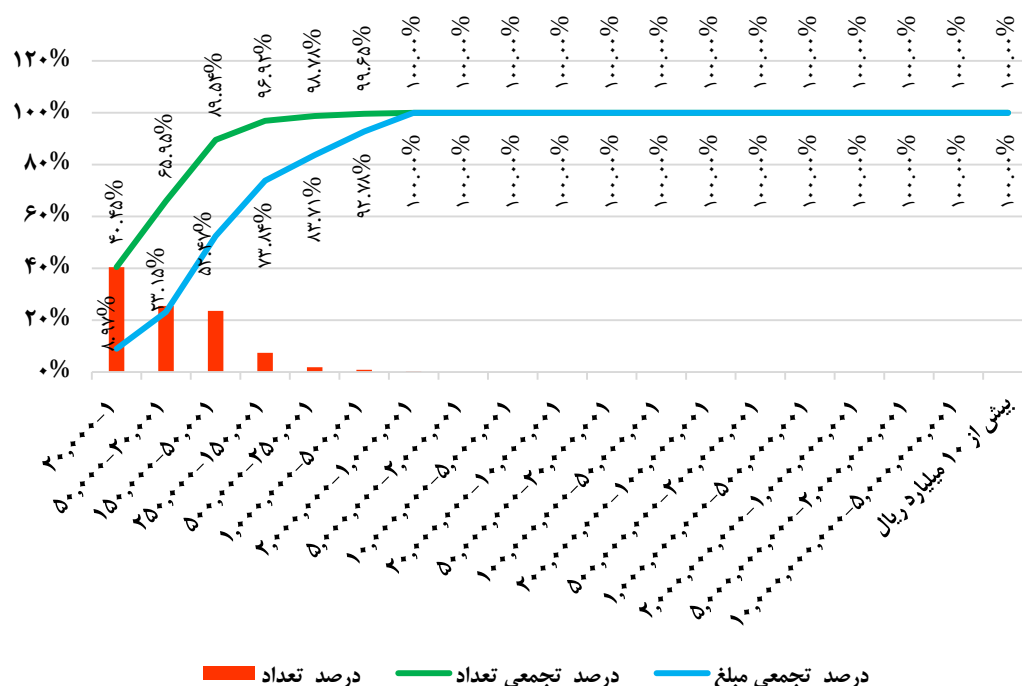
شکل ۲-۱۴ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است.

شکل ۲-۱۴ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - آذر ۱۳۹۷

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۲۹/۱۸ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۷۷/۲۰ درصد کل تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۵۰,۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۵ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - آذر ۱۳۹۷

در بررسی شکل ۲-۱۵ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتهخوان فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۴۰/۴۵ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۰,۰۰۰ ریال و ۶۵/۹۵ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰,۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده از ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۵ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

۲,۳,۲. نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

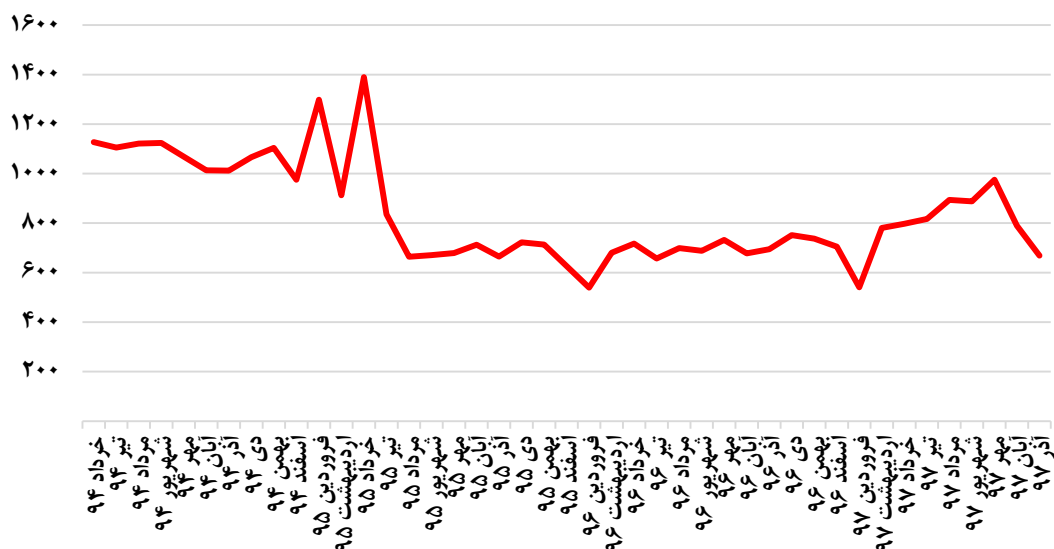
در این بخش شاخص نسبت دهکی^{۱۲} به منظور اندازه‌گیری نابرابری در توزیع ارزش‌هایی نظیر درآمد، ثروت و ... محاسبه می‌شود. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابری مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند کاهشی آن در طول زمان نشان‌دهنده حذف تراکنش‌های با مبالغ بسیار ریز و یا بسیار بزرگ تعریف می‌شود. جدول ۲-۱۲ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در آذر ماه ۱۳۹۷ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۳۹۶ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۴ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه نقطه به نقطه			مقایسه ماهانه			محاسبه نسبت دهکی
درصد تغییرات	آذر ۱۳۹۷	آذر ۱۳۹۶	درصد تغییرات	آذر ۱۳۹۷	آبان ۱۳۹۷	
۲/۴۷٪	۹,۸۱۹,۷۸۰/۱۱	۹,۵۸۲,۷۴۷/۵۸	-۱۳/۹۶٪	۹,۸۱۹,۷۸۰/۱۱	۱۱,۴۱۲,۶۳۰/۶۲	میانگین مبالغ تراکنش دهک دهم (ریال)
۶/۴۵٪	۱۴,۶۸۶/۰۸	۱۳,۷۹۶/۴۰	۱/۶۰٪	۱۴,۶۸۶/۰۸	۱۴,۴۵۴/۶۲	میانگین مبالغ تراکنش دهک اول (ریال)
-۳/۷۳٪	۶۶۸/۶۵	۶۹۴/۵۸	-۱۵/۳۱٪	۶۶۸/۶۵	۷۸۹/۵۵	نسبت دهکی

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۳/۷۳- درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۱۵/۳۱- درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۱۳/۹۶- درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۱/۶۰- درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۱۵/۳۱- درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول شده است در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم شده و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۶ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی

با توجه به شکل ۲-۱۶، نسبت دهکی در آذر ۱۳۹۷ نسبت به آبان ماه روند کاهشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در آذر ۱۳۹۷ نسبت به آبان رشد ۱۲۰/۹۰- واحدی را تجربه نموده است.

۲.۳.۳. بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است.

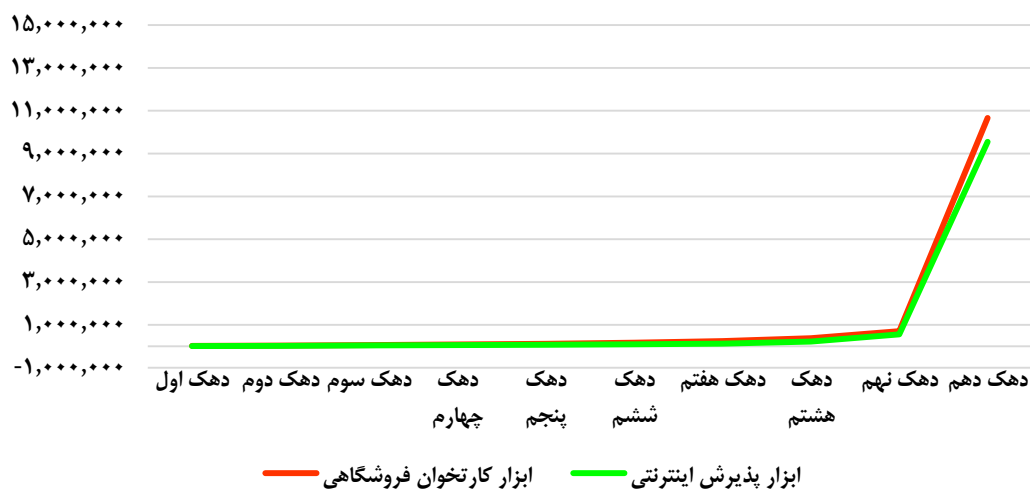
جدول ۲-۱۵ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۱۵-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۹,۰۳۹/۰۱	۱۵,۵۲۷/۷۶	دهک اول
۱۹,۵۲۳/۵۹	۳۶,۴۷۵/۲۲	دهک دوم
۴۴,۲۳۱/۲۵	۵۵,۷۴۷/۱۹	دهک سوم
۵۲,۵۸۶/۷۰	۸۵,۲۴۲/۵۷	دهک چهارم
۷۰,۲۳۲/۴۵	۱۱۵,۶۲۵/۰۹	دهک پنجم
۹۶,۳۸۵/۷۱	۱۷۰,۰۶۶/۱۰	دهک ششم
۱۲۳,۷۷۰/۹۱	۲۴۲,۱۷۱/۳۴	دهک هفتم
۲۲۲,۹۷۱/۴۸	۳۷۶,۰۵۸/۰۹	دهک هشتم
۵۵۹,۴۳۹/۶۰	۷۰۵,۱۶۷/۵۵	دهک نهم
۹,۵۴۵,۹۵۱/۳۵	۱۰,۶۶۱,۶۳۶/۹۴	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های خرید کالا و خدمات در دهک‌های آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاهی است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی برای خرید کالا و خدمات باارزش‌تری به کار گرفته می‌شود. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۹۰ درصد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی (۹ دهک) مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است. اطلاعات جدول ۱۵-۲ در شکل ۱۷-۲ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - آذر ۱۳۹۷

در شکل ۲-۱۷ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۹,۵۴۵,۹۵۱/۳۵ ریال بوده است.

جدول ۲-۱۶ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

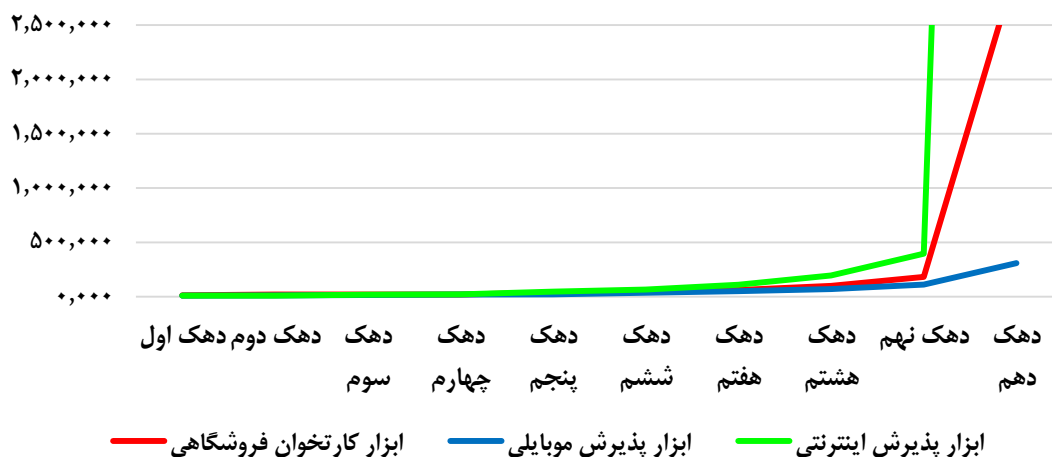
جدول ۲-۱۶ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۹,۷۷۸/۵۶	۹,۷۹۶/۱۳	۱۳,۳۶۰/۳۷	دهک اول
۱۰,۴۵۹/۹۵	۱۰,۵۸۷/۵۵	۲۰,۰۰۰/۰۰	دهک دوم
۱۸,۶۲۱/۳۷	۱۶,۳۵۰/۶۵	۲۰,۰۰۰/۰۰	دهک سوم
۲۱,۵۰۵/۱۹	۲۰,۰۰۰/۰۰	۲۰,۰۰۰/۰۰	دهک چهارم
۴۶,۵۶۴/۶۱	۲۱,۲۶۳/۶۷	۳۷,۱۳۰/۲۲	دهک پنجم
۶۵,۲۸۹/۹۴	۳۶,۹۷۳/۹۳	۵۰,۰۰۰/۰۰	دهک ششم
۱۱۰,۷۴۸/۷۴	۵۱,۱۱۸/۴۴	۶۱,۰۳۸/۵۰	دهک هفتم

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۱۹۵,۲۶۵/۵۶	۷۰,۹۶۴/۳۹	۱۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک هشتم
۳۹۶,۴۶۳/۳۴	۱۱۱,۴۹۸/۲۶	۱۸۲,۲۴۲/۷۱	دهک نهم
۲۴۶,۵۶۹,۹۲۱/۸۹	۳۰۹,۵۶۳/۷۲	۳,۰۳۱,۶۴۴/۵۴	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۶ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاهی و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت شارژهای تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاهی، خرید کارت شارژ ۲۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (دو دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد و ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) با مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام گرفته است. این در حالی است که به طور متوسط ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط حداقل ۴۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی و ۱۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - آذر ۱۳۹۷

در شکل ۲-۱۸ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۲۴۶۵۶,۹۲۱/۸۹ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشنده در حدود ۳,۰۳۱,۶۴۴/۵۴ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۳۰۹,۵۶۳/۷۲ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

۳. کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش دسترسی‌پذیری حس شده خدمات و دسترسی‌پذیری زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک محسوب می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۳,۱. سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۱-۳ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطادار) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۰/۲۳ درصدی تراکنش‌های موفق و ۹/۷۷ درصدی خطاهای رخ داده در آذر ۹۷ دارد.

جدول ۱-۳ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - آذر ۹۷

نوع تراکنش	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
تراکنش‌های موفق	۱,۸۵۵,۱۷۶,۵۸۲	۹۰/۲۳٪
تراکنش‌های ناموفق	۲۰۰,۸۸۷,۹۳۷	۹/۷۷٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۲,۰۵۶,۰۶۴,۵۱۹	۱۰۰/۰۰٪

۳,۲. آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در دو ماه آبان و آذر ۱۳۹۷ در جدول ۲-۳ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

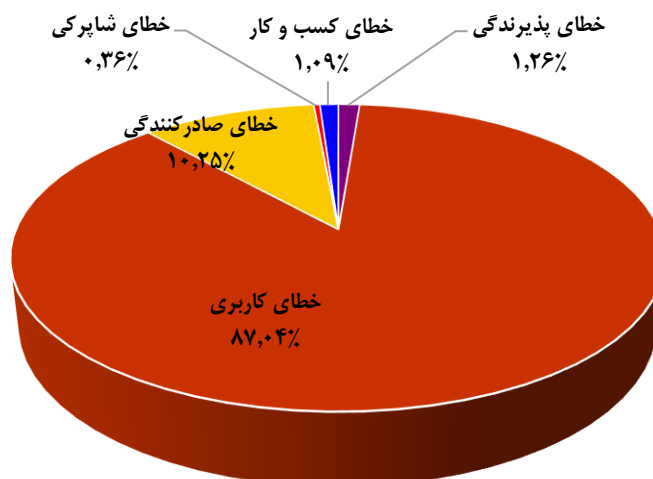
^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیکی (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد تراکنش‌ها و خطاها - آبان و آذر ۱۳۹۷

نوع تراکنش و انواع خطا	آبان ۱۳۹۷	آذر ۱۳۹۷	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۲,۲۳۵,۲۸۱	۲,۵۲۴,۵۸۷	۱۲/۹۴٪
خطای کاربری	۱۵۴,۲۶۴,۱۳۳	۱۷۴,۸۶۱,۹۷۷	۱۳/۳۵٪
خطای صادرکنندگی	۳۲,۳۵۳,۵۱۲	۲۰,۵۹۱,۹۵۴	-۳۶/۳۵٪
خطای شاپرکی	۵۸۱,۴۴۴	۷۲۳,۵۰۱	۲۴/۴۳٪
خطای کسب و کار	۱,۷۶۷,۶۴۰	۲,۱۸۵,۹۱۸	۲۳/۶۶٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۱۹۱,۲۰۲,۰۱۰	۲۰۰,۸۸۷,۹۳۷	۵/۰۷٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۱,۷۹۴,۵۵۴,۳۴۷	۱,۸۵۵,۱۷۶,۵۸۲	۳/۳۸٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱,۹۸۵,۷۵۶,۳۵۷	۲,۰۵۶,۰۶۴,۵۱۹	۳/۵۴٪

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۳ ملاحظه می‌شود که در آذر ماه ۱۳۹۷ تعداد خطاها در گروه خطاهای صادرکنندگی با کاهش همراه بوده است.

شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - آذر ۱۳۹۷

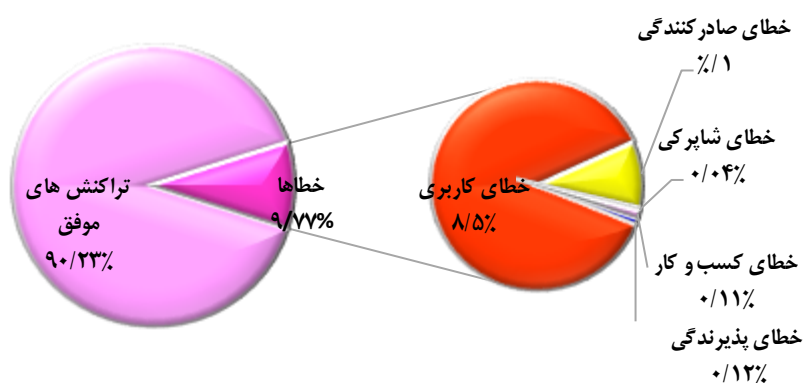
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات جدول ۳-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۷/۰۴ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به

عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - آذر ۱۳۹۷

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم
موفق	تراکنش‌های موفق	۹۰/۲۳%
ناموفق	خطای پذیرندگی	۰/۱۲%
	خطای کاربری	۸/۵۰%
	خطای صادرکنندگی	۱/۰۰%
	خطای شاپرکی	۰/۰۴%
	خطای کسب و کار	۰/۱۱%
	تعداد کل تراکنش‌ها	۲۰۵۶،۰۶۴،۵۱۹

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۲-۳ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در شکل آمده است.

شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - آذر ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل ۲-۳ فوق ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۴ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۳۶ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۱-۳ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در دو ماه آبان و آذر ۱۳۹۷ در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - آبان و آذر ۱۳۹۷

نوع تراکنش و انواع خطا	سهم از کل تراکنش‌ها آبان ۱۳۹۷	سهم از کل تراکنش‌ها آذر ۱۳۹۷	تغییر سهم
خطای پذیرندگی	۰/۱۱٪	۰/۱۲٪	۰/۰۱۰٪
خطای کاربری	۷/۷۷٪	۸/۵۰٪	۰/۷۳۶٪
خطای صادرکنندگی	۱/۶۳٪	۱/۰۰٪	-۰/۶۲۸٪
خطای شاپرکی	۰/۰۳٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰۶٪
کسب و کار	۰/۰۹٪	۰/۱۱٪	۰/۰۱۷٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۹/۶۳٪	۹/۷۷٪	۰/۱۴۲٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۹۰/۳۷٪	۹۰/۲۳٪	-۰/۱۴۲٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	-

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین کاهش سهم تراکنش‌های موفق و گروه خطایی صادر کنندگی در مقابل افزایش سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌های آذر ۱۳۹۷ نسبت به آبان ماه می‌باشد.

۳,۳. دسترس‌پذیری حس شده خدمات

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص دسترس‌پذیری حس شده خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص دسترس‌پذیری حس شده خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۵-۳ دسترس پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

آذر ۱۳۹۷		آبان ۱۳۹۷		آذر ۱۳۹۶		تراکنش های موفق
دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش ها	
۹۸/۷۳٪	۲,۰۳۰,۰۳۸,۵۵۹	۹۸/۱۴٪	۱,۹۴۸,۸۱۸,۴۸۰	۹۸/۸۱٪	۱,۵۷۸,۳۶۸,۷۲۸	تراکنش های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}
۹۹/۹۶٪	۲,۰۵۵,۳۴۱,۰۱۸	۹۹/۹۷٪	۱,۹۸۵,۱۷۴,۹۱۳	۹۸/۸۱٪	۱,۵۹۷,۰۳۳,۸۵۸	تراکنش های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۹}
-	۲,۰۵۶,۰۶۴,۵۱۹	-	۱,۹۸۵,۷۵۶,۳۵۷	-	۱,۵۹۷,۳۶۰,۴۷۶	تعداد کل تراکنش

جدول ۵-۳ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۶ درصدی خدمات شرکت شاپرک در آذر ۱۳۹۷ می باشد که نسبت به آذر ۱۳۹۶ تغییر ۰/۰۸ - درصدی و نسبت به آبان ۱۳۹۷ رشد ۰/۵۹ درصدی داشته است.

۳,۴. آنالیز تراکنش های ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می بایست نسبت تعداد تراکنش های ناتمام به کل تراکنش ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می شوند؛ چرا که نمایش دهنده ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه ی سیستم رخ داده اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش های خطای شاپرکی را شامل می شود.

^{۲۰} تراکنش دارنده ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سوئیچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک – آبان و آذر ۱۳۹۷

تغییرات	آذر ۱۳۹۷	آبان ۱۳۹۷	تراکنش‌های ناتمام
۷/۹۵٪	۳۵۷,۳۳۸	۳۳۱,۰۲۹	تعداد تراکنش‌های ناتمام
۳/۳۸٪	۱,۸۵۵,۱۷۶,۵۸۲	۱,۷۹۴,۵۵۴,۳۴۷	تعداد کل تراکنش‌ها
۰/۰۰۰۸٪	۰/۰۱۹٪	۰/۰۱۸٪	نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها

*در گزارش‌های پیشین، از عنوان "تراکنش معوق" به جای "تراکنش ناتمام" استفاده شده بود

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام آذر ماه نسبت به آبان ماه با رشد ۷/۹۵ درصدی همراه بوده است. همزمان با رشد ۳/۳۸ درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در آذر ۱۳۹۷ نسبت به آبان ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با افزایش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۰۰۰۸ درصدی را تجربه نموده است.

بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

۴. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

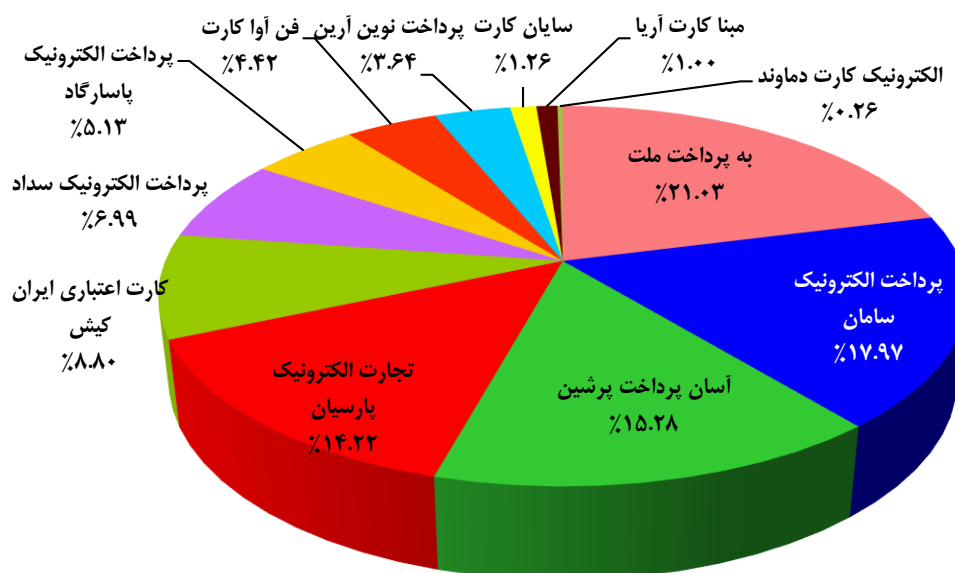
در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

۴,۱. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

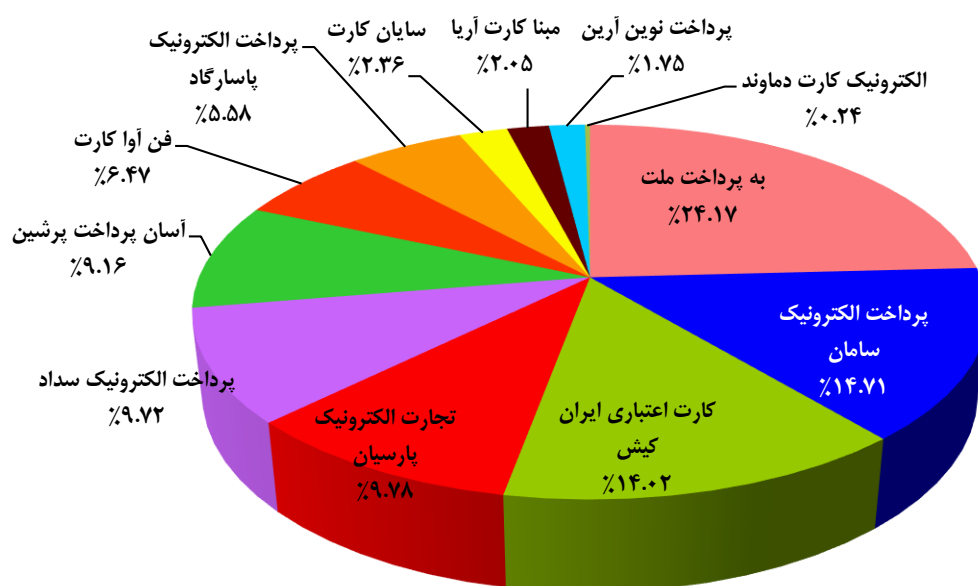
به‌منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخدادهای تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۴,۱,۱. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کاردی، در دو شکل ۱-۴ و شکل ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - آذر ۱۳۹۷

شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - آذر ۱۳۹۷

همانگونه که در دو شکل فوق ملاحظه می‌گردد، شرکت "به‌پرداخت ملت" با سهم ۲۱/۰۳ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۴/۱۷ درصدی از مبلغ آن‌ها همچنان بیشترین سهم را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست هر دو بازار قرار گرفته است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش آبان ماه، حکایت از آن دارد که هرچند نوسانات این سهم‌ها چندان قابل توجه نیست ولیکن در مولفه سهم مبلغی، بین شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان" و "کارت اعتباری ایران کیش" بار دیگر جابجایی صورت پذیرفته است. بدین ترتیب در این ماه مجدداً شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" به دومین شرکت دارنده سهم بازار مبلغی بدل گردیده است.

درحالی‌که اختلاف سهم مبلغی بین دو شرکت نخست بازار بالغ بر ۹ درصد گزارش می‌شود که شاخص فوق در مولفه تعدادی رقمی در حدود سه درصد است. از این رو باید گفت همچنان نقش شرکت "به‌پرداخت ملت" در میزان ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت کارت به روشنی قابل ملاحظه است. شایان ذکر است که در آذر ماه اختلاف سهم مبلغی دو شرکت نخست بازار کاهش نشان داده است.

۴,۱,۲. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی آبان و آذر ۹۷ در جدول ۴-۱ ارائه شده است.

عملکرد شرکت‌ها در حوزه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های رشد معمول شبکه را نشان نمی‌دهد. در تمام شرکت‌ها رشد مثبت مشاهده می‌شود. بیشترین افزایش تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" اتفاق افتاده است. در آذر ماه همچنان شرکت "به‌پرداخت ملت" با پوشش ۲۳/۱۵ درصد از بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد.

در این ماه خوشبختانه بازار تراکنش‌های اینترنتی روندی صعودی نشان می‌دهد که فعالیت پرداخت‌یارها در آن بی‌تاثیر نیست. در این میان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با ثبت بیشترین افزایش و کسب ۳۰/۳۴ درصد از سهم بازار، همچنان در آذر ماه نیز به‌عنوان ارائه‌دهنده خدمات به بیشترین تعداد تراکنش‌های اینترنتی محسوب می‌گردد.

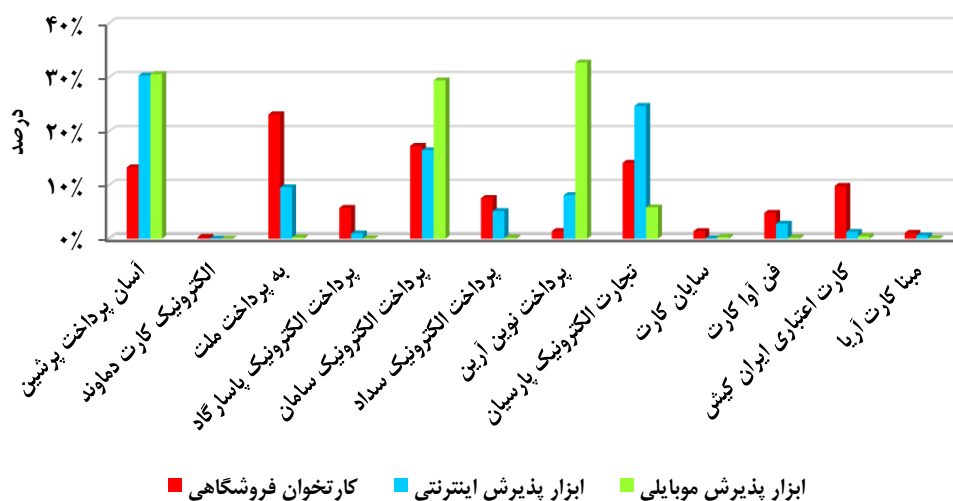
همسو با کاهش حجم تراکنش‌های موبایلی در برخی از شرکت‌ها، بازار تراکنش‌های این ابزار برخلاف دو ابزار دیگر، با رشد منفی کمتر از یک درصد روبه‌رو گردیده است. در این تراکنش‌ها شرکت "پرداخت نوین آرین" بیشترین کاهش و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" بالاترین افزایش را نشان می‌دهند. علی‌رغم کاهش تراکنش‌های موبایلی شرکت "پرداخت نوین آرین"، ولیکن همچنان در آذر ماه این شرکت با پوشش ۳۲/۷۲ درصد از سهم تعدادی تراکنش‌های موبایلی، به‌عنوان دارنده بالاترین سهم در بازار فوق شناخته می‌شود.

جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش-آبان و آذر ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۳۵٪	۱۳/۳۰٪	-۰/۰۵٪	۳۰/۴۹٪	۳۰/۳۴٪	-۰/۱۵٪	۳۱/۰۷٪	۳۰/۵۹٪	-۰/۴۸٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۳٪	۰/۲۹٪	+۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۳/۵۴٪	۲۳/۱۵٪	-۰/۳۹٪	۱۰/۴۰٪	۹/۵۸٪	-۰/۸۲٪	۰/۲۳٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۶۰٪	۵/۷۴٪	+۰/۱۳٪	۱/۰۴٪	۰/۹۷٪	-۰/۰۷٪	۰/۰۹٪	۰/۰۵٪	-۰/۰۵٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۱۲٪	۱۷/۳۰٪	+۰/۱۸٪	۱۶/۲۳٪	۱۶/۴۹٪	+۰/۲۵٪	۲۸/۹۰٪	۲۹/۴۳٪	+۰/۵۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۳۸٪	۷/۵۷٪	+۰/۱۹٪	۳/۶۸٪	۵/۱۴٪	+۱/۴۶٪	۰/۳۱٪	۰/۱۶٪	-۰/۱۵٪
پرداخت نوین آراین	۱/۴۱٪	۱/۴۱٪	۰/۰۰٪	۸/۳۵٪	۸/۱۰٪	-۰/۲۵٪	۳۲/۷۱٪	۳۲/۷۲٪	+۰/۰۱٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۱۱٪	۱۴/۱۲٪	+۰/۰۱٪	۲۵/۴۱٪	۲۴/۷۱٪	-۰/۷۰٪	۵/۹۵٪	۵/۸۳٪	-۰/۱۲٪
سایان کارت	۱/۳۷٪	۱/۴۰٪	+۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	+۰/۰۱٪	۰/۲۸٪	۰/۲۹٪	+۰/۰۱٪
فن آوا کارت	۴/۸۰٪	۴/۸۰٪	۰/۰۰٪	۲/۴۴٪	۲/۷۹٪	+۰/۳۵٪	۰/۱۵٪	۰/۱۵٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۹۸٪	۹/۸۳٪	-۰/۱۵٪	۱/۲۹٪	۱/۲۷٪	-۰/۰۲٪	۰/۳۰٪	۰/۴۷٪	+۰/۱۷٪
مبنا کارت آریا	۱/۱۰٪	۱/۰۹٪	-۰/۰۱٪	۰/۶۵٪	۰/۵۹٪	-۰/۰۵٪	۰/۰۱٪	۰/۰۸٪	+۰/۰۷٪

همانگونه که در جدول ۱-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در آذر ماه ۹۷ نسبت به ماه گذشته با رقم منفی ۰/۳۹ درصد در شرکت "به‌پرداخت ملت" گزارش شده است. در ماه جاری بالاترین اختلاف سهم تعدادی تراکنش‌های اینترنتی در شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" با رقمی معادل با ۱/۴۶ درصد افزایش مشاهده می‌شود. این شرکت تراکنش‌های اینترنتی خود را به ۱/۵ برابر میزان آن در ماه گذشته افزایش داده است. در روندی مشابه، سهم تراکنش‌های موبایلی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" نیز با اختلاف ۰/۵۳ درصدی نسبت به آبان ماه همراه بوده است.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۳-۴ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - آذر ۱۳۹۷

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی آبان و آذر ۹۷ در جدول ۲-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در آذر ماه تغییری در نام شرکت‌های دارنده‌ی بیشترین سهم بازار مبلغی در هر سه ابزار کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نسبت به ماه گذشته رخ نداده است. از این رو همچنان شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۳/۷۰ درصدی از مبالغ بازار کارتخوان فروشگاهی، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. به غیر از یک شرکت، سایر شرکت‌ها با ریزش مبلغی در تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی خود روبه‌رو شده‌اند. به‌طور کلی در این ماه در ارزش ریالی تراکنش‌های هر سه ابزار علی‌الخصوص کارتخوان فروشگاهی و ابزار پذیرش اینترنتی ریزش اتفاق افتاده است. به‌نظر می‌رسد رکود تورمی در اقتصاد ایران نقش اساسی در این موضوع دارد.

مبلغ تراکنش‌های اینترنتی شرکت‌ها نیز عمدتاً با کاهش همراه بوده تا جایی که منجر به ثبت نرخ رشد منفی بیش از ۷ درصد در ارزش ریالی تراکنش‌های اینترنتی کل شبکه شده است. بیشترین ریزش آن‌ها در تراکنش‌های "به پرداخت ملت" مشاهده می‌شود. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با افزایش مبالغ تراکنش‌های اینترنتی خود و با رقمی معادل با ۳۶/۳۵ درصد، همچنان بیشترین سهم بازار مبلغی این تراکنش‌ها را کسب نموده است.

در آذر ماه از ارزش ریالی تراکنش‌های موبایلی عمده‌ی شرکت‌ها کاسته شده و در کل تراکنش‌های مذکور رشد منفی در حدود دو درصد مشاهده می‌شود. در این ماه شرکت "آسان پرداخت پرشین" علی‌رغم ریزش در

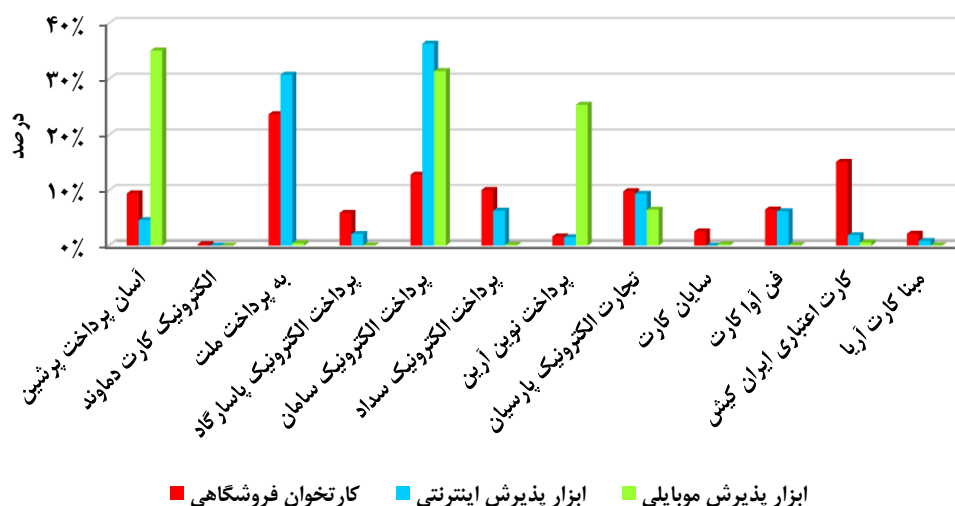
مبالغ تراکنش‌های موبایلی خود ولیکن همچنان با سهمی معادل با ۳۵/۱۱ درصد بخش عظیمی از بازار مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش -آبان و آذر ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۹/۰۵٪	۹/۴۴٪	-۰/۳۹٪	۳/۹۱٪	۴/۶۲٪	-۰/۷۱٪	۳۵/۸۵٪	۳۵/۱۱٪	-۰/۷۴٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۳٪	۰/۲۷٪	-۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۴/۱۵٪	۲۳/۷۰٪	-۰/۴۵٪	۳۲/۶۵٪	۳۰/۷۷٪	-۱/۸۸٪	۰/۴۴٪	۰/۴۵٪	-۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۷۳٪	۵/۹۰٪	-۰/۱۷٪	۲/۱۳٪	۲/۱۰٪	-۰/۰۳٪	۰/۱۸٪	۰/۰۴٪	-۰/۱۴٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۲۶٪	۱۲/۸۰٪	-۰/۵۴٪	۳۲/۶۹٪	۳۶/۳۵٪	۳/۶۶٪	۳۰/۳۸٪	۳۱/۴۳٪	۱/۰۶٪
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۷۹٪	۱۰/۰۴٪	-۰/۲۵٪	۵/۴۲٪	۶/۳۲٪	-۰/۹۰٪	۰/۲۸٪	۰/۱۳٪	-۰/۱۴٪
پرداخت نوین آراین	۱/۶۹٪	۱/۶۷٪	-۰/۰۱٪	۱/۰۰٪	۱/۵۲٪	-۰/۵۲٪	۲۵/۷۸٪	۲۵/۳۹٪	-۰/۳۹٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۹/۴۷٪	۹/۸۳٪	-۰/۳۵٪	۱۱/۲۱٪	۹/۳۷٪	-۱/۸۴٪	۶/۴۴٪	۶/۴۹٪	-۰/۰۴٪
سایان کارت	۲/۸۳٪	۲/۵۷٪	-۰/۲۶٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	۰/۲۴٪	۰/۲۳٪	-۰/۰۱٪
فن آوا کارت	۷/۳۱٪	۶/۵۲٪	-۰/۷۹٪	۷/۶۶٪	۶/۲۱٪	-۱/۴۵٪	۰/۱۲٪	۰/۱۱٪	-۰/۰۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۵/۲۹٪	۱۵/۱۱٪	-۰/۱۸٪	۱/۸۸٪	۱/۸۹٪	-۰/۰۱٪	۰/۲۹٪	۰/۵۷٪	-۰/۲۸٪
مبنا کارت آریا	۲/۲۱٪	۲/۱۶٪	-۰/۰۵٪	۱/۴۴٪	۰/۸۴٪	-۰/۶۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۶٪	-۰/۰۵٪

همانگونه که در جدول ۲-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها در ماه آذر نسبت به آبان مجدداً در شرکت "فن آوا کارت" با عددی معادل با ۰/۷۹ درصد کاهش گزارش شده است. این تغییرات در تراکنش‌های اینترنتی نوسان بیشتری داشته و در چند شرکت اختلاف سهم قابل توجهی نسبت به ماه گذشته مشاهده می‌شود. بالاترین تفاضل در سهم ارزش ریالی تراکنش‌های اینترنتی را شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با رقم ۳/۶۶ درصد نشان می‌دهد. شاخص مذکور در بازار مبلغی تراکنش‌های موبایلی نیز با رقم مثبت ۱/۰۶ درصد در همین شرکت ملاحظه می‌شود.

لازم به توضیح است تغییرات سهم مبلغی تراکنش‌های شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت در مقایسه با سهم تعدادی لزوماً همسو نبوده و حتی میزان آن‌ها نیز هم اندازه نیستند. شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در آذر ماه ۱۳۹۷ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر ۱۳۹۷

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه ابزارهای پذیرش بسیار ناچیز است.

۴.۱.۳. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی آبان و آذر ۹۷ در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

در حوزه تراکنش‌های خرید، عمدتاً عملکرد شرکت‌ها تحت تاثیر رشد بازار بوده و رفتار غیرعادی در آن‌ها مشاهده نمی‌شود. تنها در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" رشدی قابل توجه رخ داده است. در آذر ماه شرکت

"به پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۲/۸۳ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین سهم را در اختیار دارد. این شرکت همانند گذشته با کسب ۱۸/۹۹ درصد از سهم بازار تراکنش‌های مانده‌گیری، به بالاترین حجم از این گونه تراکنش‌ها نیز خدمت ارائه می‌دهد. در ماه جاری تراکنش‌های مانده‌گیری در بسیاری از شرکت‌ها رشد قابل ملاحظه‌ای داشته است.

در حوزه تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نیز به غیر از شرکت "پرداخت نوین آراین"، عملکرد سایر شرکت‌ها مثبت گزارش شده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ بالاترین افزایش را نشان می‌دهد. در ماه جاری همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۹/۷۰ درصد از بازار تراکنش‌های فوق، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است.

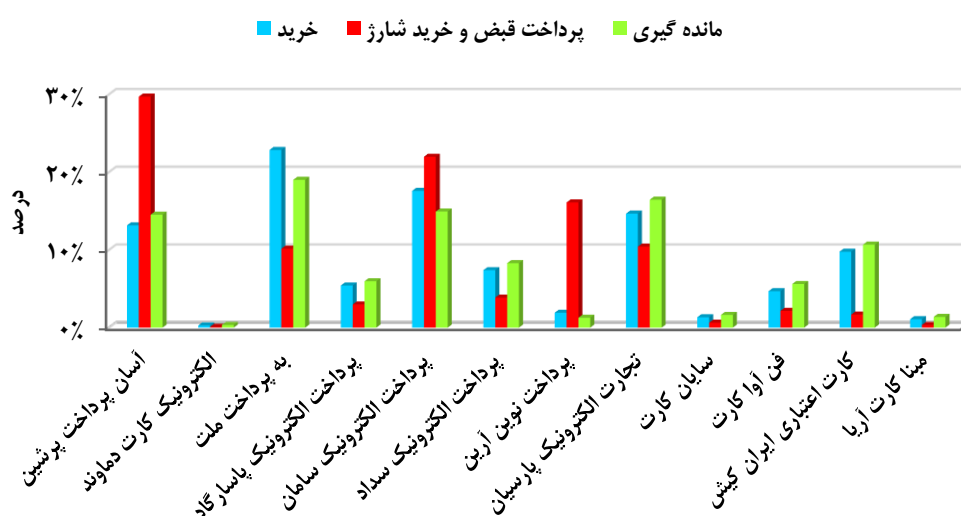
جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-آبان و آذر ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری		
	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۱۸٪	۱۳/۱۳٪	-۰/۰۵٪	۲۹/۸۶٪	۲۹/۷۰٪	-۰/۱۵٪	۱۴/۲۸٪	۱۴/۵۱٪	۰/۲۴٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۲٪	۰/۲۷٪	۰/۰۵٪	۰/۰۸٪	۰/۰۹٪	۰/۰۲٪	۰/۲۸٪	۰/۳۴٪	۰/۰۶٪
به پرداخت ملت	۲۳/۲۶٪	۲۲/۸۳٪	-۰/۴۳٪	۱۰/۱۰٪	۱۰/۱۴٪	۰/۰۵٪	۱۹/۶۳٪	۱۸/۹۹٪	-۰/۶۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۲۹٪	۵/۴۱٪	۰/۱۲٪	۲/۹۳٪	۲/۹۸٪	۰/۰۵٪	۵/۹۵٪	۵/۹۶٪	۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۳۳٪	۱۷/۵۷٪	۰/۲۴٪	۲۲/۰۶٪	۲۱/۹۶٪	-۰/۱۰٪	۱۴/۸۰٪	۱۴/۹۲٪	۰/۱۲٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۲۰٪	۷/۳۸٪	۰/۱۹٪	۳/۳۴٪	۳/۸۵٪	۰/۵۱٪	۷/۹۶٪	۸/۲۹٪	۰/۳۳٪
پرداخت نوین آراین	۱/۹۰٪	۱/۹۱٪	۰/۰۱٪	۱۶/۴۶٪	۱۶/۰۹٪	-۰/۳۸٪	۱/۳۱٪	۱/۲۷٪	-۰/۰۴٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۶۳٪	۱۴/۶۵٪	۰/۰۲٪	۱۰/۴۴٪	۱۰/۴۱٪	-۰/۰۴٪	۱۶/۶۳٪	۱۶/۴۴٪	-۰/۱۸٪
سایان کارت	۱/۳۰٪	۱/۳۳٪	۰/۰۳٪	۰/۶۳٪	۰/۶۳٪	۰/۰۰٪	۱/۵۹٪	۱/۶۳٪	۰/۰۵٪
فن آوا کارت	۴/۶۷٪	۴/۶۸٪	۰/۰۱٪	۲/۱۲٪	۲/۱۵٪	۰/۰۳٪	۵/۴۸٪	۵/۶۰٪	۰/۱۳٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۹۳٪	۹/۷۵٪	-۰/۱۷٪	۱/۶۹٪	۱/۶۷٪	-۰/۰۲٪	۱۰/۷۳٪	۱۰/۶۶٪	-۰/۰۷٪
مبنا کارت آریا	۱/۱۰٪	۱/۰۸٪	-۰/۰۱٪	۰/۲۹٪	۰/۳۳٪	۰/۰۴٪	۱/۳۷٪	۱/۳۷٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۳-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های خرید و مانده-گیری در ماه آذر ۹۷ نسبت به آبان ماه در شرکت "به پرداخت ملت" گزارش گردیده به‌طوری‌که از سهم

تراکنش‌های فوق در این شرکت به ترتیب ۰/۴۳ درصد و ۰/۶۳ درصد کاسته شده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" با تفاضل مثبت ۰/۵۱ درصدی در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ خود بالاترین تغییر را در این گونه از تراکنش‌ها نشان می‌دهد.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۴-۵ نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس — آذر ۱۳۹۷

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی آبان و آذر ۹۷ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در آذر ماه شرکت "به پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۳/۶۷ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، به‌عنوان بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. در این ماه از ارزش ریالی تراکنش‌های خرید تمامی شرکت‌ها به غیر از شرکت "الکترونیک کارت دماوند" کاسته شده است.

برخلاف تراکنش‌های خرید، در ماه جاری بر میزان ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شبکه افزوده شده است. بالاترین افزایش در ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شرکت "به پرداخت ملت" گزارش می‌شود. این افزایش به‌گونه بوده که از اختلاف سهم مبلغی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ بین دو شرکت نخست این بازار به شدت کاسته شده است. علی‌رغم این موضوع در آذر ماه همچنان

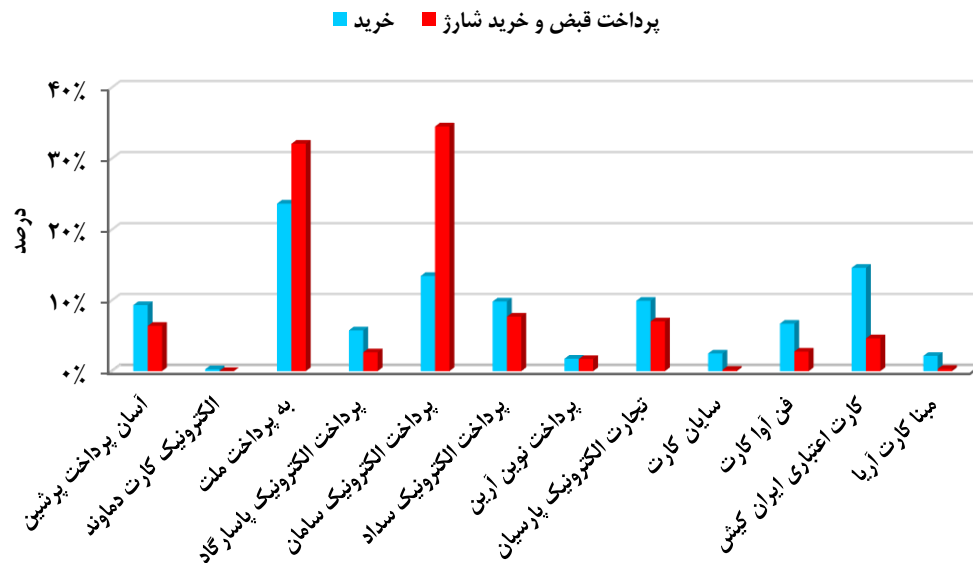
شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب سهم مبلغی ۳۴/۵۲ درصد، از بالاترین میزان مبالغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس—آبان و آذر ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت			سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
			آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین			۸/۸۳٪	۹/۳۳٪	۰/۵۰٪	۷/۰۷٪	۶/۳۹٪	-۰/۶۷٪
الکترونیک کارت دماوند			۰/۲۲٪	۰/۲۶٪	۰/۰۴٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت			۲۴/۸۸٪	۲۳/۶۷٪	-۱/۲۱٪	۲۱/۵۳٪	۳۳/۰۹٪	۱۰/۵۶٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد			۵/۵۸٪	۵/۷۷٪	۰/۱۹٪	۲/۵۴٪	۲/۶۶٪	۰/۱۲٪
پرداخت الکترونیک سامان			۱۲/۶۱٪	۱۳/۴۶٪	۰/۸۵٪	۳۹/۳۰٪	۳۴/۵۲٪	-۴/۷۹٪
پرداخت الکترونیک سداد			۹/۴۸٪	۹/۸۴٪	۰/۳۶٪	۸/۴۰٪	۷/۷۰٪	-۰/۷۰٪
پرداخت نوین آراین			۱/۷۰٪	۱/۷۵٪	۰/۰۵٪	۱/۹۹٪	۱/۷۱٪	-۰/۲۸٪
تجارت الکترونیک پارسیان			۹/۶۴٪	۹/۹۵٪	۰/۳۲٪	۸/۷۸٪	۷/۰۲٪	-۱/۷۶٪
سایان کارت			۲/۷۲٪	۲/۴۹٪	-۰/۲۳٪	۰/۱۸٪	۰/۱۷٪	-۰/۰۱٪
فن آوا کارت			۷/۵۲٪	۶/۷۱٪	-۰/۸۱٪	۳/۱۲٪	۲/۷۶٪	-۰/۳۶٪
کارت اعتباری ایران کیش			۱۴/۶۰٪	۱۴/۶۱٪	۰/۰۱٪	۶/۵۶٪	۴/۶۴٪	-۱/۹۲٪
مبنا کارت آریا			۲/۲۲٪	۲/۱۵٪	-۰/۰۷٪	۰/۵۱٪	۰/۳۱٪	-۰/۲۰٪

اطلاعات جدول بالا نشان می‌دهد که بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی هر دو نوع تراکنش خرید و پرداخت قبض و خرید شارژ در آذر ماه ۹۷ و ماه آبان به ترتیب با ارقامی برابر با ۱/۲۱ درصد کاهش و ۱۰/۵۶ درصد افزایش در شرکت "به پرداخت ملت" اتفاق افتاده است. این شرکت طی دو ماه اخیر رشد مثبت قابل ملاحظه‌ای را در سهم ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ خود نشان داده است.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در آذر ماه ۱۳۹۷ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - آذر ۱۳۹۷

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت بسیار ناچیز است.

۴.۱.۴. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد و هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه می‌شود تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۴-۵ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی آبان و آذر ۹۷ را منعکس نموده است.

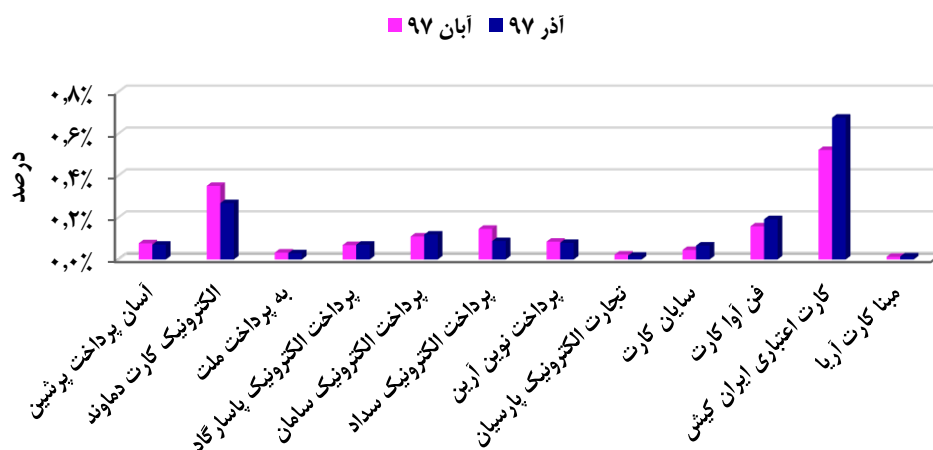
جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - آبان و آذر ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	آبان	آذر	
آسان پرداخت پرشین	۰/۰۷۷٪	۰/۰۷۰٪	-۰/۰۰۷٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۵۱٪	۰/۲۶۹٪	-۰/۰۸۲٪
به پرداخت ملت	۰/۰۳۳٪	۰/۰۲۹٪	-۰/۰۰۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۰۶۸٪	۰/۰۷۰٪	۰/۰۰۲٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۱۰۹٪	۰/۱۱۹٪	۰/۰۰۹٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۱۴۶٪	۰/۰۸۸٪	-۰/۰۵۸٪
پرداخت نوین آراین	۰/۰۸۵٪	۰/۰۷۹٪	-۰/۰۰۶٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۰۲۳٪	۰/۰۱۸٪	-۰/۰۰۶٪
سایان کارت	۰/۰۴۵٪	۰/۰۶۶٪	۰/۰۲۲٪
فن آوا کارت	۰/۱۵۸٪	۰/۱۹۲٪	۰/۰۳۴٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۵۲۲٪	۰/۶۷۶٪	۰/۱۵۴٪
مبنا کارت آریا	۰/۰۱۳٪	۰/۰۱۴٪	۰/۰۰۲٪

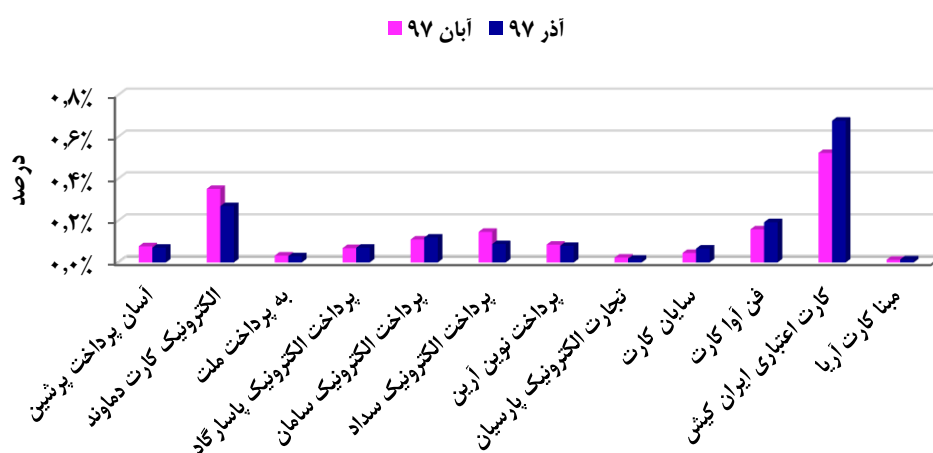
* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه آذر همچنان شرکت "مبنا کارت آریا" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده است. پس از این شرکت با سهم ۰/۰۱۴ درصدی تعداد خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها، شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان" و "به‌پرداخت ملت" نیز با کسب رقمی کمتر از ۰/۰۵ درصد در جایگاه بعدی از منظر کمترین میزان شاخص قرار گرفته‌اند. در این ماه نیز همانند ماه گذشته بالاترین رقم نسبت تعداد خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها در شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" مشاهده می‌شود. در ماه جاری علی‌رغم ریزش این خطاها در برخی از شرکت‌ها علی‌الخصوص شرکت "پرداخت الکترونیک سداد"، ولیکن بر حجم کل خطای پذیرندگی ارسال شده از سوی سوییچ شرکت‌ها در شبکه‌ی

پرداخت افزوده شده است. اطلاعات این جدول در

شکل ۴-۷ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - آبان و آذر ۹۷

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که همانند ماه گذشته، بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" رخ داده و بیشترین تغییرات مثبت این شاخص به شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" تعلق داشته است.

۴,۱,۵. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال -

هیرشمن^{۲۱} به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.^{۲۲} شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال - هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

^{۲۱} Herfindahl-Hirshman Index

^{۲۲} برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف میشود:

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است.

در جدول ۴-۷ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای آذر سال ۹۷ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال - هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۷-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - آذر ۱۳۹۷

شاخص H-H و شرکت PSP		کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱۳/۳۰	۱۷۶/۹۷	۳۰/۳۴	۹۲۰/۴۹	۳۰/۵۹	۹۳۵/۶۷	۰/۰۰
۰/۲۹	۰/۰۸	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۲۳/۱۵	۵۳۵/۹۸	۹/۵۸	۹۱/۷۰	۰/۲۳	۰/۰۵	۰/۰۰
۵/۷۴	۳۲/۹۱	۰/۹۷	۰/۹۵	۰/۰۵	۰/۰۰	۰/۰۰
۱۷/۳۰	۲۹۹/۱۴	۱۶/۴۹	۲۷۱/۷۸	۲۹/۴۳	۸۶۶/۴۰	۰/۰۳
۷/۵۷	۵۷/۲۵	۵/۱۴	۲۶/۳۷	۰/۱۶	۰/۰۳	۰/۰۳
۱/۴۱	۱/۹۹	۸/۱۰	۶۵/۶۹	۳۲/۷۲	۱۰۰۷۰/۷۲	۰/۰۸
۱۴/۱۲	۱۹۹/۴۸	۲۴/۷۱	۶۱۰/۵۱	۵/۸۳	۳۳/۹۴	۰/۰۲
۱/۴۰	۱/۹۶	۰/۰۳	۰/۰۰	۰/۲۹	۰/۰۸	۰/۲۲
۴/۸۰	۲۳/۰۹	۲/۷۹	۷/۷۶	۰/۱۵	۰/۰۲	۰/۰۱
۹/۸۳	۹۶/۵۹	۱/۲۷	۱/۶۱	۰/۴۷	۰/۲۲	۰/۰۱
۱/۰۹	۱/۱۹	۰/۵۹	۰/۳۵	۰/۰۸	۰/۰۱	۰/۰۱
-	۱,۴۲۶/۶۳	-	۱,۹۹۷/۲۲	-	۲,۹۰۷/۱۵	-

در آذر ماه ۱۳۹۷ شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاهی عددی حدود ۱,۴۲۷ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که، نشان دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزار است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. برای این شاخص در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب ارقامی در حدود ۱,۹۹۷ و ۲,۹۰۷ حاصل شده است (بیشتر از ۱,۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزارهاست می‌باشد. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و پس از آن دو شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت نوین آراین"، "آسان پرداخت پرشین" و نیز "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه آذر ۹۷ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۸ ارائه شده است.

جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در آبان و آذر ۹۷

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی	
	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر
شاخص H-H	۱,۴۳۸/۰۹	۱,۴۲۶/۶۳	-۱۱/۴۶	۲,۰۳۹/۳۱	۱,۹۹۷/۲۲	-۴۲/۰۹	۲,۹۰۶/۵۷	۲,۹۰۷/۱۵
								۰/۵۸

در ماه آذر شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در ابزار پذیرش موبایلی افزایش و در دو ابزار دیگر کاهش نشان می‌دهد. این تغییرات در هیچ یک از ابزارهای پذیرش حایز اهمیت نمی‌باشد چراکه وضعیت تمرکز بازار هیچ کدام از آن‌ها تغییری پیدا نکرده است. پایین آمدن این شاخص بیانگر رو به کاهش بودن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و افزایش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است. رفتار رو به رشد شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" در کم شدن تمرکز بازار ابزار پذیرش اینترنتی تاثیرگذار بوده است.

۴,۱,۶. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هریک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۴-۹ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای آذر ۹۷ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۹-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس - آذر ۹۷

شاخص H-H و شرکت PSP		خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده گیری
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱۳/۱۳	۱۷۲/۴۳	۲۹/۷۰	۸۸۲/۲۷	۱۴/۵۱	۲۱۰/۶۴	آسان پرداخت پرشین
۰/۲۷	۰/۰۸	۰/۰۹	۰/۰۱	۰/۳۴	۰/۱۲	الکترونیک کارت دماوند
۲۲/۸۳	۵۲۱/۳۷	۱۰/۱۴	۱۰۲/۸۷	۱۸/۹۹	۳۶۰/۷۹	به پرداخت ملت
۵/۴۱	۲۹/۲۳	۲/۹۸	۸/۸۶	۵/۹۶	۳۵/۴۹	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۱۷/۵۷	۳۰۸/۸۰	۲۱/۹۶	۴۸۲/۲۱	۱۴/۹۲	۲۲۲/۶۹	پرداخت الکترونیک سامان
۷/۳۸	۵۴/۴۹	۳/۸۵	۱۴/۸۳	۸/۲۹	۶۸/۶۹	پرداخت الکترونیک سداد
۱/۹۱	۳/۶۵	۱۶/۰۹	۲۵۸/۷۸	۱/۲۷	۱/۶۲	پرداخت نوین آرین
۱۴/۶۵	۲۱۴/۵۷	۱۰/۴۱	۱۰۸/۲۸	۱۶/۴۴	۲۷۰/۴۲	تجارت الکترونیک پارسین
۱/۳۳	۱/۷۶	۰/۶۳	۰/۴۰	۱/۶۳	۲/۶۶	سایان کارت
۴/۶۸	۲۱/۹۱	۲/۱۵	۴/۶۲	۵/۶۰	۳۱/۴۱	فن آوا کارت
۹/۷۵	۹۵/۱۵	۱/۶۷	۲/۸۰	۱۰/۶۶	۱۱۳/۶۰	کارت اعتباری ایران کیش
۱/۰۸	۱/۱۷	۰/۳۳	۰/۱۱	۱/۳۷	۱/۸۸	مینا کارت آریا
-	۱۰۴۲۴/۵۹	-	۱۰۸۶۶/۰۴	-	۱۰۳۲۰/۰۰	شاخص هرفیندال-هیرشمن

در آذر ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار تراکنش‌های خرید و مانده‌گیری به ترتیب ۱۰۴۲۵ و ۱۰۳۲۰ به‌دست آمده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۰۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز بالا در بازار این ابزارهاست؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های خرید و همچنین مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد.

برای این شاخص در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ رقمی حدود ۱۰۸۶۶ حاصل شده است (بیشتر از ۱۰۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این نوع سرویس می‌باشد. به این معنا که تنها تعدادی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و با اختلاف شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان" و "پرداخت نوین آرین" و سپس تا حدودی دو شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" و "به‌پرداخت ملت" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از بیشترین سهم برخوردارند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه آذر ۹۷ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۱۰ ارائه شده است.

جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در آبان و آذر ۹۷

HHI	خرید			پرداخت قبض و خرید شارژ			مانده‌گیری	
	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر
شاخص H-H	۱،۴۳۵/۸۸	۱،۴۲۴/۵۹	-۱۱/۲۹	۱،۸۸۷/۶۹	۱،۸۶۶/۰۴	-۲۱/۶۵	۱،۳۳۴/۷۸	۱،۳۲۰/۰۰
								اختلاف
								-۱۴/۷۸

در ماه آذر شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در هر سه نوع سرویس کاهش نشان می‌دهد. این تغییرات به‌گونه‌ای نبوده‌اند که شکل نوع تمرکز بازار را در آن‌ها عوض کنند.

۴،۲. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارتهای فروشگاهی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت‌ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارتهای فروشگاهی توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه آبان و آذر ۹۷ در جدول ۴-۱۱ ارائه شده است.

در آذر ماه بیش از یک درصد بر تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی شبکه‌ی پرداخت کارت کشور افزوده شده است. در ماه جاری عمده‌ی شرکت‌ها کارتهای فعال جدید در شبکه تعریف نموده‌اند و تنها در عملکرد تعداد معدودی از آن‌ها ریزش مشاهده می‌شود. شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با کسب سهم

بازار ۱۶/۱۳ درصدی به عنوان دارنده‌ی بالاترین تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی محسوب می‌گردد. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" بیشترین کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی را تعریف نموده و در مقابل شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" بیشترین کاهش را در این گونه از کارتخوان فروشگاهی ثبت کرده است.

در آذر ماه بر تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی همه‌ی شرکت‌ها افزوده شده است. بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی در شرکت "پرداخت نوین آرین" تعریف شده است. از سویی دیگر همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با سهم بازار ۶۱/۸۰ درصدی از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می‌کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت‌ها با بازتعریف برخی از کارتخوان‌های فروشگاهی خود به عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت نموده‌اند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌نمایند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت‌ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CCV۲ انجام دهند.

در بازار ابزار پذیرش موبایلی شرکت "به پرداخت ملت" با تداوم روند رو به رشد گذشته‌ی خود در این گونه از ابزارها، همچنان بخش عظیمی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل ۹۱/۱۳ درصد در اختیار دارد. شرکت "آسان پرداخت پرشین" که تعداد این گونه از ابزارهای خود را به بیش از ۱۵۰ برابر در شهریور ماه افزایش داده و با این رشد قابل ملاحظه، بازار ابزارهای موبایلی را دستخوش تغییر نموده بود، طی سه ماه اخیر اقدام به حذف برخی از ابزارهای مذکور کرده است. در مقابل آن همچنان شرکت "به پرداخت ملت" روند مثبت خود را با شتاب در این حوزه طی می‌نماید. در کل می‌توان گفت بازتعریف تعدادی از کارتخوان‌های فروشگاهی در برخی از شرکت‌ها به عنوان ابزار پذیرش موبایلی و همچنین ورود اپلیکیشن‌های موبایلی به بازار پرداخت و رونق گرفتن بازار فین‌تک‌ها عواملی هستند که منجر به رشد ابزارهای اینترنتی و موبایلی در صنعت پرداخت شده‌اند.

جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی-آبان و آذر ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتهای فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۹/۲۸٪	۹/۱۳٪	-۰/۱۵٪	۶۵/۴۴٪	۶۱/۸۰٪	-۳/۶۴٪	۸/۵۳٪	۷/۹۵٪	-۰/۵۸٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۷٪	۰/۴۳٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۲/۹۹٪	۱۳/۰۶٪	۰/۰۷٪	۲/۳۱٪	۲/۲۲٪	-۰/۰۹٪	۹۰/۵۵٪	۹۱/۱۳٪	+۰/۵۸٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸/۴۱٪	۸/۱۸٪	-۰/۲۳٪	۰/۶۸٪	۰/۶۵٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۶٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۶۱٪	۱۳/۷۲٪	+۱/۱۱٪	۳/۲۸٪	۳/۱۲٪	-۰/۱۵٪	۰/۳۴٪	۰/۳۴٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۱/۱۲٪	۱۰/۸۹٪	-۰/۲۳٪	۵/۰۵٪	۴/۷۹٪	-۰/۲۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۲/۴۳٪	۲/۴۲٪	-۰/۰۱٪	۰/۲۵٪	۴/۷۴٪	+۴/۴۹٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۹۱٪	۱۴/۳۰٪	-۰/۶۱٪	۱/۴۵٪	۱/۴۴٪	-۰/۰۱٪	۰/۴۰٪	۰/۴۰٪	۰/۰۰٪
سایان کارت	۲/۲۴٪	۲/۲۳٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۸٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۷/۳۷٪	۷/۴۲٪	۰/۰۵٪	۰/۱۰٪	۰/۱۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۶/۱۶٪	۱۶/۱۳٪	-۰/۰۳٪	۲۰/۹۷٪	۲۰/۶۶٪	-۰/۳۱٪	۰/۰۶٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪
مینا کارت آریا	۲/۱۳٪	۲/۱۰٪	-۰/۰۲٪	۰/۴۰٪	۰/۴۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪

همانگونه که جدول بالا نشان می‌دهد، بیش از یک درصد بر تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" افزوده شده است. دامنه‌ی تغییرات شاخص سهم بازار در ابزار پذیرش اینترنتی فعال سیستمی در دو شرکت "پرداخت نوین آراین" و "آسان پرداخت پرشین" قابل ملاحظه است. رقمی معادل با ۴/۴۹ درصد بر سهم این ابزار در شرکت "پرداخت نوین آراین" افزوده گردیده و عددی برابر با ۳/۶۴ درصد از سهم آن‌ها در شرکت "آسان پرداخت پرشین" کاسته شده است. سهم بازار ابزار پذیرش موبایلی بین دو شرکت "به‌پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در نوسان بوده است.

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش-دار در دو ماه متوالی آبان و آذر ۹۷ در جدول ۴-۱۲ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در این ماه همچنان شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در ابزار کارتهای فروشگاهی تراکنش‌دار با کسب ۱۵/۰۷ درصد، بالاترین سهم را در اختیار دارد. این شرکت هم در تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی و هم در کارتهای تراکنش‌دار، با اختلاف اندکی نسبت به چند شرکت دیگر، بیشترین سهم را از آن خود نموده

است. درحالیکه در تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" رشد مشاهده می‌شود، ولیکن بالاترین کاهش در تعداد کارتخوان‌های تراکنش‌دار آن اتفاق افتاده است.

در حوزه ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار در آذر ماه همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۳۱/۶۲ درصد از سهم بازار ابزارهای فوق، از سایر شرکت‌ها پیشی گرفته است. تعداد ابزار پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار این شرکت با شتاب بیشتری نسبت به ابزارهای پذیرش اینترنتی فعال سیستمی آن، رشد یافته است. همچنین شرکت "به‌پرداخت ملت" با رقمی معادل با ۸۳/۹۰ درصد عمده‌ی سهم بازار ابزارهای پذیرش موبایلی را پوشش می‌دهد. نکته‌ی قابل توجه در ابزارهای اینترنتی و علی‌الخصوص موبایلی اختلاف قابل ملاحظه بین ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش‌دار آن‌ها است.

جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار-آبان و آذر ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۰/۲۱٪	۱۰/۱۸٪	-۰/۰۳٪	۲۸/۶۹٪	۳۱/۶۲٪	۲/۹۳٪	۵/۱۹٪	۵/۵۹٪	۰/۴۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۵٪	۰/۴۲٪	۰/۰۶٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۳/۹۷٪	۱۳/۹۴٪	-۰/۰۳٪	۲۰/۸۲٪	۱۹/۵۹٪	-۱/۲۳٪	۸۳/۷۹٪	۸۳/۹۰٪	۰/۱۲٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۹/۰۷٪	۹/۰۵٪	-۰/۰۲٪	۴/۳۸٪	۴/۱۹٪	-۰/۲۰٪	۰/۱۵٪	۰/۱۱٪	-۰/۰۳٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۳/۰۷٪	۱۳/۱۶٪	۰/۰۹٪	۲۰/۳۶٪	۱۸/۸۸٪	-۱/۴۸٪	۵/۲۸٪	۴/۹۴٪	-۰/۳۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۷۷٪	۱۰/۹۸٪	۰/۲۱٪	۱۱/۶۳٪	۱۱/۱۶٪	-۰/۴۶٪	۰/۱۷٪	۰/۱۷٪	-۰/۰۱٪
پرداخت نوین آراین	۲/۰۸٪	۲/۱۲٪	۰/۰۴٪	۱/۲۷٪	۱/۲۹٪	۰/۰۲٪	۱/۳۶٪	۱/۴۰٪	۰/۰۴٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۴۷٪	۱۳/۵۱٪	۰/۰۴٪	۵/۷۹٪	۶/۴۷٪	۰/۶۸٪	۱/۵۴٪	۱/۵۲٪	-۰/۰۲٪
سایان کارت	۲/۲۴٪	۲/۲۰٪	-۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۴۴٪	۰/۴۲٪	-۰/۰۱٪
فن آوا کارت	۶/۹۹٪	۷/۱۴٪	۰/۱۵٪	۰/۴۶٪	۰/۴۶٪	۰/۰۰٪	۰/۴۴٪	۰/۳۴٪	-۰/۱۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۵/۵۴٪	۱۵/۰۷٪	-۰/۴۸٪	۴/۰۱٪	۳/۷۶٪	-۰/۲۴٪	۱/۶۲٪	۱/۵۷٪	-۰/۰۵٪
مینا کارت آریا	۲/۲۲٪	۲/۲۳٪	۰/۰۱٪	۲/۵۳٪	۲/۵۲٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪

با توجه به جدول فوق ملاحظه می‌شود که در بازار کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار، شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با کاهش ۰/۴۸ درصدی در سهم خود مواجه شده است. در روندی معکوس در دو ابزار اینترنتی و موبایلی شرکت "آسان پرداخت پرشین" به ترتیب با ۲/۹۳ درصد و ۰/۴۰ درصد افزایش سهم همراه بوده است.

۴,۳. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های

کارتخوان فروشگاه‌های به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۲۳} تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کاردی دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاه‌های شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاه‌های در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

^{۲۳} تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در آذر ۹۷، رقمی بیش از ۸۸ درصد بوده که در حدود ۹۲ درصد مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

۴,۳,۱. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در استان‌های کشور

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاهی به تفکیک استان‌های کشور در آذر ماه ۱۳۹۷ در جدول ۴-۱۳ ارائه شده‌است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در مجموع شرکت‌های "به‌پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "آسان پرداخت پرشین" بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. شرکت "به-پرداخت ملت" تقریباً در تمام استان‌ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت‌ها از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان - آذر ۱۳۹۷

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۱۰/۴۵٪	۰/۱۳٪	۲۴/۱۰٪	۶/۸۲٪	۱۷/۵۸٪	۸/۰۲٪	۱/۹۰٪	۱۲/۲۶٪	۲/۴۰٪	۵/۹۱٪	۹/۱۴٪	۱/۲۹٪
آذربایجان غربی	۱۳/۲۴٪	۰/۲۰٪	۲۶/۴۶٪	۶/۷۰٪	۱۵/۸۲٪	۶/۸۴٪	۱/۱۵٪	۱۱/۶۰٪	۱/۳۱٪	۵/۳۵٪	۹/۹۰٪	۱/۴۳٪
اردبیل	۱۴/۳۶٪	۰/۰۰٪	۲۸/۳۶٪	۵/۴۳٪	۱۵/۱۸٪	۸/۴۳٪	۰/۶۶٪	۹/۴۳٪	۱/۶۴٪	۵/۲۰٪	۱۰/۲۵٪	۱/۰۶٪
اصفهان	۲۱/۳۷٪	۰/۱۹٪	۲۳/۳۴٪	۵/۳۳٪	۱۲/۰۸٪	۱۰/۸۴٪	۰/۹۲٪	۱۲/۲۱٪	۰/۷۱٪	۴/۰۸٪	۷/۸۴٪	۱/۱۰٪
البرز	۱۰/۴۱٪	۰/۲۹٪	۲۲/۷۴٪	۷/۵۱٪	۱۵/۸۲٪	۶/۴۲٪	۱/۹۷٪	۱۶/۹۳٪	۱/۷۰٪	۵/۸۳٪	۹/۵۳٪	۰/۸۵٪
ایلام	۱۱/۸۷٪	۰/۰۰٪	۳۹/۳۹٪	۱/۶۹٪	۷/۱۷٪	۷/۹۴٪	۱/۰۴٪	۹/۸۳٪	۲/۳۶٪	۵/۷۹٪	۱۲/۰۶٪	۰/۸۵٪
بوشهر	۱۶/۸۸٪	۰/۵۲٪	۲۴/۵۸٪	۲/۷۷٪	۱۴/۸۶٪	۳/۴۱٪	۱/۲۴٪	۱۱/۹۳٪	۱/۳۷٪	۶/۶۸٪	۱۳/۴۲٪	۲/۳۷٪
تهران	۸/۳۴٪	۰/۱۶٪	۲۲/۹۰٪	۸/۱۳٪	۲۲/۷۶٪	۵/۰۲٪	۱/۶۳٪	۱۵/۸۵٪	۱/۳۳٪	۴/۲۰٪	۸/۸۸٪	۰/۸۱٪
چهارمحال و بختیاری	۱۹/۴۲٪	۰/۰۰٪	۲۱/۷۵٪	۴/۹۱٪	۱۷/۳۴٪	۱۰/۷۳٪	۰/۱۵٪	۱۲/۲۶٪	۲/۲۰٪	۲/۵۵٪	۶/۶۹٪	۲/۰۰٪
خراسان جنوبی	۱۸/۰۵٪	۰/۰۶٪	۳۳/۱۶٪	۳/۵۹٪	۱۰/۶۱٪	۶/۰۹٪	۱/۳۴٪	۹/۹۴٪	۱/۸۷٪	۲/۹۶٪	۱۱/۰۳٪	۱/۲۹٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسپان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
خراسان رضوی	۱۱/۱۵٪	۰/۴۱٪	۱۹/۱۵٪	۵/۶۳٪	۱۶/۶۹٪	۹/۴۳٪	۳/۰۸٪	۱۶/۳۹٪	۰/۹۳٪	۵/۰۵٪	۱۰/۸۲٪	۱/۲۷٪
خراسان شمالی	۹/۸۹٪	۰/۱۲٪	۲۸/۲۷٪	۱/۹۳٪	۱۹/۹۸٪	۶/۹۰٪	۰/۵۹٪	۱۱/۵۲٪	۲/۲۰٪	۲/۹۵٪	۱۳/۲۷٪	۲/۳۹٪
خوزستان	۱۱/۴۶٪	۰/۹۴٪	۲۰/۹۰٪	۶/۸۷٪	۱۳/۱۹٪	۸/۸۳٪	۱/۵۹٪	۱۲/۲۷٪	۱/۵۶٪	۶/۳۳٪	۱۵/۲۹٪	۰/۷۷٪
زنجان	۹/۸۹٪	۰/۴۸٪	۳۵/۰۷٪	۵/۰۶٪	۱۱/۰۹٪	۶/۹۸٪	۰/۹۰٪	۱۲/۳۰٪	۱/۵۲٪	۳/۳۶٪	۱۲/۱۵٪	۱/۱۹٪
سمنان	۱۸/۹۶٪	۰/۰۴٪	۲۶/۰۶٪	۳/۰۰٪	۱۵/۱۳٪	۹/۷۳٪	۱/۱۵٪	۸/۰۳٪	۱/۸۴٪	۲/۹۵٪	۱۱/۷۶٪	۱/۳۶٪
سیستان و بلوچستان	۱۳/۲۴٪	۰/۰۰٪	۱۹/۹۵٪	۱/۸۹٪	۲۹/۳۹٪	۱۲/۳۵٪	۰/۳۶٪	۵/۳۱٪	۱/۶۴٪	۴/۰۳٪	۱۰/۵۰٪	۱/۳۳٪
فارس	۱۷/۱۹٪	۰/۱۲٪	۲۳/۱۸٪	۴/۳۳٪	۱۳/۸۴٪	۷/۹۲٪	۲/۵۱٪	۱۲/۶۵٪	۱/۰۰٪	۸/۱۸٪	۸/۳۷٪	۰/۷۲٪
قزوین	۱۲/۷۷٪	۱/۰۹٪	۲۸/۳۲٪	۵/۱۴٪	۱۳/۷۳٪	۷/۵۲٪	۱/۰۶٪	۱۱/۹۹٪	۱/۹۱٪	۴/۸۰٪	۱۰/۰۰٪	۱/۶۷٪
قم	۱۲/۲۷٪	۰/۰۰٪	۲۸/۲۹٪	۶/۵۸٪	۱۹/۱۸٪	۵/۷۹٪	۰/۳۵٪	۱۲/۸۳٪	۱/۳۳٪	۴/۱۶٪	۸/۴۱٪	۰/۷۹٪
کردستان	۱۰/۷۹٪	۰/۰۰٪	۲۴/۶۱٪	۳/۸۹٪	۲۷/۶۳٪	۶/۶۸٪	۱/۷۲٪	۸/۹۹٪	۱/۵۷٪	۴/۱۹٪	۹/۰۹٪	۰/۸۵٪
کرمان	۲۷/۲۷٪	۰/۱۷٪	۲۰/۳۱٪	۲/۱۶٪	۱۴/۶۲٪	۷/۴۴٪	۰/۴۲٪	۱۸/۳۹٪	۰/۷۴٪	۲/۰۷٪	۵/۶۴٪	۰/۷۶٪
کرمانشاه	۱۰/۱۹٪	۰/۰۰٪	۲۲/۲۲٪	۵/۷۰٪	۱۲/۴۶٪	۹/۲۳٪	۰/۳۹٪	۱۲/۶۸٪	۱/۸۰٪	۷/۴۴٪	۱۵/۹۲٪	۱/۹۷٪
کهگیلویه و بویراحمد	۲۶/۴۴٪	۰/۰۰٪	۲۸/۴۶٪	۴/۲۲٪	۱۳/۱۵٪	۴/۴۵٪	۰/۴۶٪	۸/۰۴٪	۳/۲۳٪	۲/۱۸٪	۷/۹۷٪	۰/۷۴٪
گلستان	۱۵/۹۳٪	۰/۰۸٪	۲۱/۹۲٪	۳/۶۳٪	۱۳/۷۳٪	۸/۰۶٪	۱/۶۲٪	۲۰/۲۳٪	۱/۸۰٪	۳/۶۲٪	۸/۰۷٪	۱/۳۱٪
گیلان	۱۲/۱۵٪	۰/۴۸٪	۱۷/۴۲٪	۹/۴۳٪	۱۵/۲۰٪	۱۰/۷۵٪	۱/۲۱٪	۱۲/۹۷٪	۲/۱۸٪	۵/۹۷٪	۱۰/۵۴٪	۱/۷۰٪
لرستان	۱۱/۵۶٪	۰/۰۰٪	۲۱/۲۲٪	۶/۲۹٪	۱۹/۷۰٪	۹/۰۰٪	۰/۲۶٪	۱۲/۹۳٪	۱/۷۸٪	۵/۷۹٪	۱۰/۴۹٪	۰/۹۷٪
مازندران	۱۰/۷۲٪	۱/۰۵٪	۲۲/۷۷٪	۷/۴۰٪	۱۴/۷۷٪	۸/۰۱٪	۱/۱۷٪	۱۵/۳۷٪	۱/۶۸٪	۵/۰۱٪	۱۰/۵۵٪	۱/۵۰٪
مرکزی	۱۳/۱۲٪	۰/۰۴٪	۲۲/۳۳٪	۴/۵۳٪	۲۲/۹۵٪	۷/۴۶٪	۰/۴۶٪	۱۲/۱۸٪	۲/۱۸٪	۴/۹۲٪	۸/۶۵٪	۱/۱۶٪
هرمزگان	۱۶/۴۱٪	۰/۰۱٪	۲۸/۴۰٪	۳/۰۲٪	۱۰/۸۹٪	۵/۵۷٪	۰/۴۲٪	۲۱/۶۸٪	۱/۰۷٪	۳/۲۸٪	۸/۱۵٪	۱/۱۰٪
همدان	۱۳/۱۹٪	۱/۸۱٪	۱۷/۷۴٪	۳/۲۵٪	۱۵/۱۳٪	۸/۳۴٪	۰/۲۷٪	۱۹/۵۶٪	۱/۶۱٪	۲/۷۷٪	۱۵/۵۱٪	۰/۸۲٪
یزد	۸/۵۷٪	۰/۱۲٪	۲۵/۹۳٪	۱/۹۱٪	۲۵/۸۵٪	۸/۷۸٪	۰/۵۳٪	۱۰/۶۱٪	۱/۰۲٪	۲/۸۳٪	۱۲/۰۹٪	۱/۷۵٪

سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به تفکیک استان‌های کشور برای آذر ۱۳۹۷ در شکل ۴-۸ به تصویر کشیده شده است.

به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سامان	تجارت الکترونیک پارسیان
آسان پرداخت پرشین	کارت اعتباری ایران کیش	پرداخت الکترونیک سداد
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	فن آوا کارت	پرداخت نوین آرین
سایان کارت	مبنا کارت آریا	الکترونیک کارت دماوند

شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به تفکیک استان‌ها- آذر ۱۳۹۷

۴,۳,۲. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۴-۱۴ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در استان را برای آذر ۱۳۹۷ نشان می‌دهد.

همانگونه که مشاهده می‌گردد شرکت‌های "کارت اعتباری ایران کیش"، "تجارت الکترونیک پارسین"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" به ترتیب بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. این امر با توجه به میزان شرکت‌های PSP در پشتیبانی از تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی قابل انتظار است.

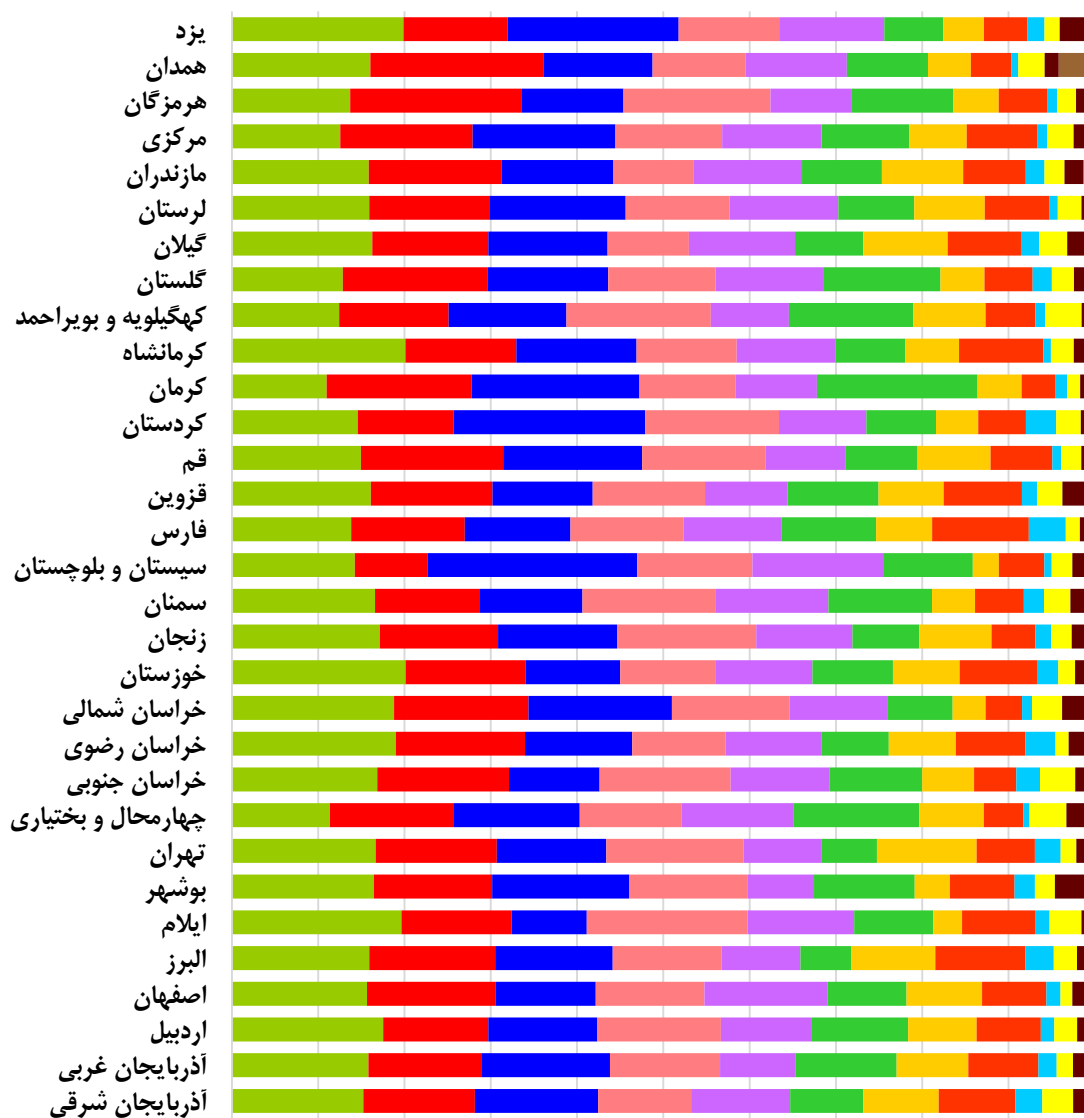
جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی به تفکیک استان- آذر ۱۳۹۷

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۸/۴۵٪	۰/۱۳٪	۱۰/۷۸٪	۸/۷۶٪	۱۴/۲۸٪	۱۱/۴۸٪	۳/۱۱٪	۱۲/۹۴٪	۳/۵۹٪	۸/۸۹٪	۱۵/۲۳٪	۲/۳۷٪
آذربایجان غربی	۱۱/۶۹٪	۰/۲۵٪	۱۲/۷۶٪	۸/۳۱٪	۱۴/۹۱٪	۸/۷۸٪	۲/۱۰٪	۱۳/۰۸٪	۱/۸۹٪	۸/۱۳٪	۱۵/۸۲٪	۲/۲۷٪
اردبیل	۱۱/۱۴٪	۰/۰۱٪	۱۴/۳۶٪	۷/۹۴٪	۱۲/۵۸٪	۱۰/۵۶٪	۱/۵۵٪	۱۲/۲۰٪	۲/۶۶٪	۷/۴۴٪	۱۷/۵۳٪	۲/۰۲٪
اصفهان	۹/۱۹٪	۰/۳۲٪	۱۲/۵۸٪	۸/۷۴٪	۱۱/۵۸٪	۱۴/۲۵٪	۱/۶۴٪	۱۴/۹۴٪	۱/۳۷٪	۷/۴۶٪	۱۵/۶۵٪	۲/۲۷٪
البرز	۵/۹۱٪	۰/۵۰٪	۱۲/۶۳٪	۹/۷۳٪	۱۳/۶۱٪	۹/۱۳٪	۳/۲۹٪	۱۴/۶۱٪	۲/۶۹٪	۱۰/۴۳٪	۱۵/۹۱٪	۱/۵۵٪
ایلام	۹/۱۵٪	۰/۰۰٪	۱۸/۶۴٪	۳/۳۵٪	۸/۷۰٪	۱۲/۳۷٪	۱/۶۹٪	۱۲/۷۸٪	۳/۶۹٪	۸/۴۵٪	۱۹/۶۴٪	۱/۵۴٪
بوشهر	۱۱/۶۶٪	۰/۷۰٪	۱۳/۷۰٪	۴/۰۹٪	۱۵/۸۵٪	۷/۷۴٪	۲/۳۶٪	۱۳/۷۱٪	۲/۳۲٪	۷/۴۹٪	۱۶/۴۵٪	۳/۹۲٪
تهران	۶/۳۸٪	۰/۳۲٪	۱۵/۹۰٪	۱۱/۵۷٪	۱۲/۶۹٪	۹/۰۹٪	۲/۹۹٪	۱۴/۰۳٪	۱/۸۲٪	۶/۷۵٪	۱۶/۶۶٪	۱/۸۰٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
چهارمحال و بختیاری	۱۴/۵۴٪	۰/۰۲٪	۱۱/۷۷٪	۷/۴۸٪	۱۴/۶۷٪	۱۳/۰۶٪	۰/۷۴٪	۱۴/۳۰٪	۴/۳۷٪	۴/۵۶٪	۱۱/۳۵٪	۳/۲۶٪
خراسان جنوبی	۱۰/۷۲٪	۰/۰۹٪	۱۵/۲۰٪	۶/۰۱٪	۱۰/۴۸٪	۱۱/۴۸٪	۲/۷۴٪	۱۵/۲۸٪	۴/۱۰٪	۴/۹۱٪	۱۶/۸۴٪	۲/۱۶٪
خراسان رضوی	۷/۸۴٪	۰/۴۸٪	۱۰/۸۳٪	۷/۷۷٪	۱۲/۴۴٪	۱۱/۰۷٪	۳/۴۹٪	۱۴/۹۶٪	۱/۵۳٪	۸/۰۶٪	۱۹/۰۰٪	۲/۵۴٪
خراسان شمالی	۷/۵۸٪	۰/۲۶٪	۱۳/۶۵٪	۳/۸۲٪	۱۶/۶۳٪	۱۱/۳۰٪	۱/۱۶٪	۱۵/۵۹٪	۳/۴۹٪	۴/۲۳٪	۱۸/۷۸٪	۳/۵۱٪
خوزستان	۹/۳۲٪	۰/۷۸٪	۱۱/۱۰٪	۷/۷۴٪	۱۰/۹۵٪	۱۱/۱۸٪	۲/۴۷٪	۱۳/۹۳٪	۱/۹۴٪	۸/۹۶٪	۲۰/۱۲٪	۱/۵۰٪
زنجان	۷/۷۳٪	۰/۵۲٪	۱۶/۱۳٪	۸/۳۸٪	۱۳/۷۸٪	۱۱/۱۶٪	۱/۸۲٪	۱۳/۷۲٪	۲/۳۹٪	۵/۰۹٪	۱۷/۱۳٪	۲/۱۵٪
سمنان	۱۲/۰۱٪	۰/۰۹٪	۱۵/۴۶٪	۴/۹۸٪	۱۱/۸۷٪	۱۳/۰۴٪	۲/۳۳٪	۱۲/۱۸٪	۳/۰۶٪	۵/۶۷٪	۱۶/۵۸٪	۲/۷۳٪
سیستان و بلوچستان	۱۰/۲۹٪	۰/۰۱٪	۱۳/۳۵٪	۳/۰۳٪	۲۴/۲۷٪	۱۵/۲۶٪	۰/۸۶٪	۸/۴۵٪	۲/۳۸٪	۵/۲۶٪	۱۴/۲۵٪	۲/۵۹٪
فارس	۱۱/۰۱٪	۰/۲۰٪	۱۳/۰۹٪	۶/۴۹٪	۱۲/۲۶٪	۱۱/۳۳٪	۴/۲۹٪	۱۳/۱۶٪	۱/۶۲٪	۱۱/۲۰٪	۱۳/۸۲٪	۱/۵۳٪
قزوین	۱۰/۵۴٪	۱/۰۱٪	۱۳/۰۲٪	۷/۵۶٪	۱۱/۶۲٪	۹/۵۶٪	۱/۷۴٪	۱۴/۱۱٪	۲/۹۵٪	۹/۰۷٪	۱۶/۰۹٪	۲/۷۴٪
قم	۸/۳۸٪	۰/۰۱٪	۱۴/۲۹٪	۸/۴۴٪	۱۶/۱۰٪	۹/۲۶٪	۰/۹۹٪	۱۶/۵۰٪	۲/۳۷٪	۷/۱۷٪	۱۴/۹۵٪	۱/۵۴٪
کردستان	۸/۰۷٪	۰/۰۰٪	۱۵/۵۰٪	۴/۸۹٪	۲۲/۱۹٪	۱۰/۱۴٪	۳/۵۰٪	۱۱/۱۳٪	۲/۸۶٪	۵/۵۳٪	۱۴/۵۸٪	۱/۶۱٪
کرمان	۱۸/۶۲٪	۰/۲۶٪	۱۱/۱۶٪	۵/۱۱٪	۱۹/۴۴٪	۹/۴۱٪	۱/۴۰٪	۱۶/۸۰٪	۱/۵۱٪	۳/۸۷٪	۱۰/۹۸٪	۱/۴۳٪
کرمانشاه	۸/۰۸٪	۰/۰۱٪	۱۱/۶۳٪	۶/۲۳٪	۱۳/۹۳٪	۱۱/۴۶٪	۰/۸۸٪	۱۲/۸۵٪	۲/۶۳٪	۹/۷۷٪	۲۰/۱۱٪	۲/۴۳٪
کهگیلویه و بویراحمد	۱۴/۴۴٪	۰/۰۰٪	۱۶/۷۴٪	۸/۳۶٪	۱۳/۶۶٪	۹/۰۵٪	۱/۱۵٪	۱۲/۶۹٪	۴/۲۱٪	۵/۷۷٪	۱۲/۴۲٪	۱/۵۱٪
گلستان	۱۳/۵۰٪	۰/۱۴٪	۱۲/۴۴٪	۵/۱۰٪	۱۳/۹۶٪	۱۲/۵۶٪	۲/۲۳٪	۱۶/۸۰٪	۲/۵۶٪	۵/۵۸٪	۱۲/۸۶٪	۲/۲۷٪
گیلان	۷/۹۲٪	۰/۶۱٪	۹/۴۳٪	۹/۷۸٪	۱۳/۸۳٪	۱۲/۲۹٪	۲/۰۹٪	۱۳/۴۵٪	۳/۲۷٪	۸/۴۹٪	۱۶/۲۶٪	۲/۵۸٪
لرستان	۸/۸۰٪	۰/۰۱٪	۱۲/۰۴٪	۸/۱۸٪	۱۵/۸۰٪	۱۲/۶۰٪	۰/۹۵٪	۱۳/۹۳٪	۲/۷۴٪	۷/۵۱٪	۱۵/۹۱٪	۱/۵۳٪
مازندران	۹/۲۶٪	۱/۳۳٪	۹/۳۷٪	۹/۴۲٪	۱۲/۹۴٪	۱۲/۵۴٪	۲/۱۷٪	۱۵/۳۸٪	۲/۳۱٪	۷/۲۶٪	۱۵/۸۵٪	۲/۱۸٪
مرکزی	۱۰/۱۴٪	۰/۱۲٪	۱۲/۳۶٪	۶/۶۸٪	۱۶/۵۶٪	۱۱/۵۳٪	۱/۱۸٪	۱۵/۳۴٪	۳/۰۵٪	۸/۱۶٪	۱۲/۵۵٪	۲/۳۲٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسپان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
هرمزگان	۱۱/۸۵٪	۰/۰۲٪	۱۷/۰۴٪	۵/۲۵٪	۱۱/۷۷٪	۹/۳۵٪	۱/۱۶٪	۱۹/۸۹٪ %	۲/۲۰٪	۵/۶۱٪	۱۳/۷۱٪	۲/۱۵٪
همدان	۹/۴۱٪	۴/۱۶٪	۱۰/۷۷٪	۴/۹۸٪	۱۲/۵۸٪	۱۱/۷۵٪	۰/۷۸٪	۲۰/۱۲٪ %	۳/۰۶٪	۴/۷۱٪	۱۶/۰۴٪	۱/۶۴٪
یزد	۶/۸۵٪	۰/۱۹٪	۱۱/۶۴٪	۴/۷۲٪	۱۹/۸۲٪	۱۲/۱۹٪	۱/۹۸٪	۱۲/۰۶٪	۱/۷۵٪	۵/۰۴٪	۱۹/۸۹٪	۳/۸۷٪

شکل ۴-۹ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور را برای دوره آذر ۱۳۹۷ را به تصویر می‌کشد.

پرداخت الکترونیک سامان تجارت الکترونیک پارسیان کارت اعتباری ایران کیش
 به پرداخت ملت پرداخت الکترونیک سداد آسان پرداخت پرشین
 فن آوا کارت پرداخت الکترونیک پاسارگاد پرداخت نوین آرین
 مینا کارت آریا ساین کارت الکترونیک کارت دماوند

شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان‌ها- آذر ۱۳۹۷

۴,۳,۳. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در

بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است.^{۳۴} عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جایی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در آذر ۱۳۹۷ محاسبه شده است.

^{۳۴} این شاخص به عبارتی همان متوسط تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - آذر ۱۳۹۷

شرکت	کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی		اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی
	سهم از کل تراکنشهای کارتهای فروشگاهی	سهم از کل تعداد ابزار	
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۳۰٪	۹/۱۳٪	۱/۴۵۸
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۹٪	۰/۴۳٪	۰/۶۷۰
به پرداخت ملت	۲۳/۱۵٪	۱۳/۰۶٪	۱/۷۷۳
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۷۴٪	۸/۱۸٪	۰/۷۰۱
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۳۰٪	۱۳/۷۲٪	۱/۲۶۰
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۵۷٪	۱۰/۸۹٪	۰/۶۹۵
پرداخت نوین آراین	۱/۴۱٪	۲/۴۲٪	۰/۵۸۴
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۱۲٪	۱۴/۳۰٪	۰/۹۸۸
سایان کارت	۱/۴۰٪	۲/۲۳٪	۰/۶۲۸
فن آوا کارت	۴/۸۰٪	۷/۴۲٪	۰/۶۴۸
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۸۳٪	۱۶/۱۳٪	۰/۶۰۹
مبنا کارت آریا	۱/۰۹٪	۲/۱۰٪	۰/۵۱۹

در آذر ماه سه شرکت "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی به این معناست که جذب تراکنشهای این شرکتها بر روی کارتهای آنها بیشتر از سهم تعداد کارتهای آنها از کل کارتهای فعال کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای فروشگاهی این شرکتها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنشها به نسبت سایر شرکتها موفق‌تر عمل نموده‌اند. در این ماه به دلیل ریزش تعداد کارتهای فعال سیستمی در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در مقابل افزایش حجم تراکنشهای ابزار کارتهای آنها، شاخص اثربخشی در این شرکت با روند مثبت مواجه شده است، هرچند که همچنان عددی کمتر از یک را نشان می‌دهد.

در جدول ۴-۱۶ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP برای دو ماه متوالی آبان و آذر ۹۷ با یکدیگر مقایسه شده‌اند.

جدول ۴-۱۶ مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت - آبان و آذر ۹۷

شرکت	اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی		اختلاف
	آبان	آذر	
آسان پرداخت پرشین	۱/۴۳۹	۱/۴۵۸	۰/۰۱۸
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۳۲	۰/۶۷۰	۰/۰۳۸
به پرداخت ملت	۱/۸۱۳	۱/۷۷۳	-۰/۰۴۰
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۶۶۶	۰/۷۰۱	۰/۰۳۵
پرداخت الکترونیک سامان	۱/۳۵۸	۱/۲۶۰	-۰/۰۹۷
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۶۶۴	۰/۶۹۵	۰/۰۳۲
پرداخت نوین آراین	۰/۵۸۲	۰/۵۸۴	۰/۰۰۲
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۹۴۷	۰/۹۸۸	۰/۰۴۱
سایان کارت	۰/۶۱۳	۰/۶۲۸	۰/۰۱۵
فن آوا کارت	۰/۶۵۲	۰/۶۴۸	-۰/۰۰۴
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۶۱۸	۰/۶۰۹	-۰/۰۰۸
مبنا کارت آریا	۰/۵۱۷	۰/۵۱۹	۰/۰۰۲

همانگونه که در جدول بالا مشاهده می‌شود، میزان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی در آذر ماه ۹۷ نسبت به ماه گذشته تغییرات چندانی نداشته است. با توجه به متغیر بودن روند رشد سهم تعدادی تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌ها نسبت به سهم ابزار کارتخوان فروشگاه‌های آن‌ها، شاخص مذکور در هریک از شرکت‌های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد. جدول فوق نشان می‌دهد که اثربخشی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با عددی برابر با منفی ۰/۰۹۷ بالاترین تغییر را داشته است. با توجه به افزایش قابل ملاحظه تعداد ابزارهای کارتخوان فعال سیستمی شرکت مذکور این امر طبیعی به نظر می‌رسد.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حایز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند.

به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است.

اثربخشی هریک از شرکت‌ها در کل کارتهخوان‌های فروشگاه‌های در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به‌منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^{۲۵} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌های هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار باز تعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های را بر حسب ابزارهای کارتهخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار در آذر ماه ۹۷ محاسبه و ارائه می‌نماید.

^{۲۵} با حداقل یک تراکنش در ماه.

جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت - آذر ۱۳۹۷

شرکت	کارتهخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار		اثر بخشی کارتهخوان فروشگاهی تراکنش‌دار
	سهم از کل تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌های	سهم از کل تعداد ابزار	
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۳۰٪	۱۰/۱۸٪	۱/۳۰۷
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۹٪	۰/۴۲٪	۰/۶۹۴
به پرداخت ملت	۲۳/۱۵٪	۱۳/۹۴٪	۱/۶۶۰
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۷۴٪	۹/۰۵٪	۰/۶۳۴
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۳۰٪	۱۳/۱۶٪	۱/۳۱۴
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۵۷٪	۱۰/۹۸٪	۰/۶۸۹
پرداخت نوین آراین	۱/۴۱٪	۲/۱۲٪	۰/۶۶۶
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۱۲٪	۱۳/۵۱٪	۱/۰۴۵
سایان کارت	۱/۴۰٪	۲/۲۰٪	۰/۶۳۵
فن آوا کارت	۴/۸۰٪	۷/۱۴٪	۰/۶۷۳
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۸۳٪	۱۵/۰۷٪	۰/۶۵۲
مینا کارت آریا	۱/۰۹٪	۲/۲۳٪	۰/۴۹۰

در شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار علاوه بر شرکت‌های "به‌پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین"، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" نیز به عددی بالاتر از یک دست یافته‌است. این بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتهخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتهخوان‌هایشان از کل کارتهخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

در ادامه در جدول ۴-۱۸ شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP برای دو ماه متوالی آبان و آذر ۹۷ با یکدیگر مقایسه شده‌اند.

جدول ۴-۱۸ مقایسه شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت - آبان و آذر ۹۷

شرکت	اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار		اختلاف
	آبان	آذر	
آسان پرداخت پرشین	۱/۳۰۸	۱/۳۰۷	-۰/۰۰۱
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۶۴	۰/۶۹۴	۰/۰۳۰
به پرداخت ملت	۱/۶۸۵	۱/۶۶۰	-۰/۰۲۴
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۶۱۸	۰/۶۳۴	۰/۰۱۶
پرداخت الکترونیک سامان	۱/۳۰۹	۱/۳۱۴	۰/۰۰۵
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۶۸۵	۰/۶۸۹	۰/۰۰۴
پرداخت نوین آراین	۰/۶۷۹	۰/۶۶۶	-۰/۰۱۳
تجارت الکترونیک پارسیان	۱/۰۴۸	۱/۰۴۵	-۰/۰۰۳
سایان کارت	۰/۶۱۱	۰/۶۳۵	۰/۰۲۴
فن آوا کارت	۰/۶۸۷	۰/۶۷۳	-۰/۰۱۴
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۶۴۲	۰/۶۵۲	۰/۰۱۰
مینا کارت آریا	۰/۴۹۵	۰/۴۹۰	-۰/۰۰۶

عملکرد مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتهخوان‌های تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضاً با افزایش و یا کاهش مواجه شود. بیشترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتهخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با افزایش ۰/۰۳۰ واحدی رخ داده است.

۴,۳,۴ شاخص اثربخشی کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

در این قسمت شاخص اثربخشی کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. عدد حاصل از شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت در هر یک از استان‌های کشور بیانگر میزان توانایی هر شرکت در جذب تراکنش‌های کارتهخوان‌های

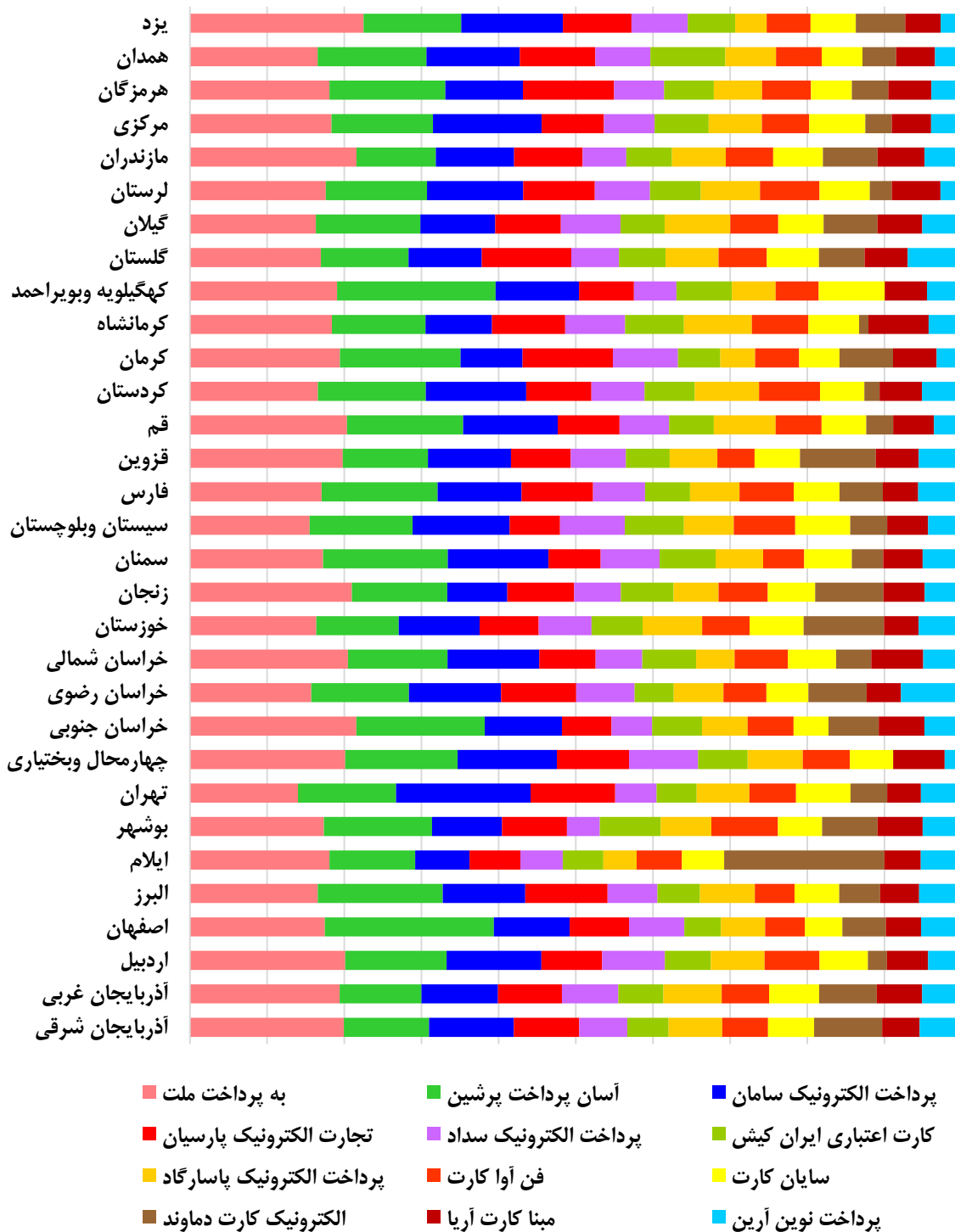
فروشگاهی در آن استان به نسبت متوسط آن استان می‌باشد. در جدول ۴-۱۹ این شاخص در آبان ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان‌های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۴-۱۹ شاخص اثربخشی کارخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - آذر ۱۳۹۷

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۱/۲۳۷	۰/۹۸۸	۲/۲۳۵	۰/۷۷۹	۱/۲۳۱	۰/۶۹۸	۰/۶۱۰	۰/۹۴۸	۰/۶۶۵	۰/۶۰۰	۰/۵۴۵	
آذربایجان غربی	۱/۱۳۳	۰/۷۹۹	۲/۰۷۴	۰/۸۰۶	۱/۰۶۱	۰/۷۷۹	۰/۵۴۷	۰/۸۸۷	۰/۶۹۲	۰/۶۵۸	۰/۶۲۶	۰/۶۲۹
اردبیل	۱/۲۸۹	۰/۲۴۱	۱/۹۷۵	۰/۶۸۳	۱/۲۰۷	۰/۷۹۸	۰/۴۲۶	۰/۷۷۳	۰/۶۱۶	۰/۶۹۹	۰/۵۸۵	۰/۵۲۴
اصفهان	۲/۳۲۴	۰/۵۹۸	۱/۸۵۵	۰/۶۱۰	۱/۰۴۳	۰/۷۶۰	۰/۵۵۹	۰/۸۱۷	۰/۵۱۴	۰/۵۴۶	۰/۵۰۱	۰/۴۸۴
البرز	۱/۷۶۱	۰/۵۷۶	۱/۸۰۱	۰/۷۷۲	۱/۱۶۲	۰/۷۰۳	۰/۵۹۹	۱/۱۵۹	۰/۶۳۰	۰/۵۵۹	۰/۵۹۹	۰/۵۴۹
ایلام	۱/۲۹۷	۲/۴۲۵	۲/۱۱۳	۰/۵۰۳	۰/۸۲۴	۰/۶۴۲	۰/۶۱۹	۰/۷۶۹	۰/۶۴۰	۰/۶۸۶	۰/۶۱۴	۰/۵۵۱
بوشهر	۱/۴۴۷	۰/۷۴۳	۱/۷۹۴	۰/۶۷۸	۰/۹۳۷	۰/۴۴۱	۰/۵۲۳	۰/۸۷۰	۰/۵۹۰	۰/۸۹۲	۰/۸۱۵	۰/۶۰۳
تهران	۱/۳۰۸	۰/۴۹۱	۱/۴۴۰	۰/۷۰۳	۱/۷۹۳	۰/۵۵۳	۰/۵۴۴	۱/۱۲۹	۰/۷۲۵	۰/۶۲۳	۰/۵۳۳	۰/۴۴۸
چهارمحال و بختیاری	۱/۳۳۶	۰/۰۰۰	۱/۸۴۸	۰/۶۵۶	۱/۱۸۳	۰/۸۲۲	۰/۲۰۳	۰/۸۵۷	۰/۵۱۶	۰/۵۶۰	۰/۵۸۹	۰/۶۱۲
خراسان جنوبی	۱/۶۸۴	۰/۶۶۰	۲/۱۸۲	۰/۵۹۸	۱/۰۱۳	۰/۵۳۱	۰/۴۸۸	۰/۶۵۱	۰/۴۵۷	۰/۶۰۲	۰/۶۵۵	۰/۵۹۸
خراسان رضوی	۱/۴۲۳	۰/۸۵۰	۱/۷۶۹	۰/۷۲۵	۱/۳۴۲	۰/۸۵۲	۰/۸۸۵	۱/۰۹۵	۰/۶۱۲	۰/۶۲۶	۰/۵۷۰	۰/۴۹۹
خراسان شمالی	۱/۳۰۵	۰/۴۶۱	۲/۰۷۱	۰/۵۰۴	۱/۲۰۱	۰/۶۱۱	۰/۵۰۴	۰/۷۳۹	۰/۶۳۲	۰/۶۹۷	۰/۷۰۷	۰/۶۸۰
خوزستان	۱/۲۳۰	۱/۲۰۰	۱/۸۸۳	۰/۸۸۸	۱/۲۰۴	۰/۷۸۹	۰/۶۴۳	۰/۸۸۱	۰/۸۰۵	۰/۷۰۷	۰/۷۶۰	۰/۵۱۳
زنجان	۱/۲۸۰	۰/۹۱۷	۲/۱۷۴	۰/۶۰۳	۰/۸۰۵	۰/۶۲۶	۰/۴۹۷	۰/۸۹۷	۰/۶۳۵	۰/۶۶۱	۰/۷۰۹	۰/۵۵۳
سمنان	۱/۵۷۹	۰/۳۹۸	۱/۶۸۵	۰/۶۰۲	۱/۲۷۵	۰/۷۴۶	۰/۴۹۴	۰/۶۵۹	۰/۶۰۲	۰/۵۱۹	۰/۷۰۹	۰/۴۹۹
سیستان و بلوچستان	۱/۲۸۶	۰/۴۶۰	۱/۴۹۵	۰/۶۲۴	۱/۲۱۱	۰/۸۱۰	۰/۴۱۹	۰/۶۲۸	۰/۶۸۸	۰/۷۶۶	۰/۷۳۷	۰/۵۱۱
فارس	۱/۵۶۱	۰/۵۸۳	۱/۷۷۱	۰/۶۶۵	۱/۱۲۹	۰/۶۹۹	۰/۵۸۶	۰/۹۶۲	۰/۶۱۵	۰/۷۳۰	۰/۶۰۶	۰/۴۷۴
قزوین	۱/۲۱۲	۱/۰۸۰	۲/۱۷۶	۰/۶۷۹	۱/۱۸۲	۰/۷۸۶	۰/۶۱۱	۰/۸۵۰	۰/۶۴۶	۰/۵۲۹	۰/۶۲۱	۰/۶۱۱

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مینا کارت آریا
قم	۱/۴۶۴	۰/۳۴۰	۱/۹۸۰	۰/۷۷۹	۱/۱۹۲	۰/۶۲۶	۰/۳۵۰	۰/۷۷۸	۰/۵۶۳	۰/۵۸۰	۰/۵۶۳	۰/۵۱۳
کردستان	۱/۳۳۷	۰/۱۸۹	۱/۵۸۸	۰/۷۹۷	۱/۲۴۵	۰/۶۵۹	۰/۴۹۱	۰/۸۰۸	۰/۵۴۸	۰/۷۵۷	۰/۶۲۳	۰/۵۲۶
کرمان	۱/۴۶۵	۰/۶۴۸	۱/۸۲۰	۰/۴۲۳	۰/۷۵۲	۰/۷۹۱	۰/۳۰۳	۱/۰۹۵	۰/۴۹۰	۰/۵۳۴	۰/۵۱۳	۰/۵۳۰
کرمانشاه	۱/۲۶۱	۰/۱۲۷	۱/۹۱۱	۰/۹۱۵	۰/۸۹۴	۰/۸۰۶	۰/۴۴۵	۰/۹۸۷	۰/۶۸۱	۰/۷۶۲	۰/۷۹۲	۰/۸۱۰
کهگیلویه و بویراحمد	۱/۸۳۱	۰/۰۰۰	۱/۷۰۱	۰/۵۰۵	۰/۹۶۳	۰/۴۹۱	۰/۴۰۱	۰/۶۳۳	۰/۷۶۴	۰/۴۹۷	۰/۶۴۱	۰/۴۸۷
گلستان	۱/۱۷۹	۰/۶۱۵	۱/۷۶۲	۰/۷۱۱	۰/۹۸۴	۰/۶۴۱	۰/۷۲۶	۱/۲۰۴	۰/۷۰۱	۰/۶۴۹	۰/۶۲۸	۰/۵۷۸
گیلان	۱/۵۳۴	۰/۷۸۹	۱/۸۴۹	۰/۹۶۵	۱/۰۹۹	۰/۸۷۴	۰/۵۷۹	۰/۹۶۴	۰/۶۶۶	۰/۷۰۴	۰/۶۴۸	۰/۶۵۷
لرستان	۱/۳۱۳	۰/۲۸۵	۱/۷۶۲	۰/۷۶۸	۱/۲۴۷	۰/۷۱۴	۰/۲۷۴	۰/۹۲۹	۰/۶۵۱	۰/۷۷۲	۰/۶۶۰	۰/۶۳۲
مازندران	۱/۱۵۷	۰/۷۹۶	۲/۴۳۱	۰/۷۸۵	۱/۱۴۲	۰/۶۳۹	۰/۵۴۱	۰/۹۹۹	۰/۷۲۶	۰/۶۹۱	۰/۶۶۵	۰/۶۸۷
مرکزی	۱/۲۹۴	۰/۳۳۹	۱/۸۰۷	۰/۶۷۹	۱/۳۸۶	۰/۶۴۷	۰/۳۹۰	۰/۷۹۴	۰/۷۱۵	۰/۶۰۳	۰/۶۹۰	۰/۵۰۰
هرمزگان	۱/۳۸۵	۰/۴۳۵	۱/۶۶۶	۰/۵۷۵	۰/۹۲۵	۰/۵۹۶	۰/۳۶۳	۱/۰۹۰	۰/۴۸۹	۰/۵۸۴	۰/۵۹۵	۰/۵۱۳
همدان	۱/۴۰۳	۰/۴۳۴	۱/۶۴۷	۰/۶۵۴	۱/۲۰۳	۰/۷۰۹	۰/۳۴۴	۰/۹۷۲	۰/۵۲۶	۰/۵۸۸	۰/۹۶۷	۰/۵۰۰
یزد	۱/۲۵۲	۰/۶۳۵	۲/۲۲۷	۰/۴۰۵	۱/۳۰۴	۰/۷۲۰	۰/۲۷۰	۰/۸۸۰	۰/۵۸۰	۰/۵۶۲	۰/۶۰۸	۰/۴۵۳

دو شرکت "به پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در تمام استان‌ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت "پرداخت الکترونیک پارسیان" نشان می‌دهد که این شرکت نیز در چندین استان کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده است. به عبارت دیگر این شرکت‌ها به نسبت بیشتری از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی، تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده‌اند و این حاکی از جایابی مناسب‌تر این شرکت‌ها در توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های برای جذب تراکنش می‌باشد. همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۴-۱۰ آمده است.

شکل ۴-۱۰ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی شرکت های PSP به تفکیک هر استان - آذر ۱۳۹۷

۴,۳,۵. عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی

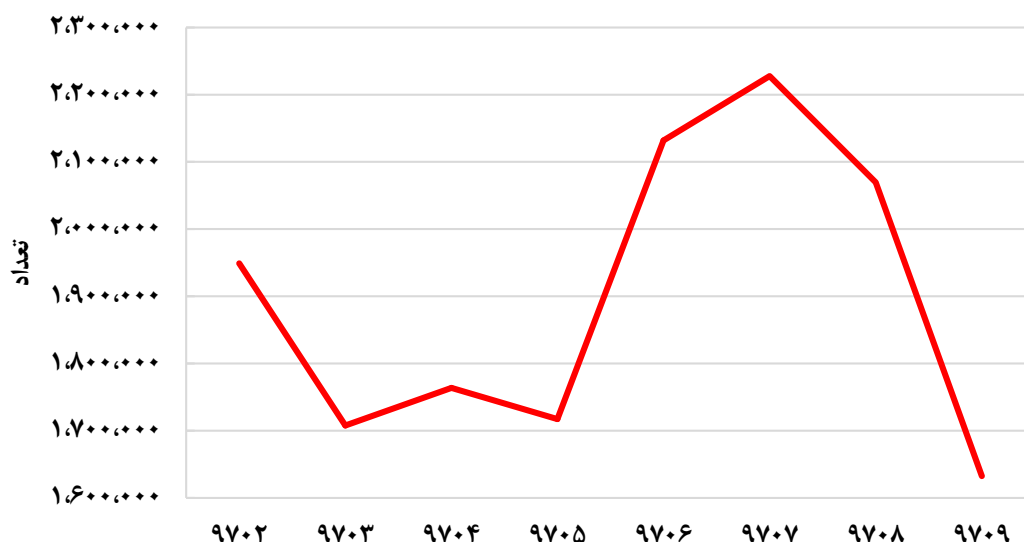
کم‌تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاهی، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به‌علاوه موظف به پرداخت هزینه‌های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به‌کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی‌تفاوتی فروشنده و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاهی به دلیل ارزش نمایشی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاهی، آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه گذشته مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۲۶}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

^{۲۶} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

برای بررسی روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۱۱-۴ طی اردیبهشت ماه تا آذر ماه ۹۷ ترسیم شده است.

شکل ۱۱-۴ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از اردیبهشت ۹۷ تا کنون

در آذر ماه همانند ماه گذشته نیز شبکه‌ی پرداخت الکترونیک با ریزش قابل ملاحظه‌ی ۲۱/۱۲ درصدی در آمار تعدادی کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی مواجه شده است. به غیر از شرکت "سایان کارت"، تمامی شرکت‌ها از تعداد این نوع از کارتخوان‌های خود کاسته‌اند. بالاترین کاهش در شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" مشاهده شده است. با توجه به نظام کارمزدی موجود و به دنبال آن عدم توجیه اقتصادی کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش برای بانک‌ها، به نظر می‌رسد برخی از آن‌ها از شرکت‌های PSP مورد قرارداد خود خواسته‌اند تا کارتخوان‌های مذکور را جمع‌آوری نمایند. تصور می‌شود این امر با شدت گرفتن رکود اقتصادی در کشور جدی‌تر دنبال شده است. همچنین جدول ۴-۲۰ سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد. این جدول مبین آن است که در ماه آذر ۹۷ سهم کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۲۲/۹۹ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. رقم فوق نسبت به رقم مشابه در آبان ماه با ریزش ۶/۵۹ درصدی روبه‌رو بوده است.

جدول ۴-۲۰ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش های فعال سیستمی آن - آذر ۱۳۹۷

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	آبان	آذر	
آسان پرداخت پرشین	۱۸/۰۰٪	۱۰/۵۰٪	-۷/۵۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۳۰/۵۶٪	۲۱/۲۱٪	-۹/۳۵٪
به پرداخت ملت	۱۵/۶۶٪	۱۱/۵۶٪	-۴/۱۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۳۴/۶۰٪	۲۴/۸۳٪	-۹/۷۶٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۶/۱۰٪	۱۸/۲۴٪	-۷/۸۵٪
پرداخت الکترونیک سداد	۳۲/۹۳٪	۲۸/۳۳٪	-۴/۶۰٪
پرداخت نوین آراین	۳۶/۰۸٪	۳۳/۴۰٪	-۲/۶۷٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۳۳/۸۳٪	۲۸/۷۵٪	-۵/۰۸٪
سایان کارت	۲۴/۷۷٪	۲۵/۱۸٪	۰/۴۱٪
فن‌آوا کارت	۳۵/۲۵٪	۲۶/۹۰٪	-۸/۳۴٪
کارت اعتباری ایران کیش	۳۷/۸۷٪	۳۰/۱۱٪	-۷/۷۶٪
مبنا کارت آریا	۳۳/۵۱٪	۲۳/۰۶٪	-۱۰/۴۴٪
کل	۲۹/۵۸٪	۲۲/۹۹٪	-۶/۵۹٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هریک از دو مولفه‌ی تعداد کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. خوشبختانه در این ماه تقریباً عملکرد تمامی شرکت‌ها به‌گونه‌ای بوده که از عدد این شاخص به میزان قابل توجهی در آن‌ها کاسته شده است. بیشترین کاهش با عددی معادل با ۱۰/۴۴ درصد در شرکت "مبنا کارت آریا" مشاهده می‌شود. شرکت فوق تعداد بالایی از کارتخوان‌های کم تراکنش خود را در این ماه حذف کرده است. بالاترین رقم این شاخص با عددی بالغ بر ۳۳ درصد، متعلق به شرکت "پرداخت نوین آراین" گزارش

می‌گردد. در مقابل آن کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب سهمی معادل ۱۰/۵۰ درصد از کل کارتهای فعال سیستمی آن، کمترین سهم ارزیابی می‌شود.

بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

۵. بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۷} پذیرنده^{۲۸} و صادرکننده^{۲۹} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۵.۱. سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و سهم هر بانک از بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

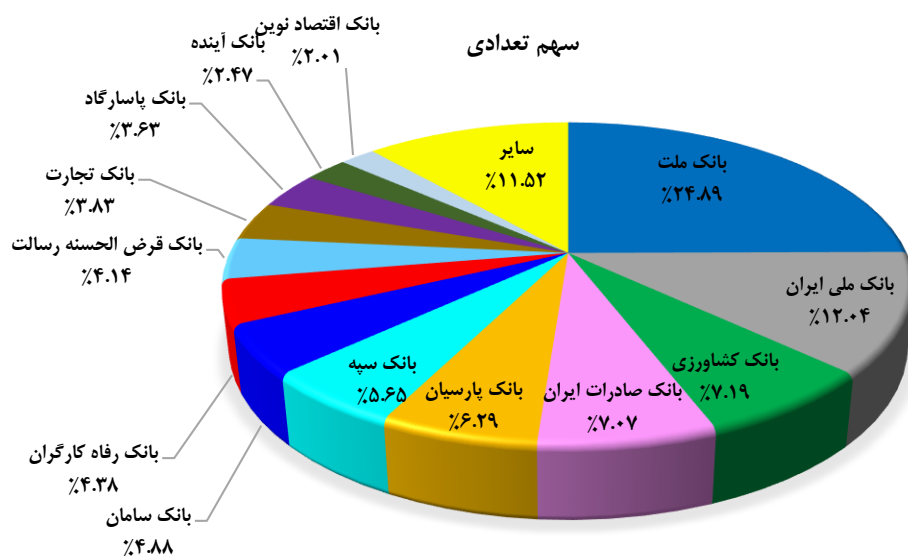
^{۲۷} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

^{۲۸} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

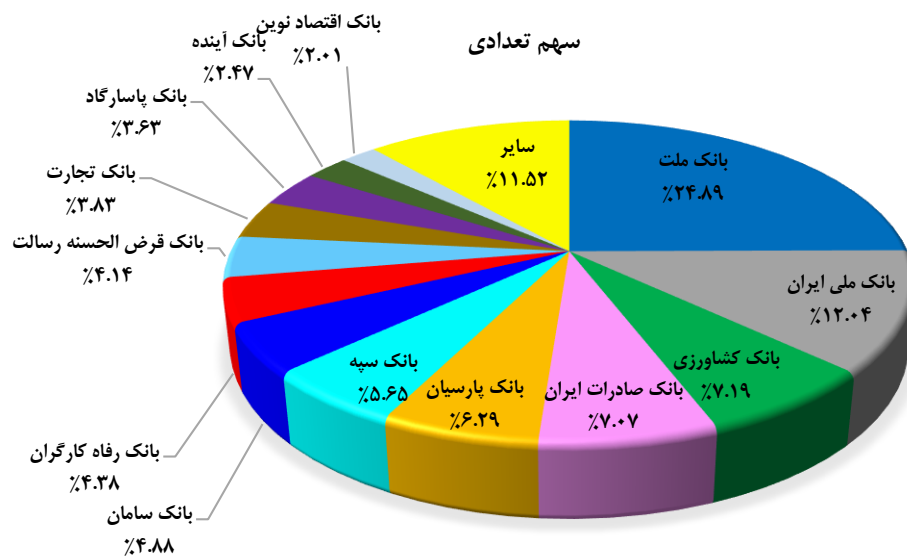
^{۲۹} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

۵,۱,۱. سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد.

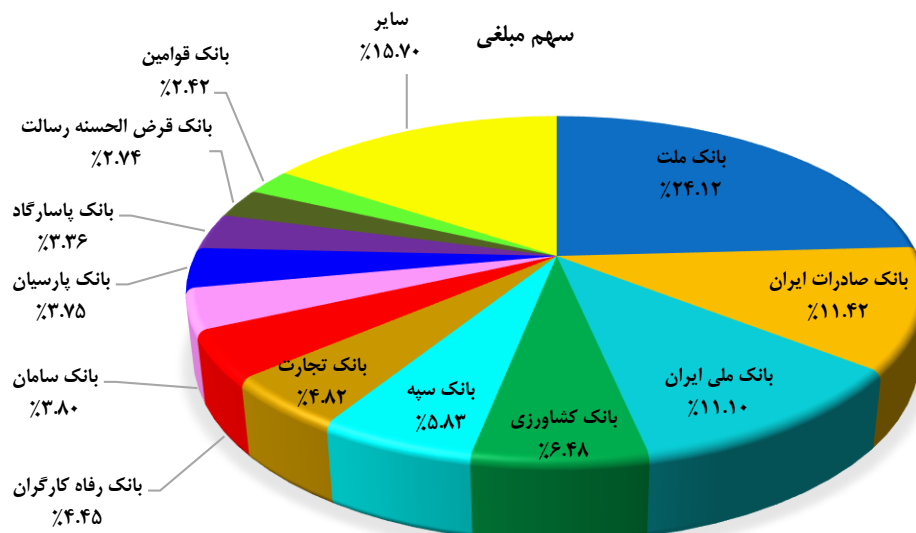

شکل ۵-۱ سهم تعدادی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت در آذر ماه ۹۷ را نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودارهای مربوطه تنها بانک‌های با سهم تعدادی و مبلغی بالاتر از ۲ درصد از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - آذر ۱۳۹۷

همچنین شکل ۵-۲ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در آذر ماه ۹۷ را نشان می‌دهد.

شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - آذر ۱۳۹۷

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۲۴/۸۹ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۴/۱۲ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همچنان با اختلاف زیاد، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

۵,۱,۲. سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۳۰} نیز در نظر گرفته می‌شود.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای آذر ماه ۹۷ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارت‌خوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارت‌خوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱۳/۱۱٪	۰/۹۱٪	۱/۴۲٪	۲/۳۶٪	۴/۴۱٪	
۲	بانک انصار	۱/۹۳٪	۰/۲۲٪	۰/۱۰٪	۱/۸۵٪	۰/۷۸٪	۰/۰۱٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۶۸٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۱/۱۲٪	۳/۴۹٪	۲۱/۶۷٪	۱/۷۶٪	۲/۶۴٪	۱۷/۸۸٪
۵	بانک پارسیان	۵/۶۲٪	۲۰/۲۳٪	۳/۲۲٪	۳/۲۷٪	۹/۴۲٪	۴/۳۷٪
۶	بانک پاسارگاد	۴/۰۱٪	۱/۴۲٪	۰/۰۵٪	۳/۴۸٪	۲/۲۰٪	۰/۰۶٪
۷	بانک تجارت	۴/۲۷٪	۰/۸۵٪	۰/۰۳٪	۴/۹۴٪	۳/۵۴٪	۰/۰۴٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۶٪	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪	۰/۸۱٪	۰/۳۷٪	۰/۰۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۲۸٪	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۲۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪

^{۳۰} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

ردیف	بانک پذیرنده	سهام هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهام هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		فروشگاهی	اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	فروشگاهی	اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۵٪	۸/۲۰٪	۰/۰۱٪	۰/۱۰٪	۱/۲۸٪	۰/۰۱٪
۱۲	بانک دی	۰/۲۷٪	۰/۷۹٪	۰/۰۳٪	۰/۳۵٪	۰/۷۸٪	۰/۱۸٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۴/۷۹٪	۱/۴۳٪	۱/۰۱٪	۴/۴۹٪	۴/۱۷٪	۱/۶۰٪
۱۴	بانک سامان	۴/۸۰٪	۹/۶۸٪	۱/۵۹٪	۳/۳۶٪	۸/۶۹٪	۹/۱۱٪
۱۵	بانک سپه	۶/۳۷٪	۰/۱۵٪	۰/۱۱٪	۶/۲۷٪	۰/۸۵٪	۰/۰۷٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۴۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۰/۶۴٪	۱/۳۷٪	۰/۰۰٪	۰/۷۲٪	۵/۶۶٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک شهر	۰/۹۵٪	۰/۵۱٪	۰/۰۲٪	۰/۹۸٪	۱۳/۱۸٪	۰/۰۶٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۷/۹۱٪	۱/۱۲٪	۰/۰۴٪	۱۲/۳۱٪	۱/۵۸٪	۰/۲۰٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۴/۶۷٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۲/۹۹٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۹۸٪	۰/۰۷٪	۰/۰۱٪	۰/۹۵٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۴۵٪	۰/۰۳٪	۰/۲۸٪	۲/۶۲٪	۰/۱۸٪	۰/۲۱٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۶٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۲۶٪	۰/۲۸٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک کشاورزی	۸/۰۰٪	۲/۰۰٪	۰/۰۷٪	۶/۹۶٪	۱/۱۶٪	۰/۲۰٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۵۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۵۳٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۷٪	۰/۴۷٪	۰/۰۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪
۲۸	بانک مسکن	۱/۰۰٪	۰/۱۱٪	۰/۰۱٪	۱/۳۳٪	۱/۹۱٪	۰/۰۱٪
۲۹	بانک ملت	۲۳/۸۸٪	۱۶/۰۴٪	۴۸/۲۲٪	۲۳/۴۳٪	۳۱/۴۸٪	۳۹/۲۱٪
۳۰	بانک ملی ایران	۱۰/۹۶٪	۱۷/۹۶٪	۲۲/۷۰٪	۱۱/۴۰٪	۶/۹۹٪	۲۲/۳۳٪
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۰/۹۶٪	۰/۴۷٪	۰/۰۰٪	۰/۶۷٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۵۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۴۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری نور	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "کشاورزی" و "صادرات ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "پارسیان"، "ملی ایران"، "ملت" و "اقتصاد نوین"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "آینده" و "پارسیان"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به بانک‌های "ملت"، "صادرات ایران"، "ملی ایران" و "کشاورزی"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملت"، "شهر"، "پارسیان" و "سامان"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "آینده" و "سامان"

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۵.۱.۳. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است که این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را با هر سهمی که بانک از کل شبکه پرداخت کارتی در کشور دارد فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی برای آن بانک پذیرنده را ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - آذر ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۶۱/۱۳٪	۳۶/۱۸٪	۲/۶۹٪	۸۶/۶۶٪	۱۲/۲۸٪	۱/۰۶٪
۲	بانک انصار	۹۹/۲۷٪	۰/۷۲٪	۰/۰۱٪	۹۶/۵۴٪	۳/۴۶٪	۰/۰۰٪
۳	بانک ایران زمین	۹۹/۶۴٪	۰/۳۶٪	۰/۰۰٪	۹۸/۹۱٪	۱/۰۹٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۳۹/۹۸٪	۷/۸۵٪	۵۲/۱۷٪	۸۵/۵۹٪	۱۰/۹۷٪	۳/۴۴٪
۵	بانک پارسیان	۷۹/۰۶٪	۱۷/۸۹٪	۳/۰۵٪	۷۹/۹۰٪	۱۹/۶۸٪	۰/۴۲٪
۶	بانک پاسارگاد	۹۷/۷۵٪	۲/۱۷٪	۰/۰۸٪	۹۴/۸۵٪	۵/۱۴٪	۰/۰۱٪
۷	بانک تجارت	۹۸/۷۲٪	۱/۲۳٪	۰/۰۵٪	۹۴/۲۴٪	۵/۷۶٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه تعاون	۹۸/۸۹٪	۱/۱۰٪	۰/۰۱٪	۹۶/۲۰٪	۳/۸۰٪	۰/۰۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۹۹/۸۲٪	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۹۹/۶۷٪	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۹۹/۱۳٪	۰/۷۴٪	۰/۱۳٪	۹۹/۳۷٪	۰/۵۹٪	۰/۰۴٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۸/۸۷٪	۹۰/۹۹٪	۰/۱۳٪	۴۷/۸۵٪	۵۲/۱۳٪	۰/۰۲٪
۱۲	بانک دی	۸۳/۸۷٪	۱۵/۵۰٪	۰/۶۴٪	۸۳/۷۴٪	۱۶/۰۸٪	۰/۱۸٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۹۶/۸۱٪	۱/۸۲٪	۱/۳۷٪	۹۲/۵۲٪	۷/۳۵٪	۰/۱۳٪
۱۴	بانک سامان	۸۷/۰۴٪	۱۱/۰۲٪	۱/۹۴٪	۸۱/۱۹٪	۱۷/۹۴٪	۰/۸۷٪
۱۵	بانک سپه	۹۹/۷۴٪	۰/۱۴٪	۰/۱۱٪	۹۸/۸۵٪	۱/۱۴٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک سرمایه	۹۹/۸۸٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۶٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۸۸/۰۶٪	۱۱/۹۴٪	۰/۰۰٪	۵۹/۷۳٪	۴۰/۲۷٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک شهر	۹۶/۶۱٪	۳/۲۶٪	۰/۱۳٪	۴۶/۵۵٪	۵۳/۴۳٪	۰/۰۱٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۹۹/۰۸٪	۰/۸۸٪	۰/۰۳٪	۹۸/۹۱٪	۱/۰۹٪	۰/۰۱٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۳۳٪	۰/۶۷٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۹/۹۲٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۷٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهیم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهیم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۹/۵۰٪	۰/۴۲٪	۰/۰۷٪	۹۹/۷۱٪	۰/۲۸٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک قوامین	۹۸/۶۱٪	۰/۱۱٪	۱/۲۸٪	۹۹/۳۹٪	۰/۵۷٪	۰/۰۳٪
۲۴	بانک کارآفرین	۹۹/۷۶٪	۰/۲۱٪	۰/۰۳٪	۹۱/۴۰٪	۸/۶۰٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک کشاورزی	۹۸/۴۰٪	۱/۵۴٪	۰/۰۶٪	۹۸/۵۸٪	۱/۴۰٪	۰/۰۱٪
۲۶	بانک گردشگری	۹۹/۵۴٪	۰/۴۴٪	۰/۰۲٪	۹۸/۷۲٪	۱/۲۷٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۷۱/۲۰٪	۲۸/۷۸٪	۰/۰۲٪	۹۰/۴۰٪	۹/۶۰٪	۰/۰۰٪
۲۸	بانک مسکن	۹۹/۲۳٪	۰/۷۰٪	۰/۰۷٪	۸۹/۰۸٪	۱۰/۹۱٪	۰/۰۰٪
۲۹	بانک ملت	۸۴/۹۰٪	۳/۵۸٪	۱۱/۵۱٪	۸۹/۱۷٪	۱۰/۲۴٪	۰/۵۹٪
۳۰	بانک ملی ایران	۸۰/۵۱٪	۸/۲۹٪	۱۱/۲۰٪	۹۴/۳۳٪	۴/۹۴٪	۰/۷۳٪
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۹۷/۰۴٪	۲/۹۶٪	۰/۰۰٪	۹۸/۷۸٪	۱/۲۲٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۹۹/۹۷٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۹۹/۷۲٪	۰/۲۸٪	۰/۰۰٪
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۶٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری نور	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در آذر ۹۷ در تراکنش‌های بانک‌های کشور به بانک "آینده" تعلق گرفته است. پس از آن بانک "ملت" در مقام دوم، بانک "ملی ایران" در مقام سوم و بانک "پارسیان" در مقام چهارم قرار گرفته‌اند.
- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در آذر ۹۷ در تراکنش‌های بانک‌های کشور نیز همانند ماه‌های گذشته، با اختلاف خیلی زیاد با دیگر بانک‌های کشور به بانک "خاورمیانه" تعلق گرفته است. بعد از بانک "خاورمیانه" بانک‌های "اقتصاد

نوین"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "پارسیان" به ترتیب در مکان های دوم تا چهارم قرار گرفته اند.

این درحالیست که طی بررسی های انجام شده مشخص می گردد که در آذر ماه بانک های "آینده" و "خاورمیانه" در کل به ترتیب ۲/۴۷ و ۰/۵۰ درصد تعداد تراکنش های کارت شبکه پرداخت کشور را در دست داشته اند که همانگونه که مشاهده می گردد، ارقام متعلق به بانک های "آینده" و "خاورمیانه" در مقابل کل تعداد تراکنش های کارت شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه های بوده و طی بررسی اعداد جدول ۵-۲ مشخص می گردد که بیشترین سهم از مبالغ تراکنش ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه های جذب هر بانک شده است.

۵،۱،۴ اندازه گیری تمرکز در بازار بانک های پذیرنده تراکنش ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه گیری میزان تمرکز در بازار بانک های پذیرنده تراکنش ها، می توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک ها در نقش پذیرندگی تراکنش ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می شود.

در جدول ۵-۳ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۵-۳ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک های پذیرنده - آذر ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاه های				ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۳۹	۱/۹۴	۱۳/۱۱	۱۷۱/۷۸	۰/۹۱	۰/۸۳	۰/۸۳	۰/۸۳
۲	بانک انصار	۱/۹۳	۳/۷۳	۰/۲۲	۰/۰۵	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۱	۰/۳۷	۰/۰۳	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کار تخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S _i ^۲	S _i	S _i ^۲	S _i	S _i ^۲	S _i
۴	بانک آینده	۱/۱۲	۱/۲۴	۳/۴۹	۱۲/۱۵	۲۱/۶۷	۴۶۹/۵۷
۵	بانک پارسیان	۵/۶۲	۳۱/۵۶	۲۰/۲۳	۴۰۹/۳۴	۳/۲۲	۱۰/۴۰
۶	بانک پاسارگاد	۴/۰۱	۱۶/۰۸	۱/۴۲	۲/۰۱	۰/۰۵	۰/۰۰
۷	بانک تجارت	۴/۲۷	۱۸/۲۷	۰/۸۵	۰/۷۲	۰/۰۳	۰/۰۰
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۶	۰/۵۸	۰/۱۴	۰/۰۲	۰/۰۰	۰/۰۰
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۲۸	۰/۰۸	۰/۰۳	۰/۰۰	۰/۰۱	۰/۰۰
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۵	۰/۰۰	۸/۲۰	۶۷/۱۷	۰/۰۱	۰/۰۰
۱۲	بانک دی	۰/۲۷	۰/۰۷	۰/۷۹	۰/۶۲	۰/۰۳	۰/۰۰
۱۳	بانک رفاه کارگران	۴/۷۹	۲۲/۹۴	۱/۴۳	۲/۰۵	۱/۰۱	۱/۰۲
۱۴	بانک سامان	۴/۸۰	۲۳/۰۸	۹/۶۸	۹۳/۶۲	۱/۵۹	۲/۵۴
۱۵	بانک سپه	۶/۳۷	۴۰/۵۷	۰/۱۵	۰/۰۲	۰/۱۱	۰/۰۱
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۵	۰/۰۶	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۱۷	بانک سینا	۰/۶۴	۰/۴۱	۱/۳۷	۱/۸۹	۰/۰۰	۰/۰۰
۱۸	بانک شهر	۰/۹۵	۰/۹۱	۰/۵۱	۰/۲۶	۰/۰۲	۰/۰۰
۱۹	بانک صادرات ایران	۷/۹۱	۶۲/۶۲	۱/۱۲	۱/۲۶	۰/۰۴	۰/۰۰
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۴/۶۷	۲۱/۸۳	۰/۰۶	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۹۸	۰/۹۶	۰/۰۷	۰/۰۰	۰/۰۱	۰/۰۰
۲۳	بانک قوامین	۱/۴۵	۲/۱۱	۰/۰۳	۰/۰۰	۰/۲۸	۰/۰۸
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۶	۰/۰۲	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۲۵	بانک کشاورزی	۸/۰۰	۶۳/۹۹	۲/۰۰	۳/۹۸	۰/۰۷	۰/۰۰
۲۶	بانک گردشگری	۰/۵۰	۰/۲۵	۰/۰۳	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۷	۰/۰۱	۰/۴۷	۰/۲۲	۰/۰۰	۰/۰۰
۲۸	بانک مسکن	۱/۰۰	۱/۰۱	۰/۱۱	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۰
۲۹	بانک ملت	۲۳/۸۸	۵۷۰/۴۰	۱۶/۰۴	۲۵۷/۳۶	۴۸/۲۲	۲۰۳۲۵/۴۵
۳۰	بانک ملی ایران	۱۰/۹۶	۱۲۰/۰۳	۱۷/۹۶	۳۲۲/۴۲	۲۲/۷۰	۵۱۵/۲۱

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی		
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۰/۹۶	۰/۹۲	۰/۴۷	۰/۲۲	۰/۰۰
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۴	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۵۴	۰/۲۹	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۳	۰/۱۹	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۳۵	موسسه اعتباری نور	۰/۳۲	۰/۱۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۱,۰۰۶/۶۱	-	۱,۳۴۷/۱۸	۳,۳۲۵/۱۲

ملاحظه می‌شود که در آذر ۱۳۹۷، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۳,۳۲۵/۱۲ به دست آمده است (بالتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۴-۴ و سهم هر بانک پذیرنده از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش، نشان‌دهنده تمرکز بسیار بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. برای این شاخص در بازار ابزار کارخوان فروشگاهی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب اعداد ۱,۰۰۶/۶۱ و ۱,۳۴۷/۱۸ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این ارقام مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این دو ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم بالاتر و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. در جدول ۴-۵ میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال - هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در آذر ماه ۹۷ نسبت به آبان ماه ۹۷ محاسبه شده و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - آبان و آذر ۹۷

HHI	کارخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	آبان ۹۷	آذر ۹۷	نرخ رشد	آبان ۹۷	آذر ۹۷	نرخ رشد	آبان ۹۷	آذر ۹۷	نرخ رشد
شاخص H-H	۱,۰۲۳/۰۳	۱,۰۰۶/۶۱	-۱/۶۰٪	۱,۳۹۴/۴۰	۱,۳۴۷/۱۸	-۳/۳۹٪	۳,۱۴۴/۵۰	۳,۳۲۵/۱۲	۵/۷۴٪

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال – هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی، در حوزه دو ابزار پذیرش گارتخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش اینترنتی در آذر ماه نسبت به آبان ماه ۹۷ نرخ رشد منفی و در ابزار پذیرش موبایلی رشد مثبت را تجربه نموده است. با وجود اینکه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در این شاخص به طبقه رقابتی بسیار نزدیک شده است، اما این تغییرات سبب تغییر وضعیت و طبقه تمرکز در بازار پذیرندگی هیچ ابزاری نشده است.

۵.۲. سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۱} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۵.۲.۱. تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۲}، کارت اعتباری^{۳۳} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۴} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در آذر ماه ۱۳۹۷، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۹۶،۵۹۰،۸۶۵ عدد بوده است که بیشترین تعداد آن با ۹۳،۶۷۱،۹۱۶ عدد و سهم تعدادی ۹۶/۹۸ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۷۴،۸۱۳ عدد و سهم ۰/۰۸ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

۳۱ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوئیچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

Debit card ۳۲

Credit card ۳۳

Prepaid ۳۴

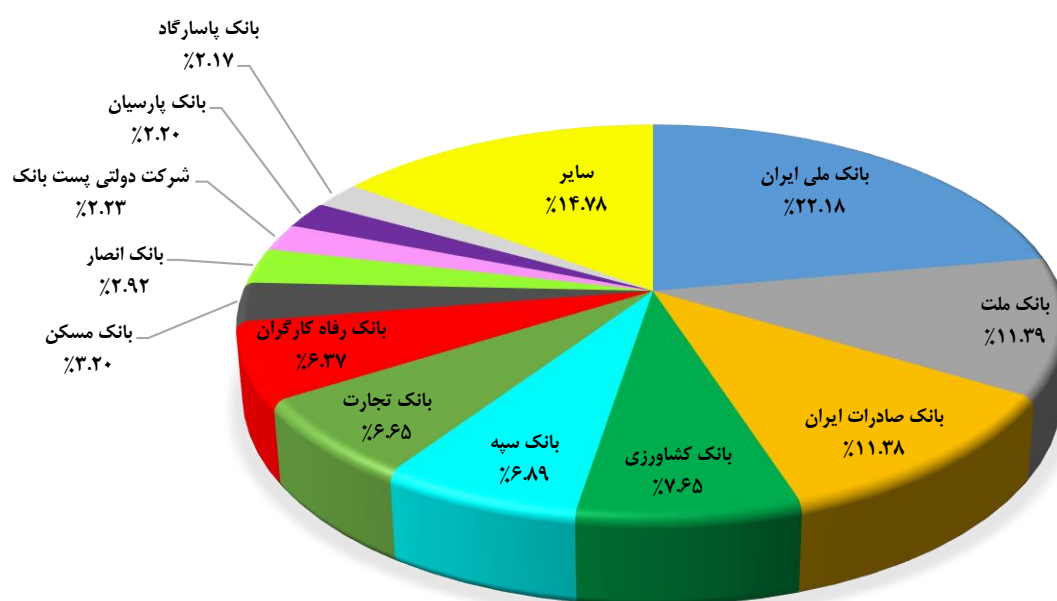
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار – آذر ۹۷

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
آبان ۹۷	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۲,۵۴۱,۶۴۵	۶۶,۴۱۸	۸۹,۷۶۵,۹۱۵	۹۲,۳۷۳,۹۷۸
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۲/۷۵٪	۰/۰۷٪	۹۷/۱۸٪	-
آذر ۹۷	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۲,۸۴۴,۱۳۶	۷۴,۸۱۳	۹۳,۶۷۱,۹۱۶	۹۶,۵۹۰,۸۶۵
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۲/۹۴٪	۰/۰۸٪	۹۶/۹۸٪	-
رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار در آذر ماه نسبت به آبان ماه					
		۱۱/۹۰٪	۱۲/۶۴٪	۴/۳۵٪	۴/۵۷٪

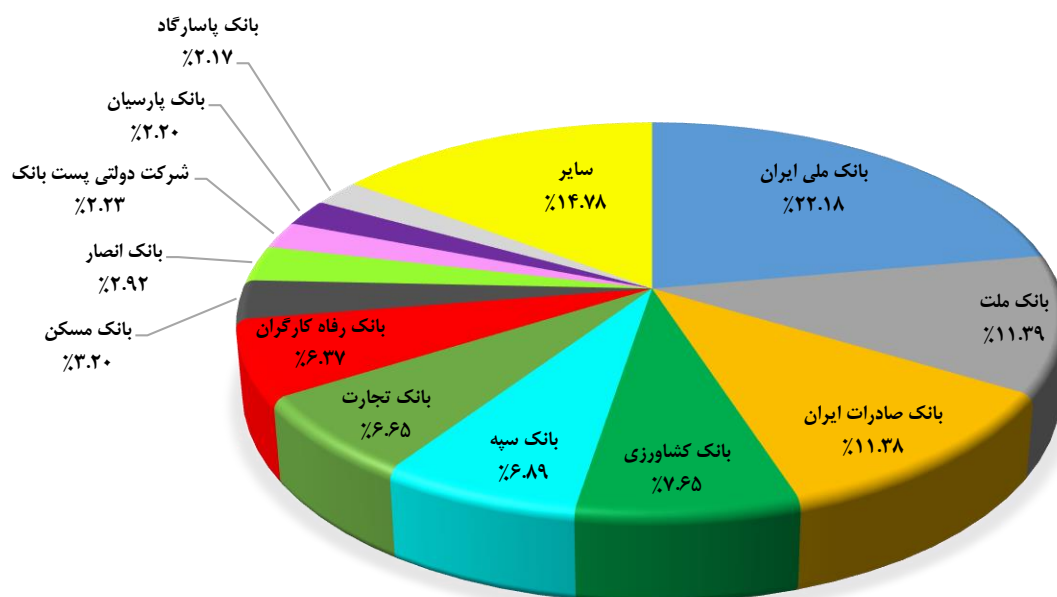
همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در آذر ۹۷ نسبت به آبان ماه، نرخ رشد معادل مثبت ۴/۵۷ درصد داشته است. همانگونه که در جدول ۵-۵ مشخص است، نرخ رشد در هر سه دسته کارت اعتباری و برداشت هدیه و بن کارت مثبت بوده است.

۵,۲,۲ سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش دار

طی آذر ماه ۱۳۹۷ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۶ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

شکل ۳-۵ ترسیم شده است.

شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - آذر ۱۳۹۷

ملاحظه می‌شود که در آذر ماه ۹۷ بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها بانک‌های با سهم تعدادی بالاتر از ۲ درصد از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵,۲,۳. سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای آذر ماه سال ۱۳۹۷ در جدول ۵-۶ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "ملت"؛ بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار

متعلق به بانک‌های "ملت"، "سپه" و "شرکت دولتی پست بانک" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "پارسیان"، "ملی ایران" و "ملت" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - آذر ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۷۳٪	۱/۰۰٪	۱/۹۹٪
۲	بانک انصار	۰/۷۶٪	۲/۹۶٪	۱/۸۲٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۱٪	۰/۴۰٪	۰/۵۲٪
۴	بانک آینده	۰/۰۱٪	۱/۲۱٪	۶/۳۹٪
۵	بانک پارسیان	۰/۱۳٪	۱/۶۳٪	۲۱/۰۲٪
۶	بانک پاسارگاد	۱/۶۵٪	۲/۱۴٪	۳/۱۱٪
۷	بانک تجارت	۱/۰۹٪	۶/۷۰٪	۴/۹۵٪
۸	بانک توسعه تعاون	۱/۱۴٪	۰/۹۱٪	۰/۸۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۱۴٪	۰/۳۶٪	۰/۳۲٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۳۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪
۱۲	بانک دی	۰/۲۳٪	۰/۴۶٪	۰/۴۴٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۴٪	۶/۴۵٪	۳/۷۸٪
۱۴	بانک سامان	۴/۴۳٪	۰/۸۷٪	۳/۴۰٪
۱۵	بانک سپه	۱۱/۰۰٪	۶/۹۳٪	۵/۳۵٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۰/۲۶٪	۰/۷۴٪
۱۷	بانک سینا	۲/۸۳٪	۰/۶۵٪	۰/۸۲٪
۱۸	بانک شهر	۱/۷۱٪	۱/۶۳٪	۶/۰۰٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۱/۸۹٪	۱۱/۵۴٪	۶/۱۹٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۷۶٪	۰/۰۳٪	۰/۰۷٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۱/۶۲٪	۰/۹۶٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۱/۱۷٪	۱/۱۴٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰٪	۱/۹۸٪	۱/۱۰٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۰/۱۱٪	۰/۸۲٪
۲۵	بانک کشاورزی	۱/۴۰٪	۷/۷۹٪	۳/۱۶٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۳٪	۰/۲۴٪	۰/۳۳٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۶٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۳/۲۶٪	۱/۳۹٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۵۷/۷۶٪	۱۱/۴۷٪	۷/۵۸٪
۳۱	بانک ملی ایران	۱/۷۰٪	۲۲/۴۶٪	۱۳/۶۳٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۸/۳۷٪	۲/۲۹٪	۰/۲۷٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۱۶٪	۰/۹۰٪	۱/۲۵٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۳۰٪	۰/۲۳٪	۰/۰۳٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰٪	۰/۳۲٪	۰/۴۷٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از نوع کارت برداشت با ۲۲/۴۶ درصد متعلق به بانک "ملی ایران"، از نوع کارت اعتباری با ۵۷/۷۶ درصد متعلق به بانک "ملت" و از نوع کارت هدیه و بن کارت با ۲۱/۰۲ درصد متعلق به بانک "پارسیان" بوده است.

۵,۲,۴ سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای آذر ماه ۹۷ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده – آذر ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۱۳٪	۹۴/۱۷٪
۲	بانک انصار	۰/۰۲٪	۹۸/۱۵٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۰٪	۹۶/۲۵٪
۴	بانک آینده	۰/۰۰٪	۸۶/۱۴٪
۵	بانک پارسیان	۰/۰۰٪	۷۱/۸۳٪
۶	بانک پاسارگاد	۰/۰۶٪	۹۵/۷۲٪
۷	بانک تجارت	۰/۰۱٪	۹۷/۷۹٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۱۰٪	۹۷/۳۱٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۹۲/۰۱٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۰۳٪	۹۷/۳۲٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۱/۶۵٪	۹۳/۰۵٪
۱۲	بانک دی	۰/۰۴٪	۹۷/۱۷٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۹۸/۲۵٪
۱۴	بانک سامان	۰/۳۶٪	۸۹/۱۳٪
۱۵	بانک سپه	۰/۱۲٪	۹۷/۵۹٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۹۲/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۰/۳۳٪	۹۵/۹۸٪
۱۸	بانک شهر	۰/۰۸٪	۸۹/۸۷٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۰/۰۱٪	۹۸/۳۸٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۱/۹۶٪	۹۱/۲۸٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۹۸/۲۲٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۹۷/۱۳٪
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰٪	۹۸/۳۴٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۸۱/۹۱٪
۲۵	بانک کشاورزی	۰/۰۱٪	۹۸/۷۷٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از سهم کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۲۶	بانک گردشگری	۰/۱۴٪	۹۵/۸۴٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۷۱/۶۵٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۹۸/۷۲٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۵۳/۷۷٪
۳۰	بانک ملت	۰/۳۹٪	۹۷/۶۵٪
۳۱	بانک ملی ایران	۰/۰۱٪	۹۸/۱۸٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۰/۲۹٪	۹۹/۳۵٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۹۶/۰۲٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۰۱٪	۹۵/۹۴٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۱۰٪	۹۹/۴۴٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰٪	۹۵/۷۶٪

همانگونه که ملاحظه می شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در اغلب بانک ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵,۲,۵. اندازه گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت های بانکی تراکنش دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت های بانکی تراکنش دار در شبکه شاپرک اندازه گیری و بررسی می شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک ها در صادر نمودن انواع کارت های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت های صادر شده، از کارت های تراکنش دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۸-۵ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکش دار - آذر ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۷۳	۲/۹۸	۱/۰۰	۱/۰۰	۱/۹۹	۳/۹۶
۲	بانک انصار	۰/۷۶	۰/۵۸	۲/۹۶	۸/۷۵	۱/۸۲	۳/۳۰
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۴۰	۰/۱۶	۰/۵۲	۰/۲۷
۴	بانک آینده	۰/۰۱	۰/۰۰	۱/۲۱	۱/۴۵	۶/۳۹	۴۰/۸۲
۵	بانک پارسیان	۰/۱۳	۰/۰۲	۱/۶۳	۲/۶۵	۲۱/۰۲	۴۴۱/۸۵
۶	بانک پاسارگاد	۱/۶۵	۲/۷۱	۲/۱۴	۴/۵۸	۳/۱۱	۹/۶۸
۷	بانک تجارت	۱/۰۹	۱/۱۸	۶/۷۰	۴۴/۹۲	۴/۹۵	۲۴/۴۹
۸	بانک توسعه تعاون	۱/۱۴	۱/۳۱	۰/۹۱	۰/۸۲	۰/۸۰	۰/۶۳
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۰۲	۰/۰۰
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۱۴	۰/۰۲	۰/۳۶	۰/۱۳	۰/۳۲	۰/۱۰
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۳۳	۰/۱۱	۰/۰۲	۰/۰۰	۰/۰۳	۰/۰۰
۱۲	بانک دی	۰/۲۳	۰/۰۵	۰/۴۶	۰/۲۱	۰/۴۴	۰/۱۹
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۴	۰/۰۰	۶/۴۵	۴۱/۵۹	۳/۷۸	۱۴/۳۱
۱۴	بانک سامان	۴/۴۳	۱۹/۶۶	۰/۸۷	۰/۷۷	۳/۴۰	۱۱/۵۵
۱۵	بانک سپه	۱۱/۰۰	۱۲۱/۰۸	۶/۹۳	۴۸/۰۴	۵/۳۵	۲۸/۶۲
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۲۶	۰/۰۷	۰/۷۴	۰/۵۵
۱۷	بانک سینا	۲/۸۳	۸/۰۰	۰/۶۵	۰/۴۲	۰/۸۲	۰/۶۸
۱۸	بانک شهر	۱/۷۱	۲/۹۱	۱/۶۳	۲/۶۵	۶/۰۰	۳۶/۰۱
۱۹	بانک صادرات ایران	۱/۸۹	۳/۵۸	۱۱/۵۴	۱۳۳/۱۸	۶/۱۹	۳۸/۳۷
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۷۶	۰/۵۷	۰/۰۳	۰/۰۰	۰/۰۷	۰/۰۰
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰	۰/۰۰	۱/۶۲	۲/۶۱	۰/۹۶	۰/۹۳
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰	۰/۰۰	۱/۱۷	۱/۳۶	۱/۱۴	۱/۲۹

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰	۰/۰۰	۱/۹۸	۳/۹۴	۱/۱۰	۱/۲۲
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۱۱	۰/۰۱	۰/۸۲	۰/۶۷
۲۵	بانک کشاورزی	۱/۴۰	۱/۹۶	۷/۷۹	۶۰/۷۵	۳/۱۶	۱۰/۰۱
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۳	۰/۱۹	۰/۲۴	۰/۰۶	۰/۳۳	۰/۱۱
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۶	۰/۰۰
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰	۰/۰۰	۳/۲۶	۱۰/۶۲	۱/۳۹	۱/۹۴
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
۳۰	بانک ملت	۵۷/۷۶	۳،۳۳۶/۶۸	۱۱/۴۷	۱۳۱/۴۵	۷/۵۸	۵۷/۵۱
۳۱	بانک ملی ایران	۱/۷۰	۲/۸۸	۲۲/۴۶	۵۰۴/۴۳	۱۳/۶۳	۱۸۵/۸۹
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۸/۳۷	۷۰/۰۸	۲/۲۹	۵/۲۳	۰/۲۷	۰/۰۷
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۲	۰/۰۰	۰/۰۳	۰/۰۰
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۱۶	۰/۰۳	۰/۹۰	۰/۸۱	۱/۲۵	۱/۵۶
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۳۰	۰/۰۹	۰/۲۳	۰/۰۵	۰/۰۳	۰/۰۰
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۳۲	۰/۱۰	۰/۴۷	۰/۲۲
شاخص هرفیندال - هیرشمن		-	۳،۵۷۶/۶۵	-	۱،۰۱۲/۸۰	-	۹۱۶/۸۱

ملاحظه می‌شود که در آذر ماه ۹۷، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی دو دسته "کارت اعتباری" و "برداشت" رشد مثبت و در دسته "کارت هدیه و بن کارت" رشد منفی داشته است. "کارت هدیه و بن کارت" با نرخ رشد منفی ۷/۵۳ درصدی در آذر ماه همچنان در طبقه "رقابتی" (کمتر از ۱۰۰۰) قرار گرفته است که بدان معناست که همچنان سهم بازار بانک‌های صادر کننده در صدور "کارت هدیه و بن کارت" پراکندگی متناسبی داشته و دارای استاندارد بوده و محیط رقابتی می‌باشد.

همانگونه که در جدول ۵-۹ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "کارت اعتباری" نرخ رشد مثبت ۱۳/۴۳ درصد را داشته و این شاخص برای دسته "کارت اعتباری" همچنان در طبقه "تمرکز بالا" و در حیطه انحصار قرار دارد. بالاترین سهم در آذر ماه ۹۷ برای کارت اعتباری به ترتیب به بانک‌های "ملت"، "سپه" و "شرکت دولتی پست بانک" تعلق گرفته است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در آذر ماه نسبت به آبان ماه ۹۷ در جدول ۹-۵ ارائه شده است.

جدول ۹-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده-آبان و آذر ۹۷

HHI	کارت اعتباری			کارت برداشت			کارت هدیه و بن کارت		
	آبان ۹۷	آذر ۹۷	نرخ رشد	آبان ۹۷	آذر ۹۷	نرخ رشد	آبان ۹۷	آذر ۹۷	نرخ رشد
شاخص HHI	۳,۱۵۳/۰۷	۳,۵۷۶/۶۵	۱۳/۴۳٪	۱,۰۱۴/۵۳	۱,۰۱۲/۸۰	-۰/۱۷٪	۹۹۱/۵۲	۹۱۶/۸۱	-۷/۵۳٪

با توجه به اطلاعات جدول ۹-۵ ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های صادر کننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در آذر ماه در حوزه صدور "کارت اعتباری" در کشور رشد مثبت ۱۳/۴۳ درصدی داشته است که این به معنی شدت گرفتن رقابت در بین بانک‌های صادر کننده است.

"کارت هدیه و بن کارت" با رشد منفی ۷/۵۳ درصدی، همچنان در طبقه "رقابتی" باقی مانده که بیشترین سهم در صدور این دسته از کارت‌های تراکنش‌دار (هدیه و بن کارت) به بانک‌های "پارسیان"، "ملی ایران" و "ملت" تعلق گرفته است.

۵,۳. سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. جدول ۵-۱۰ سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

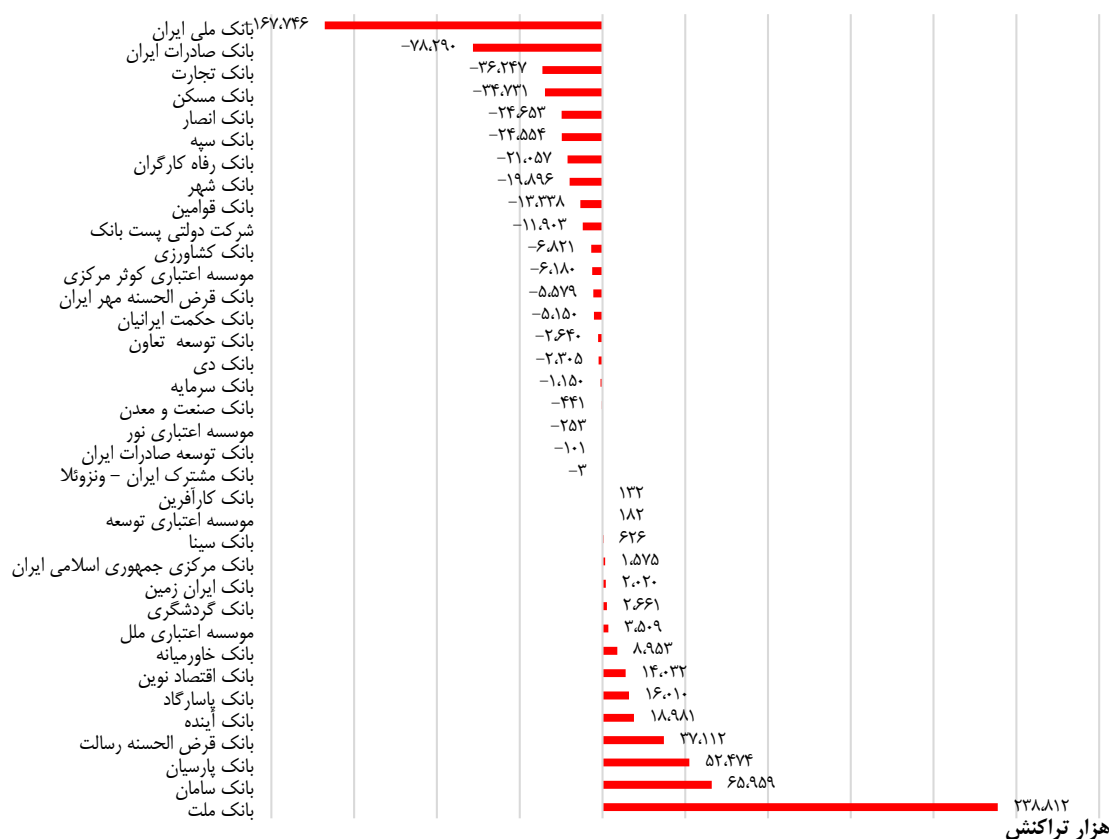
جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - آذر ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۲۶٪	۲/۰۱٪	۱/۲۸٪	۱/۵۱٪
۲	بانک انصار	۳/۰۵٪	۱/۷۲٪	۲/۴۷٪	۱/۷۶٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۴۳٪	۰/۵۴٪	۰/۵۷٪	۰/۶۳٪
۴	بانک آینده	۱/۴۵٪	۲/۴۷٪	۲/۰۴٪	۱/۸۹٪
۵	بانک پارسیان	۳/۴۶٪	۶/۲۹٪	۲/۶۳٪	۳/۷۵٪
۶	بانک پاسارگاد	۲/۷۷٪	۳/۶۳٪	۲/۸۰٪	۳/۳۶٪
۷	بانک تجارت	۵/۷۹٪	۳/۸۳٪	۴/۹۷٪	۴/۸۲٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۸۳٪	۰/۶۸٪	۰/۷۸٪	۰/۷۷٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۵۲٪	۰/۲۵٪	۰/۲۹٪	۰/۲۱٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۲٪	۰/۵۰٪	۰/۰۳٪	۰/۱۹٪
۱۲	بانک دی	۰/۴۱٪	۰/۲۸٪	۰/۵۱٪	۰/۳۸٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۵/۵۱٪	۴/۳۸٪	۴/۴۸٪	۴/۴۵٪
۱۴	بانک سامان	۱/۳۳٪	۴/۸۸٪	۱/۷۹٪	۳/۸۰٪
۱۵	بانک سپه	۶/۹۷٪	۵/۶۵٪	۶/۰۰٪	۵/۸۳٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۸٪	۰/۲۲٪	۰/۳۵٪	۰/۴۳٪
۱۷	بانک سینا	۰/۶۱٪	۰/۶۴٪	۰/۶۷٪	۱/۱۰٪

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل
۱۸	بانک شهر	۱/۹۵٪	۰/۸۷٪	۲/۵۵٪	۱/۹۴٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۱۱/۲۹٪	۷/۰۷٪	۱۲/۴۳٪	۱۱/۴۲٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۱۴٪	۴/۱۴٪	۲/۳۴٪	۲/۷۴٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۱۷٪	۰/۸۷٪	۱/۴۰٪	۰/۸۸٪
۲۳	بانک قوامین	۲/۰۲٪	۱/۳۰٪	۲/۳۵٪	۲/۴۲٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۳٪	۰/۱۴٪	۰/۱۹٪	۰/۲۶٪
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۵۶٪	۷/۱۹٪	۶/۶۵٪	۶/۴۸٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۳۰٪	۰/۴۴٪	۰/۵۱٪	۰/۴۹٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۹٪	۰/۰۱٪	۰/۱۱٪
۲۸	بانک مسکن	۲/۷۷٪	۰/۹۰٪	۲/۸۲٪	۱/۳۷٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۱۲/۰۲٪	۲۴/۸۹٪	۱۷/۷۷٪	۲۴/۱۲٪
۳۱	بانک ملی ایران	۲۱/۰۸٪	۱۲/۰۴٪	۱۶/۷۵٪	۱۱/۱۰٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱/۵۲٪	۰/۸۸٪	۰/۹۶٪	۰/۶۲٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۸۱٪	۰/۴۸٪	۰/۶۵٪	۰/۳۵٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۱۹٪	۰/۳۸٪	۰/۲۹٪	۰/۴۱٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۳۰٪	۰/۲۹٪	۰/۶۰٪	۰/۳۳٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده در آذر ماه ۹۷ به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "کشاورزی" اختصاص یافته است.

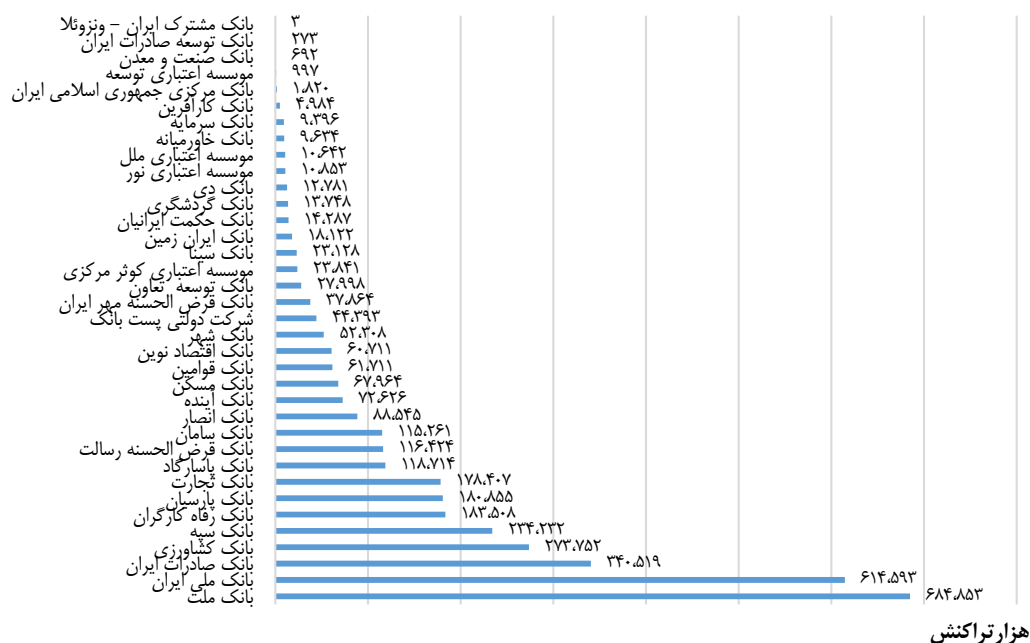
در ادامه شکل ۴-۵ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در شکل نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - آذر ۱۳۹۷

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر این موضوع برعکس است. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی در را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

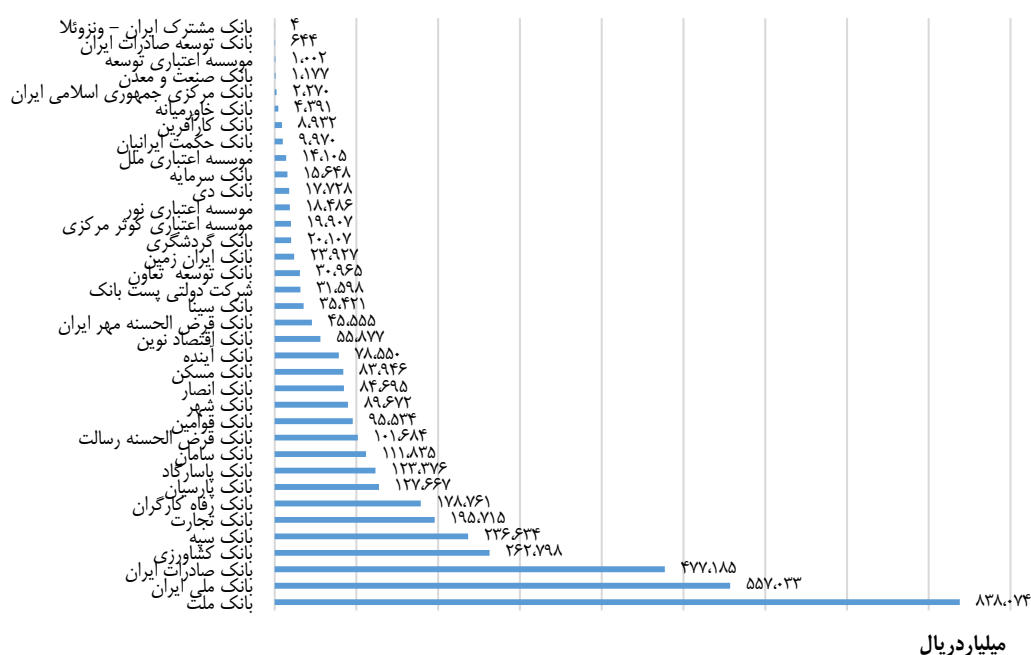
از سویی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور به دست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - آذر ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد سه بانک "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" همچنان بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و سه بانک "بانک مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در آذر ۱۳۹۷ در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۵} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در شکل ۵-۶ نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۶} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۷} آمده است.

شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - آذر ۱۳۹۷

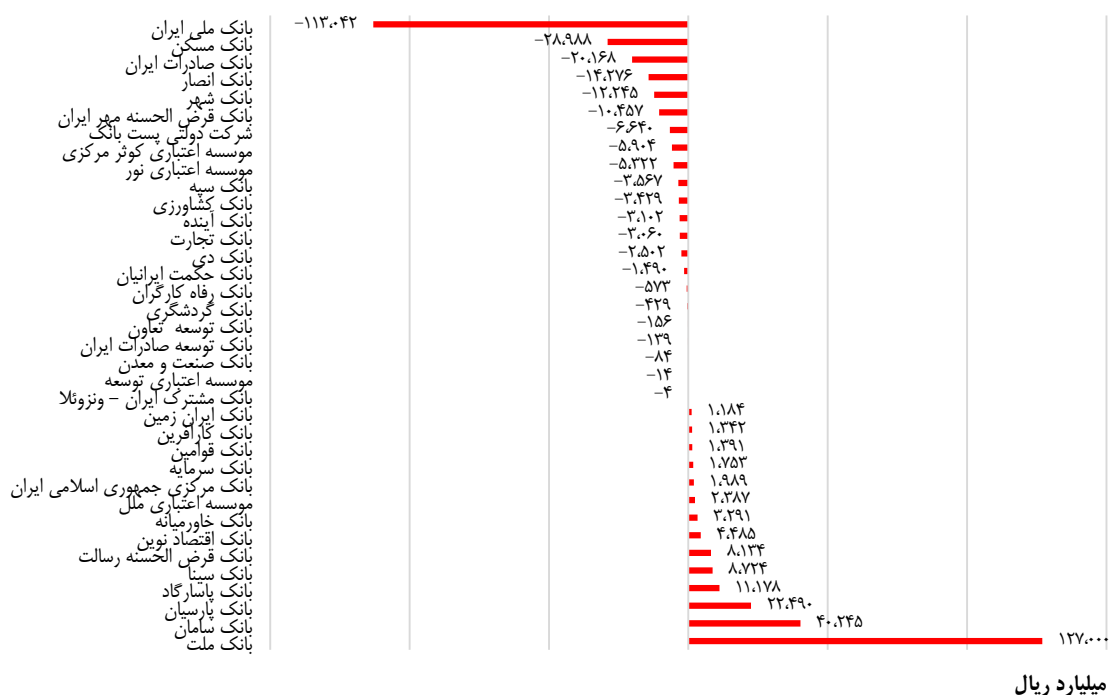
نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی آذر ۹۷ در بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده است و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی را به خود اختصاص داده است.

^{۳۵} Turnover

^{۳۶} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).

^{۳۷} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌ها در بانک در کدام جهت بوده است و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - آذر ۱۳۹۷

بر اساس این شکل، بانک‌های "ملت"، "سامان"، "پارسیان" و "پاسارگاد" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن"، "صادرات ایران" و "انصار" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن"،

"صادرات ایران" و "انصار" به سمت بانک‌های "ملت"، "سامان"، "پارسیان" و "پاسارگاد" در حال انتقال است.

۵,۴. کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده، یکی از مهمترین چالش‌های بانک‌ها، حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانک‌ها در جهت تنظیم سیاست‌های ارتباطی با مشتریان و شرکت‌های PSP، لازم است تا این بانک‌ها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده محاسبه می‌شود. شایان ذکر است که کارمزد تراکنش‌های خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنش‌های قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادرکننده و کارمزد تراکنش‌های مانده‌گیری توسط دارنده کارت پرداخت می‌گردد.

به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید و تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ که کارمزد آن به طور مستقیم به ترتیب توسط بانک پذیرنده و بانک صادرکننده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط دارنده کارت نظیر کارمزد مانده‌گیری، چشم‌پوشی شده است.

۵,۴,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار

ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنش‌های خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش پذیرش شده" می‌باشد. در این بخش به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است.

در جدول ۵-۱۱ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می‌گردد، به طور متوسط در آذر ماه ۱۳۹۷، بانک‌های پذیرنده با ۱۶/۲۰ درصد رشد مثبت نسبت به ماه گذشته (آبان ماه) میزان ۱۲۰/۶۴ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "صنعت و معدن" با مبلغ ۲۹/۱۱ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "خاورمیانه" با مبلغ ۲۵۷/۳۰ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - آذر ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (آذر ۹۷)
۱	بانک صنعت و معدن	۳۹/۳۹
۲	بانک توسعه صادرات ایران	۵۵/۵۱
۳	بانک قوامین	۶۶/۲۹
۴	بانک سرمایه	۷۲/۵۶
۵	بانک کارآفرین	۷۸/۹۸
۶	بانک مسکن	۷۹/۹۷
۷	بانک صادرات ایران	۸۰/۵۶
۸	بانک سینا	۸۲/۹۶
۹	بانک آینده	۸۵/۴۹
۱۰	بانک دی	۱۰۲/۸۹
۱۱	بانک تجارت	۱۰۴/۰۰
۱۲	موسسه اعتباری نور	۱۰۴/۵۵
۱۳	موسسه اعتباری ملل	۱۱۰/۵۰

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (آذر ۹۷)
۱۴	بانک ملی ایران	۱۱۰/۶۲
۱۵	بانک ایران زمین	۱۱۳/۴۹
۱۶	بانک سپه	۱۱۴/۶۶
۱۷	بانک توسعه تعاون	۱۱۷/۶۱
۱۸	بانک گردشگری	۱۲۰/۵۶
۱۹	بانک ملت	۱۲۲/۸۰
۲۰	بانک انصار	۱۲۳/۳۳
۲۱	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۲۸/۷۸
۲۲	بانک رفاه کارگران	۱۳۳/۳۷
۲۳	بانک کشاورزی	۱۳۴/۰۳
۲۴	بانک حکمت ایرانیان	۱۳۸/۷۲
۲۵	بانک پاسارگاد	۱۴۰/۲۵
۲۶	بانک اقتصاد نوین	۱۴۱/۲۰
۲۷	بانک شهر	۱۴۴/۳۹
۲۸	شرکت دولتی پست بانک	۱۶۰/۳۸
۲۹	موسسه اعتباری توسعه	۱۶۹/۲۲
۳۰	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۱۶۹/۶۶
۳۱	بانک سامان	۱۷۸/۰۴
۳۲	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۸۳/۴۰
۳۳	بانک پارسیان	۲۰۲/۷۶
۳۴	بانک خاورمیانه	۲۹۰/۰۹
کارمزد پرداختی کل بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید		۱۲۰/۶۴

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط، ۷/۳۶ برابر است. یعنی بانک "خاورمیانه" به نسبت هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده ۷/۳۶ برابر بانک

"صنعت و معدن" کارمزد پرداخت کرده است. بنابراین بانک‌هایی مثل "صنعت و معدن"، "توسعه صادرات ایران"، "قوامین" و "سرمایه" در آذر ماه در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، اثربخش‌تر عمل نموده‌اند.

۵,۴,۱,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های با احتساب هزینه اجاره بها

لازم به ذکر است که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای هر نصب ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید و این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت می‌باشد. به طور مثال ابزارهای GPRS هزینه اجاره بالاتری داشته و یا اینکه بسته به توافق شرکت‌ها و بانک پذیرنده مورد نظر، این مبلغ متفاوت است. اما در این بخش به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و در جدول جداگانه‌ای ارائه شده است.

حال با توجه به بررسی میزان کارمزد پرداختی هر بانک پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده، در این بخش عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به این میزان اضافه می‌گردد. جدول ۵-۱۲، میزان هزینه پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده را نشان می‌دهد. این هزینه شامل جمع مبلغ کارمزد پرداخت شده به اضافه مبلغ اجاره پرداختی به ازای هر کارتخوان می‌باشد. به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق میزان اجاره پرداختی هر بانک به شرکت‌ها، این مبلغ اجاره با توجه به اطلاعات دریافتی به طور متوسط برای کل صنعت مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال ماهانه در نظر گرفته شده است. به این معنی که تعداد ابزارهای نصب شده تراکنش دار در هر ماه به ازای هر بانک ضرب در سیصد هزار ریال به اضافه کل مبلغ کارمزد پرداخت شده، تقسیم بر کل مبالغ پذیرش شده بانک در واحد صدهزار ریال شده است.

جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه با احتساب هزینه اجاره بها - آذر ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (آذر ۹۷)
۱	بانک صنعت و معدن	۱۱۵/۱۶
۲	بانک قوامین	۱۵۲/۹۹
۳	بانک سرمایه	۱۶۷/۸۱
۴	بانک توسعه صادرات ایران	۱۷۳/۶۵
۵	بانک کارآفرین	۱۸۴/۷۱
۶	بانک صادرات ایران	۱۹۵/۸۵
۷	بانک مسکن	۱۹۶/۱۰
۸	بانک تجارت	۲۱۹/۴۵
۹	بانک آینده	۲۲۰/۸۸
۱۰	بانک سپه	۲۲۴/۱۹
۱۱	بانک ملت	۲۲۴/۸۴
۱۲	بانک توسعه و تعاون	۲۲۸/۹۱
۱۳	بانک ایران زمین	۲۳۳/۹۹
۱۴	بانک رفاه کارگران	۲۳۶/۳۹
۱۵	بانک قرض الحسنه مهر ایرانیا	۲۴۰/۶۹
۱۶	موسسه اعتباری ملل	۲۴۷/۵۱
۱۷	موسسه اعتباری نور	۲۵۱/۵۷
۱۸	بانک گردشگری	۲۵۱/۷۷
۱۹	بانک دی	۲۶۴/۶۷
۲۰	بانک شهر	۲۷۲/۴۰
۲۱	بانک سینا	۲۷۴/۰۱
۲۲	بانک کشاورزی	۲۷۵/۲۶
۲۳	بانک انصار	۲۹۲/۵۲

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (آذر ۹۷)
۲۴	بانک ملی ایران	۲۹۴/۳۱
۲۵	بانک سامان	۳۰۱/۲۳
۲۶	بانک قرض الحسنه رسالت	۳۲۵/۹۰
۲۷	بانک خاورمیانه	۳۳۳/۵۹
۲۸	موسسه اعتباری توسعه	۳۴۱/۴۸
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳۵۰/۲۰
۳۰	بانک پاسارگاد	۳۶۱/۴۳
۳۱	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۳۷۷/۶۳
۳۲	بانک پارسیان	۵۱۴/۵۸
۳۳	بانک اقتصاد نوین	۵۷۳/۸۸
۳۴	بانک حکمت ایرانیان	۹۳۳/۴۴
	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزار در کل شبکه	۲۶۰/۲۷

ملاحظه می‌گردد که احتساب میزان اجاره بهای هر ابزار کارتخوان فروشگاهی منجر با افزایش میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها گردیده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۲۶۰/۲۷ ریال را در آذر ماه ۹۷ به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند (۱۳/۸۳ درصد رشد مثبت). همانگونه که در جدول ۵-۱۲ مشاهده می‌گردد در آذر ماه ۹۷ بانک "صنعت و معدن" با پرداخت ۱۱۵/۱۶ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن بانک "قوامین" با پرداخت ۱۵۲/۹۹ ریال هزینه (کارمزد + اجاره)، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و بانک "حکمت ایرانیان" با ۴۴۹۳۳ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن به ترتیب بانک "اقتصاد نوین" با ۵۷۳/۸۸ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و بانک "پارسیان" با ۵۱۴/۵۸ ریال بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. تحلیل اولیه‌ای که در این بخش ارائه می‌شود، حاکی از اهمیت

مبلغ اجاره ابزار کارتخوان در اقتصادی بودن صنعت پرداخت برای بانک‌هاست، جمع این هزینه باید نسبت به رسوبی که بانک از موجودی پذیرندگان به دست می‌آورد توجیه پذیر باشد. در صورتی که بانک موفق به جذب رسوبی بیشتر از این مبلغ به ازای هر صدهزار ریال نشود، کاربرد ابزار کارتخوان فروشگاهی برای بانک مقرون به صرفه نخواهد بود. همچنین جدا از مبلغ اجاره، نحوه بازاریابی بانک‌ها و شرکت‌های PSP اهمیت دو چندان می‌یابد. انتخاب پذیرندگان اثربخش، به معنی انتخاب پذیرندگانی که از گردش کافی موجودی به جهت تامین رسوب مورد نظر بانک برخوردار هستند به عاملی مهم جهت سودپذیر بودن ابزار پرداخت برای بانک تبدیل می‌گردد.

به نظر می‌رسد بهتر است بانک‌ها بخشی از هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان خود را از پذیرندگانی که گردش موجودی کافی به جهت تامین هزینه‌های بانک ندارند دریافت کرده و امتیاز تقبل هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان را فقط برای پذیرندگانی که از گردش موجودی کافی برخوردارند در نظر گیرند.

۵,۴,۲. کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای آذر ماه ۹۷ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۵-۱۳ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - آذر ۱۳۹۷

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (آذر ۹۷)
۱	بانک توسعه صادرات ایران	۷/۶۵
۲	بانک شهر	۱۶/۶۶
۳	بانک خاورمیانه	۳۲/۶۰
۴	بانک صنعت و معدن	۴۱/۸۱
۵	بانک کارآفرین	۵۷/۲۲
۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۶۵/۳۷
۷	بانک سینا	۶۹/۴۰
۸	موسسه اعتباری نور	۸۵/۳۴
۹	بانک پارسیان	۸۷/۷۵
۱۰	بانک صادرات ایران	۱۰۰/۸۴
۱۱	بانک ملت	۱۰۲/۹۶
۱۲	بانک گردشگری	۱۱۶/۵۶
۱۳	موسسه اعتباری ملل	۱۳۶/۴۷
۱۴	بانک سامان	۱۳۶/۸۷
۱۵	بانک آینده	۱۳۸/۰۰

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (آذر ۹۷)
۱۶	بانک سرمایه	۱۵۷/۵۳
۱۷	بانک تجارت	۱۵۷/۸۸
۱۸	بانک دی	۱۶۱/۳۲
۱۹	بانک رفاه کارگران	۱۷۵/۳۶
۲۰	بانک مسکن	۱۷۸/۸۶
۲۱	بانک قوامین	۱۸۴/۶۱
۲۲	بانک پاسارگاد	۱۹۳/۰۲
۲۳	بانک ملی ایران	۲۱۷/۹۱
۲۴	بانک انصار	۲۳۶/۴۴
۲۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۳۹/۰۲
۲۶	بانک توسعه تعاون	۲۴۳/۶۹
۲۷	بانک حکمت ایرانیان	۲۶۸/۶۱
۲۸	بانک ایران زمین	۲۷۴/۶۴
۲۹	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۲۹۶/۶۴
۳۰	بانک قرض الحسنه رسالت	۲۹۷/۹۸
۳۱	بانک اقتصاد نوین	۳۱۲/۴۷
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۳۳۳/۷۵
۳۳	بانک کشاورزی	۴۲۹/۲۴
۳۴	بانک سپه	۴۲۹/۷۳
۳۵	شرکت دولتی پست بانک	۵۲۴/۰۴
	کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ	۱۵۳/۳۰

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در آذر ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۱۵۳/۳۰ ریال (۸/۵۰ درصد نرخ رشد منفی نسبت به آبان ماه) کارمزد پرداخت نموده‌اند که این افت حدود ۱۰ درصدی در کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده

به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ نشان از تاثیر مستقیم بخشنامه مورخ ۲۰ خرداد ماه ۱۳۹۷ بانک مرکزی ج.ا.مبنی بر قطع کارمزد تمامی سرویس‌های ابزار پذیرش موبایلی دارد.

در این بین، در آذر ماه ۹۷، بانک "توسعه صادرات ایران" با ۷/۶۵ ریال و پس از آن بانک "شهر" و "بانک خاورمیانه" به ترتیب با ۱۶/۶۶ و ۳۲/۶۰ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۵۲۴/۰۴ ریال و پس از آن به ترتیب بانک "سپه" با مبلغ ۴۲۹/۷۳ ریال دومین بالاترین مبلغ کارمزد و بانک "کشاورزی" با مبلغ ۴۲۹/۲۴ ریال سومین بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش را داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از دارندگان کارت‌های صادر شده توسط بانکشان دریافت کرده‌اند.

۶. جمع‌بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی آذر ماه ۱۳۹۷ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی بر خلاف شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ‌سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به مهر ماه ۱۳۹۶ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان بهار ۱۳۹۷ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شهریور ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های آذر ماه ۱۳۹۷ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۱،۸۵۵ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۲،۰۰۰ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۳/۳۸ و ۹/۶۳- درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در آذر ماه ۱۳۹۷ با رشد ۱/۹۴ درصدی به نزدیک به ۹،۲۴۵ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۷۶/۷۹ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۱۰/۸۵ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۱۲/۳۶ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های آذر ماه ۱۳۹۷ با ۸۸/۴۹ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۰/۰۰٪ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۱۰۲/۸۹، هر ابزار پذیرش موبایلی ۹۶ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۲۳۱ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۰۷ و ۱/۵۲ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۱/۱۲ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر ۱،۵۵۰ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱،۱۹۰ عدد به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۳۱/۱۰ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول آذر ماه ۱۳۹۷ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۲۷/۵۲ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های آذر ماه ۱۳۹۷ به ترتیب در اختیار استان‌های یزد، تهران و بوشهر می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۴۱/۹۸ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می‌باشد.

شاخص دهکی آذر ماه ۱۳۹۷ در قیاس با آبان، درصد افزایش داشته است و در قیاس نقطه به نقطه درصد افزایش در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان افزایش شاخص دهکی آذر ماه ۱۳۹۷ نسبت به آبان ماه به سبب افزایش ۱۵/۳۱- درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم در مقابل رشد ۱۳/۹۶- درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد. بیشترین فراوانی تراکنشی در دامنه مبلغی هر سه ابزار پذیرش متعلق به بازه مبلغی ۵۰،۰۰۰ ریال تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال می‌باشد.

۲۶/۸۱ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۴۴۰،۵۷۲،۵۵۳ تراکنش در بازه مبلغی ۱ تا ۵۰،۰۰۰ ریال، ۳۸/۴۲ درصد تراکنش‌ها معادل ۶۳۱،۴۱۸،۲۲۶ تراکنش در بازه مبلغی ۵۰،۰۰۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال و ۲۸/۸۸٪ درصد معادل ۴۷۴،۶۷۴،۴۰۷ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۵۰،۰۰۱ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

در آذر ماه ۱۳۹۷ تعداد کل تراکنش‌های ناموفق نسبت به آبان با رشد ۵/۰۷ درصدی مواجه بوده است. تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۱۲/۹۴ درصدی، ۲۳/۶۶ درصدی، ۱۳/۳۵ درصدی، ۳۶/۳۵- درصدی و ۲۴/۴۳ درصدی همراه بوده است.

میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده آذر ماه ۱۳۹۷ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۶ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه آبان بدون تغییر می‌باشد و همچنین میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده به ازای شبکه پرداخت در آذر ماه ۱۳۹۷، ۹۸/۷۳ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در آبان ماه رشد ۰/۵۹ درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۱۸- درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت‌های PSP حاکی از آن بوده که در آذر ماه نیز چون گذشته شرکت "به‌پرداخت ملت" بیشترین سهم تعدادی و مبلغی از بازار را به خود اختصاص داده و همچنان در جایگاه نخست قرار گرفته است. هرچند نوسانات این سهم‌ها چندان قابل توجه نیست ولیکن در مولفه سهم مبلغی، بین شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان" و "کارت اعتباری ایران کیش" بار دیگر جابجایی صورت پذیرفته است. بدین ترتیب در این ماه مجدداً شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" به دومین شرکت دارنده‌ی سهم بازار مبلغی بدل گردیده است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به شرکت "به‌پرداخت ملت" تعلق داشته است. در آذر ماه شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی کسب نموده است. بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های اینترنتی نیز در اختیار شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" است. همچنین در ماه جاری شرکت "پرداخت نوین آرین" در سهم تعدادی و شرکت "آسان پرداخت پرشین" در سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی بالاترین رقم را نشان می‌دهند.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های خرید و سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری به شرکت "به‌پرداخت ملت" تعلق داشته است. در ماه جاری همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده و بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور توسط شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" پوشش داده شده است.

در ماه آذر شرکت "مبنا کارت آریا" با رقم ۰/۰۱۴ درصد، جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده است. در این ماه شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با ثبت بیشترین تغییرات مثبت، بالاترین رقم شاخص فوق را نشان می‌دهد. بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" رخ داده است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و پس از آن دو شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت نوین آرین"، "آسان پرداخت پرشین" و نیز "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار کارتخوان فروشگاه‌های حکایت دارد. شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در ابزار پذیرش موبایلی افزایش و در دو ابزار دیگر کاهش نشان می‌دهد. این تغییرات در هیچ یک از ابزارهای پذیرش حایز اهمیت نیست چراکه وضعیت تمرکز بازار تغییری پیدا نکرده است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن تنها در بازار سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تنها تعدادی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و با اختلاف شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان" و "پرداخت نوین آرین" و سپس تا حدودی دو شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و "به‌پرداخت ملت" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از بیشترین سهم برخوردارند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار سرویس‌های خرید و مانده‌گیری حکایت دارد.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در آذر ماه، شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های با ۱۶/۱۳ درصد بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب دو شرکت "آسان پرداخت پرشین" با ۶۱/۸۰ درصد و "به‌پرداخت ملت" با ۹۱/۱۳ درصد بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار، شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با ۱۵/۰۷ درصد بالاترین سهم را به خود اختصاص داده است. همچنین شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۳۱/۶۲ درصد از سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار، در این زمینه از سایر شرکت‌ها پیشی گرفته است. شرکت "به‌پرداخت ملت" بگونه‌ای عمل نموده که با ۸۳/۹۰ درصد بالاترین سهم ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار را کسب کرده است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارتهخوان فروشگاههای فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که سه شرکت "بهپرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. این شرکت‌ها به همراه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در شاخص اثربخشی کارتهخوانهای فروشگاههای تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که شرکت‌های مذکور هم در بین کارتهخوانهای فعال سیستمی و هم در بین کارتهخوانهای تراکنش‌دار نسبت سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی دو شرکت "بهپرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در تمام استان‌ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتهخوان فروشگاههای بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت "پرداخت الکترونیک پارسیان" نشان می‌دهد که این شرکت نیز در چندین استان کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهخوانهای فروشگاههای این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "بهپرداخت ملت" در تعداد تراکنشهای کارتهخوان فروشگاههای و شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در تعداد ابزار کارتهخوان فروشگاههای فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

در آذر ماه تعداد کارتهخوانهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی با کاهش مواجه شده و نرخ رشد منفی ۲۱/۱۲ درصد را ثبت نموده‌اند. در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتهخوانهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه کمترین رقم این شاخص با عددی معادل ۱۰/۵۰ درصد به شرکت "آسان پرداخت پرشین" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "پرداخت نوین آرین" مشاهده می‌شود. بالغ بر ۳۳ درصد از کارتهخوانهای فعال سیستمی این شرکت، کارتهخوانهای کم تراکنش و فاقد تراکنش گزارش شده‌اند. به‌طور کلی در ماه آذر سهم کارتهخوانهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۲۲/۹۹ درصد از کل کارتهخوانهای فروشگاههای فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنشهای کارتی و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در آذر ماه ۹۷ همچنان بانک "ملت" به لحاظ تعدادی و مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. همچنین در بررسی بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش برای هر بانک، همچنان "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" همچنان نشان دهنده تمرکز بالادر بازار این ابزار بوده است. میزان این شاخص در بازار ابزارهای "کارتخوان فروشگاه‌های" و "ابزار پذیرش اینترنتی" همچنان مبین وجود تمرکز ملایم در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی، در حوزه ابزار پذیرش اینترنتی و کارتخوان فروشگاه‌های در آذر ماه نسبت به آبان ماه ۹۷ نرخ رشد منفی و در ابزار پذیرش موبایلی رشد مثبت را تجربه نموده است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در آذر ماه نسبت به آبان ماه رشد مثبت ۴/۵۷ درصدی داشته است و نرخ رشد در هر سه دسته کارت مثبت بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در آذر ماه ۱۳۹۷، بانک "ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار متعلق به بانک "ملی ایران"، بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک "پارسیان" و بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک "ملت" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن

کارت " اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار صادر کنندگی در دو دسته کارت "برداشت" و "هدیه و بن کارت" با رشد منفی و در دسته کارت "اعتباری" با رشد مثبت مواجه بوده است. "کارت هدیه و بن کارت" همچنان در طبقه "رقابتی" (کمتر از ۱۰۰۰)، "کارت اعتباری" همچنان در طبقه "تمرکز بالا" و "کارت هدیه و بن کارت" در طبقه تمرکز "ملایم" قرار گرفته اند.

در ادامه این بخش مقایسه ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر کنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک صورت گرفته است. بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده در آذر ماه ۹۷ به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" و "کشاوری" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که سه بانک "ملت"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادر کنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به بانک‌های "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "صنعت و معدن" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادر کنندگی و پذیرندگی هر بانک است، بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک "ملت"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "صادرات ایران"، بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "صادرات ایران" به سمت بانک‌های "ملت"، "سامان" و "پارسیان" در حال انتقال است.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، همانند ماه‌های گذشته به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در آذر ماه ۱۳۹۷، بانک‌های پذیرنده با ۱۶/۲۰ درصد رشد مثبت نسبت به ماه گذشته (آبان ماه) میزان ۱۲۰/۶۴ ریال از هر صدهزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "صنعت و معدن" با مبلغ ۲۹/۱۱ ریال از هر صدهزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "خاورمیانه" با مبلغ ۲۵۷/۳۰ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

از آنجایی که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای نصب هر ابزار کارتخوان فروشنده‌ای نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید. این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت است. به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها اضافه گردیده و شاخص جدید "کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید با احتساب هزینه اجاره بها" تعریف شده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۲۶۰/۲۷ ریال را در آذر ماه ۹۷ به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند (۱۳/۸۳).

درصد رشد مثبت). در آذر ماه ۹۷ بانک "صنعت و معدن" با پرداخت ۱۱۵/۱۶ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و بانک "حکمت ایرانیان" با ۴۴۹۳۳ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند.

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، در این بخش کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است که در بخش آخر گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای این دوره زمانی محاسبه گردیده است. با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در آذر ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۱۵۳/۳۰ ریال (۸/۵۰ درصد نرخ رشد منفی نسبت به آبان ماه) کارمزد پرداخت نموده‌اند که این افت حدود ۱۰ درصدی در کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ نشان از تاثیر مستقیم بخشنامه مورخ ۲۰ خرداد ماه ۱۳۹۷ بانک مرکزی ج.ا.ی مبنی بر قطع کارمزد تمامی سرویس‌های ابزار پذیرش موبایلی دارد. در کل بانک‌های صادرکننده در آذر ماه ۹۷، بانک "توسعه صادرات ایران" با ۷/۶۵ ریال و پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۵۲۴/۰۴ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

۷. واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارتی بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۸}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانک صادرکننده^{۳۹}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۴۰}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شب" یا^{۴۱} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۲} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۳}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش

^{۳۸} Purchasing Good/Services

^{۳۸} Payment Service Provider

^{۳۹} Issuer Bank

^{۴۰} Acquirer Bank Acquirer

^{۴۱} IBAN: International Bank Account Number

^{۴۲} Service Type

می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاها شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO ۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیری شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

تراکنش خطای شاپرکی

کارتخوان فروشنده‌ی و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض^{۴۴}

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه^{۴۵}

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۶} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری^{۴۷}

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها^{۴۸}

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن

^{۴۷} Balance Inquiry

^{۴۸} Transaction Status

^{۴۴} Bill Payment

^{۴۵} Reload

^{۴۶} Top-up

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۹}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۵۰} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

^{۵۰} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۹} EFTPOS

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۱}، فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۲}، فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۳} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۴} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۵}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات “N” ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی سه ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در سه ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنجش به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش دار)

^{۵۵} In-App Purchase

^{۵۱} Internet Payment Gateway

^{۵۲} Mobile Payment Gateway

^{۵۳} In-Store

^{۵۴} Web-Mobile

انواع کارت‌های رایج در شبکه ۵۶

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی) ۵۷

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام) ۵۸

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط ۵۹ نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارتهای برون خط ۶۰ نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول

نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری ۶۱

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سوییچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

^{۵۹} online

^{۶۰} offline

^{۶۱} Credit card

^{۵۶} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۷} Debit card

^{۵۸} prepaid

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

$$\text{تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت} \\ = \frac{\text{تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}}{\text{تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارتخوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارتخوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام^{۶۲}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

^{۶۲} Reconciliation Account (RA)

$$= \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} * ۱۰۰$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۵}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$= \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} * ۱۰۰$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۳} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۴} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

^{۶۵} Nominal Value

^{۶۳} Quasi money

^{۶۴} Demand deposits

روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می‌گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می‌تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$= \frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش‌ها در ماه } \bar{t}}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } \bar{t}}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش‌ها

برای تعیین دهک‌ها، تراکنش‌ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می‌نماییم که یک دهم از تراکنش‌های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش‌های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می‌شود.

$$= \frac{\text{متوسط ارزش دهک دهم تراکنش‌ها}}{\text{متوسط ارزش دهک اول تراکنش‌ها}} = \text{شاخص توزیع مبلغی دهکی}$$

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه‌های صنعت برای اندازه گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می‌کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام‌ها و تبانی بخش‌های خصوصی در بازار و نیز انجام

3

The quality of card e-payment services

Quality of services		
The ratio of successful transactions to total	% 90/23	▼
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/96	▼
The share of each types of errors in transactions		
Acquirer error	% 1/26	▲
Shaparak network error	% 0/36	▲
Issuer error	% 10/25	▼
Cardholder Error	% 87/04	▲
Business error	% 1/09	▲
Services sensed availability		
Network sensed availability	% 98/73	▲
Shaparak sensed availability	% 99/96	▼
Reconciliation account (RA) transactions		
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/019	▲
percent change of reconciliation account transactions	% 7/95	▲

4

Electronic card payment network market indices in Dec 2018

Active EFTPOS effectiveness			
The highest effectiveness	Beh pardakht Mellat	1/773	▼
The lowest effectiveness	Mabna Card Arya	0/519	▲
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	Kart Etebari Iran Kish	% 0/676	▲
The lowest ratio	Mabna Card Arya	% 0/014	▲
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Highest ratio	Pardakht Novin Arian	% 33/40	▼
The Lowest ratio	Asan Pardakht Persian	% 10/50	▼

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)

The highest market share					
The highest value share of transactions		% 24/17 Behpardakht Mellat		% 24/12 Bank Mellat	
The highest numerical share of transactions		% 21/03 Behpardakht Mellat		% 24/89 Bank Mellat	
The highest value share of transactions in each terminal					
Internet Payment Gateway		% 36/35 Pardakht Electronic Saman		% 31/48 Bank Mellat	
Mobile Payment Gateway		% 35/11 Asan Pardakht Persian		% 39/21 Bank Mellat	
EFTPOS		% 23/70 Behpardakht Mellat		% 23/43 Bank Mellat	
The highest numerical share of transactions in each of terminals					
Internet Payment Gateway		% 30/34 Asan Pardakht Persian		% 20/23 Parsian Bank	
Mobile Payment Gateway		% 32/72 Pardakht Novin Arian		% 48/22 Bank Mellat	
EFTPOS		% 23/15 Behpardakht Mellat		% 23/88 Bank Mellat	
Herfindahl-Hirschman Index					
Internet Payment Gateway		1,997		1,347	
Mobile Payment Gateway		2,907		3,325	
EFTPOS		1,427		1,007	
The highest share of issuing banks in number of active cards					
Prepaid card		Parsian Bank	% 44/38		
Credit card		Bank Mellat Iran	% 43/77		
Debit card		Bank Melli Iran	% 21/86		

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 15/45	▲
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 2/67	▲
Value of transactions as a percentage of GDP	% 119/02	▶

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	1,855,176,852	▲
Value of transactions	2,000,414,554mill IRR	▼

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions(Dec compared to Nov)	% -9/63	▲
Monthly real growth of value of transactions(Dec compared to Nov)	% -8/50	▲
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 32/91	▼
Point-to-point real growth of the value of transactions	% -1/96	▼

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 5/56	▲
Mobile Payment Gateway	% 5/94	▼
EFTPOS	% 88/49	▼

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 94/07	▼
Bill payment & purchase mobile charge	% 5/93	▲

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 81/91	▼
Bill payment & purchase mobile charge	% 12/49	▼
Balance Inquiry	% 5/60	▲

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,549/72	▲
EFTPOS	1,190/01	▲
Mobile Payment Gateway	191/62	▲
Internet Payment Gateway	168/09	▲

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	31/10	▲
EFTPOS	27/52	▲
Mobile Payment Gateway	1/85	▼
Internet Payment Gateway	1/73	▲

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,499,281 Tehran	▲
The most change in the number of active EFTPOS terminals	13,207 Kerman	▲
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/171 Yazd	▲
The most number of EFTPOS transactions per capita	43/38 Hormozgan	▲

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	668/65	▼
---	--------	---

شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت «شپارک»

آدرس وب گاه شاپارک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۲۲۲۸۱۲۱

نشانی پستی:

تهران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاهرودی،

کوچه دوم، پلاک ۱۴

کد پستی: ۱۵۴۷۹۱۴۸۱۱

صندوق پستی: ۸۱۳۴ - ۱۵۸۷۵

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپارک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.

